

Altres filologies

Report elaborat sota la coordinació d'Hortènsia Curell,
amb la col·laboració de María Luz Celaya,
Gemma Puigvert, Marta Segarra i Guillermo Serés

SUMARI

Abreviacions	971
Resum	973
Presentació	976
1. Filologia anglesa	976
2. Filologia clàssica	988
3. Filologia espanyola	1000
4. Filologia francesa	1013
5. Altres filologies	1022

ABREVIACIONS

€	euro	GRC	grup de recerca consolidat
AECI	Agència Espanyola de Cooperació Internacional	GRIAL	Grup de Recerca Interuniversitari en Aplicacions Lingüístiques
AESLA	Asociación Española de Lingüística Aplicada	GRLR	Grup de Recerca en Lingüística Romaní
AGAUR	Agència per a la Gestió d'Ajuts Universitaris i Recerca	IEC	Institut d'Estudis Catalans
ALPME	Advanced Level Programme in Multilingual Education	IPOA	Institut del Pròxim Orient Antic
ARCS	Ajuts per a la Realització de Congressos i Simposis	IUC	Institut Universitari de Cultura
CECE	Centro para la Edición de los Clásicos Españoles	IULA	Institut Universitari de Lingüística Aplicada
CEU	catedràtic/a d'escola universitària	LATRAL	Lingüística aplicada: tractament del llenguatge
CEU	Centre d'Estudis Universitaris	LEXIHIEP	Teoria del Lèxic i Pràctica Lexicogràfica. Història i Epistemologia
CICYT	Comissió Interministerial de la Ciència i la Tecnologia	LRU	Llei orgànica de reforma universitària
CIL	<i>Corpus Inscriptionum Latinarum</i>	LUC	Llei d'universitats catalana
CIRIT	Comissió Interdepartamental de Recerca i Innovació Tecnològica	MCT	Ministeri de Ciència i Tecnologia
CONACIT	Consell d'Avaluació Científicotècnica	MEC	Ministeri d'Educació i Ciència
CORDE	Corpus Diacrònic del Español	MQD	Millora de la Qualitat Docent
CQP	Curs de qualificació pedagògica	N	nombre de projectes
CSIC	Consell Superior d'Investigacions Científiques	núm.	número
CU	catedràtic/a d'universitat	OFM	obres de Francesc Eiximenis
CURE	Comissionat per a Universitats i Recerca	PEI	Programa d'Ensenyament d'Idiomes
dC	després de Crist	PIR	Programa d'Infraestructures de Recerca
DCECH	<i>Diccionario crítico y etimológico castellano e hispano</i>	PrADO	Sistema de preparació automatitzada de documents
DEA	diploma d'estudis avançats	PROLOPE	Projecte per l'Edició del Teatre de Lope de Vega
DGICYT	Direcció General d'Investigació de la Ciència i la Tecnologia	R+D	recerca i desenvolupament
DURSI	Departament d'Universitats, Recerca i Societat de la Informació	RAE	Real Academia Española
ECTS	sistema europeu de transferència i acumulació de crèdits	SEID	Secretaria d'Estat d'Educació, Universitats, Recerca i Desenvolupament
ESP	<i>English for Specific Purposes</i>	SET	Seminari d'Edició de Textos
exp.	expedient	TEORILIT	Història de la literatura i teoria literària
FONEXPER	Recerca en Fonètica Experimental	TEU	titular d'escola universitària
FPI	formació de personal investigador	TIC	tecnologies de la informació i la comunicació
GAIU	Gabinet d'Avaluació i Innovació Universitària	TIRF	TESOL International Research Foundation
GEXEL	Grupo de Estudios del Exilio Literario	TU	titular d'universitat
GLLUB	Grup de Lingüística Llatina	UA	Universitat d'Alacant
		UAB	Universitat Autònoma de Barcelona
		UB	Universitat de Barcelona
		UdG	Universitat de Girona
		UdL	Universitat de Lleida
		UE	Unió Europea

univ.	universitat	URL	Universitat Ramon Llull
UOC	Universitat Oberta de Catalunya	URV	Universitat Rovira i Virgili
UPC	Universitat Politècnica de Catalunya	UV	Universitat de València
UPF	Universitat Pompeu Fabra	UVic	Universitat de Vic

RESUM

L'objectiu d'aquest report és analitzar les tendències de la recerca en les filologies altres que la catalana en l'àmbit universitari català, i també la seva evolució. Les aquí anomenades *altres filologies* abasten un amplíssim camp d'estudi (que té com a element comú l'estudi filològic de la llengua) que inclou quatre àrees principals (segons la seva dimensió): filologia anglesa, filologia clàssica, filologia espanyola, filologia francesa; i les englobades al capítol «Altres filologies»: estudis àrabs i islàmics, estudis hebreus i arameus, filologia alemanya, filologia eslava, filologies gallega i portuguesa, filologia italiana, filologia romànica i l'Institut del Pròxim Orient Antic (amb les àrees següents: assiriologia, egíptologia, indoiranística, semítica i arqueologia del Pròxim Orient).

La realitat estudiada és d'una gran heterogeneïtat pel que fa a la seva incidència en el mapa universitari català: des dels enormes departaments de filologia espanyola o de filologia anglesa, fins a les petites seccions (que no són departaments) de filologia italiana de la Universitat Autònoma de Barcelona (UAB) o filologia eslava de la Universitat de Barcelona (UB).

Com que es tracta d'un report de recerca, s'han tingut en compte les àrees de coneixement i no els departaments. Així doncs, en el capítol titulat «Filologia espanyola», dintre de cada secció s'ha especificat per separat l'activitat investigadora en les dues àrees de coneixement (llengua espanyola i literatura espanyola). De manera anàloga, no hi ha una secció sobre filologia semítica (que és el nom d'un departament de la UB), sinó que n'hi ha dues, una d'estudis àrabs i islàmics i una altra d'estudis hebreus i arameus.

Les àrees de coneixement estudiades han sofert una gran evolució en els darrers anys: han passat d'un estudi tradicional de la llengua i de la literatura a una extensió considerable del seu àmbit d'estudi. Respecte de la literatura, s'ha ampliat la perspectiva, que ara engloba estudis interdisciplinaris com ara «dona i literatura» o «literatura i cinema» (dues línies de recerca particularment productives a Catalunya), i també els estudis culturals, d'una importància especial en l'ensenyament i la recerca de llengües no natives. En l'àrea lingüística, aquesta ampliació s'ha plasmat en la inclusió, tant en la recerca com en la docència, del vast àmbit de la lingüística aplicada (precisament ara l'Asociación Española de Lingüística Aplicada [AESLA] s'està

plantejant sol·licitar-ne el reconeixement com a àrea de coneixement diferenciada).

L'anàlisi presentada s'ha elaborat a partir de les dades proporcionades pels mateixos centres sobre els aspectes següents: línies de recerca, grups de recerca, projectes de recerca finançats, publicacions (revistes, llibres, capítols de llibres, articles publicats en revistes), tesis doctorals i treballs de recerca, personal, infraestructures, cursos de doctorat, participacions en congressos, organització de congressos, etc. També s'ha tingut accés a les dades que fan públiques tant la Generalitat de Catalunya com el Ministeri d'Educació i Ciència (MEC), l'accés a les quals ha estat facilitat per la Secretaria Científica de l'Institut d'Estudis Catalans (IEC). S'ha pretès una homogeneïtat en la consideració de les qüestions principals que no s'ha aconseguit plenament, a causa, sobretot, de la diversa capacitat de les fonts universitàries consultades de proporcionar informació. El resultat d'aquest fet és que és possible que la realitat reflectida en aquest informe no sigui del tot completa i fidel.

En l'àrea de coneixement de filologia anglesa, trobem situacions molt diferenciades: a UAB i a la UB es concentren la majoria de docents i investigadors, mentre que a la Universitat de Lleida (UdL) i a la Universitat Rovira i Virgili (URV) el nombre és molt inferior, i la Universitat Pompeu Fabra (UPF) està al mig. Tots els departaments han crescut en nombre de personal, excepte la UPF, on la davallada en els sis anys que estudia el report ha estat espectacular (de 33 a 21). En el cas de la UAB, el creixement ha estat quantitatiu, però no qualitatiu, ja que la proporció de personal contractat ha augmentat de manera molt notable. A la UB hi ha, al final del període, un augment de l'estabilitat del professorat, i a la UdL i la URV la situació es manté molt estable.

Pel que fa a les publicacions, en tots els casos la producció científica és remarcable, sobretot en forma de llibres, capítols de llibre i articles en revistes. També hi ha un augment important en el nombre de tesis i de treballs de recerca, especialment a la UAB. A tres de les universitats (UAB, UB i UdL), els departaments publiquen una revista periòdica d'investigació. A totes les universitats, excepte a la UPF, els departaments organitzen cursos de doctorat, que, si bé no tenen un nombre molt gran d'alumnes, sí que en tenen prou per anar-se mantenint i anar for-

mant nous investigadors. A la UPF, com que no hi ha titulació de filologia anglesa, els professors participen activament en programes de doctorat organitzats per altres organismes de la Universitat. Les línies i els grups de recerca de totes les universitats reflecteixen el canvi en la disciplina esmentat més amunt, i hi ha temes de les tres grans àrees: literatura, lingüística i lingüística aplicada. Aquests mateixos temes queden reflectits en els grups consolidats de recerca i en els projectes finançats, principalment per l'Estat central, però també per la Generalitat de Catalunya, per la mateixa universitat i, especialment en el cas de la UdL, per ens locals.

Malgrat l'heterogeneïtat de les situacions, hi ha un problema comú a totes les universitats: l'escassetat, tant qualitativa com quantitativa, de recursos humans, en proporció al nombre d'alumnes: els professors numeraris tenen una càrrega docent molt alta, i hi ha una proporció excessiva de professorat contractat. El resultat és que fer una recerca de qualitat exigeix molts esforços per part dels professors. Convindria, doncs, millorar els contractes que hi ha i proveir més places de titulars i de catedràtics. No obstant això, cal remarcar l'alta productivitat científica dels professors a les cinc universitats, com ja s'ha esmentat abans.

La titulació de filologia clàssica s'imparteix a dues universitats, la UB i la UAB. Hi ha estudis de filologia clàssica també a la URV (primer cicle de la titulació), a la UdL, a la Universitat de Girona (UdG), a la UPF i a la Universitat Oberta de Catalunya (UOC). Aquesta situació es reflecteix clarament en el nombre de professors: a la UB i a la UAB s'hi concentra gairebé el 85 % del personal docent i investigador, amb una proporció força alta de becaris, deguda, d'una banda, al bon nivell dels estudiants, i de l'altra, al fet que el mercat laboral d'aquests titulats és molt reduït. Pel que fa als professors, hi ha un alt grau d'estabilitat, tant a les universitats grans com a les més petites. Al Departament de Filologia Grega de la UB, per exemple, l'any 2000 hi havia quatre catedràtics, onze titulars i cap professor contractat. Hi ha un nombre molt elevat de projectes finançats en la seva majoria per l'Estat central, sobretot, òbviament, a la UB i a la UAB, tant de filologia grega com de filologia llatina. En molts d'aquests projectes és remarcable l'elevada participació d'investigadors externs. També cal destacar els grups consolidats de recerca que hi ha a la UB i a la UAB, així com la Distinció de la Generalitat de Catalunya per a la Promoció de la Recerca atorgada l'any 2000 a un professor de filologia llatina de la UAB.

Com a punts forts de la recerca en filologia clàssica cal destacar, en primer lloc, l'alt grau de treball en equip, així com la coordinació entre diferents universitats i centres de recerca. En segon lloc, s'han de remarcar els excel·lents resultats de la recerca, amb publicacions a les revistes més importants de l'àmbit. Un punt feble important és la manca de personal de suport i d'infraestructura, que es podria millorar a través del reconeixement,

per part de les institucions, de l'especificitat de la recerca humanística, en relació amb les ciències experimentals.

En l'àrea de filologia espanyola, en els darrers anys hi ha hagut, en general, un increment progressiu del nombre de professors, acompanyat d'una estabilització del personal, de manera que, el 2002, els professors numeraris superen àmpliament els que no ho són. Han crescut també els espais de recerca i la infraestructura; es poden destacar, per exemple, les excel·lents biblioteques de la UPF i de la UAB o les bones instal·lacions de la UOC. Les línies de recerca de les dues àrees de coneixement (llengua espanyola i literatura espanyola) s'han anat mantenint, especialment les que consisteixen en la recollida de dades per a la posterior elaboració de diccionaris o de repertoris. En literatura espanyola, es combina l'estudi dels clàssics (Lope de Vega, el Quixot), amb altres àrees com ara l'exili literari. Pel que fa a llengua espanyola, la recerca s'ha estès cap a camps menys tradicionals, com ara l'anàlisi del discurs, les llengües en contacte i l'aprenentatge de la llengua per estrangers. Hi ha una quantitat ingent de projectes finançats, així com de grups consolidats de recerca, centres especials de recerca, xarxes temàtiques i projectes editorials. Si bé la majoria de la recerca es duu a terme a les dues grans universitats, UAB i UB, la producció científica de les universitats més petites també és molt remarcable. Aquesta producció científica es tradueix principalment en publicacions (llibres, capítols de llibre, articles en revistes), en tesis i treballs de recerca, i en l'organització de congressos d'abast internacional.

La investigació en llengua i literatura espanyoles està clarament a l'altura de la recerca que es fa a la resta de l'Estat i a la resta del món. Això és degut, en gran part, al fet que les principals escoles científiques han estat fidels al tradicional mètode filologicohistòric, sense menystenir, però, àrees més modernes. Un fet molt destacable és que la majoria de projectes han tingut continuïtat, per diversos motius: la progressiva consolidació dels equips docents i investigadors gràcies a la Llei orgànica de reforma universitària (LRU), la continuïtat i diversificació de les subvencions (MEC), Departament d'Universitats, Recerca i Societat de la Informació (DURSI), universitat, beques de reincorporació, la progressiva celebració d'encontres científics i les subsegüents publicacions, la utilització plena dels mitjans informàtics i electrònics en la recerca.

L'àmbit d'estudi de la llengua, la literatura i la cultura franceses ha patit una gran davallada a Catalunya en els últims anys. Com a conseqüència d'aquest fet, actualment només s'ofereix la titulació de filologia francesa a la UAB i a la UB. Hi ha personal docent i investigador en aquesta àrea, però, també a la UPF, a la UdL i a la URV. Els estudis de doctorat només s'imparteixen a la UAB i a la UB (en el programa de filologia romànica, juntament amb les àrees de filologia gallega, italiana, portuguesa i romàni-

ca). En general, el personal investigador i docent d'aquesta àrea és escàs i precari. A la UAB hi ha el nombre més elevat de professors, però també el més precari; a la UB el nombre és més reduït, però amb molta més estabilitat; a la UdL, a la UPF i a la URV el personal és molt reduït i també molt precari. Entre 1996 i 2002, el personal docent i investigador s'ha reduït i no s'ha consolidat el personal contractat. La recerca es finança, bàsicament, amb convocatòries estatals, amb un nombre més elevat de projectes a les universitats més grans. A la UdL és on hi ha una major varietat en les fonts de finançament (ens locals, Generalitat de Catalunya). Les línies de recerca s'enquadren en les àrees de lingüística, lingüística aplicada i literatura, amb diferències entre les universitats. Així doncs, a la UAB hi ha una orientació clarament lingüística (tot i que també es fa recerca en literatura), mentre que a la UB la línia de recerca més desenvolupada és la literatura. A la UdL l'èmfasi es posa en la literatura; a la UPF, en la literatura i l'ensenyament de la llengua, i a la URV, en la història de l'ensenyament del francès a l'Estat espanyol. Pel que fa a la producció, els aspectes més destacables són la publicació de capítols de llibres, d'articles en revistes i l'organització de reunions científiques internacionals. També cal esmentar la revista científica publicada a la UB, dedicada a totes les filologies romàniques.

L'activitat investigadora en l'àrea de filologia francesa té un alt grau de finançament i de producció, però caldria diversificar

les fonts d'aquest finançament, acudint especialment als fons europeus. També és urgent la consolidació de bona part del seu professorat, amb vista a facilitar la renovació generacional necessària. D'altra banda, la Generalitat de Catalunya hauria de crear un pla de subvencions de projectes com ja hi ha a moltes comunitats autònomes.

Pel que fa a les «altres filologies», en general el panorama és molt semblant (excepte a filologia alemanya i filologia italiana): pocs professors, molta precarietat i, no obstant això, una bona producció científica. Aquesta situació és especialment greu en el cas de filologia eslava, on deu professors (dels quals només dos són titulars) s'han de fer càrrec de la docència de tota una titulació.

Hi ha personal docent i investigador de filologia alemanya a la UAB, a la UB i a la URV, però la titulació només s'imparteix a la UB, la qual cosa es reflecteix clarament en el nombre de professors i en el grau d'estabilitat. Això, naturalment, també es tradueix en la quantitat de la recerca: a la UB hi ha l'únic grup consolidat de recerca d'aquesta àrea.

Pel que fa a l'àrea de filologia italiana, només hi ha professors a la UAB i a la UB, però també en aquest cas la titulació només s'imparteix a la UB, amb les mateixes conseqüències en la quantitat de la recerca. Així doncs, només a la UB hi ha un projecte de recerca finançat en aquesta àrea.

PRESENTACIÓ

Justificació de l'àmbit

És clar que des del punt de vista estrictament científic l'àrea de coneixement «filologies altres que la catalana» és difícilment justificable. Ara bé, en el marc en què s'engloba aquest report concret, *Reports de la recerca a Catalunya (1996-2002)*, sí que té sentit, ja que s'han elaborat dos reports específics sobre filologia catalana, un de llengua i un de literatura.

Així doncs, aquí ens ocupem d'unes àrees de coneixement que tenen en comú l'estudi filològic de les llengües que s'ensenyen a l'àmbit universitari català, amb l'excepció que ja s'ha especificat. Tal com s'explicita en el contingut del report, aquestes àrees de coneixement han sofert una gran evolució en els últims anys: s'ha passat de l'estudi tradicional de la llengua i de la literatura a una ampliació del camp d'estudi. En l'àrea lingüística, això s'ha traduït en la inclusió tant en la docència com en la recerca de l'amplíssim àmbit de la lingüística aplicada; i en l'àrea literària, s'ha eixamplat la perspectiva per incloure estudis interdisciplinaris com «dona i literatura» o «literatura i cinema», i també els estudis culturals, particularment importants en l'ensenyament i la recerca de llengües no natives.

Les filologies «altres que la catalana» abasten una realitat d'una altíssima heterogeneïtat des del punt de vista de la seva incidència en l'àmbit universitari català: des dels enormes departaments de filologia espanyola o de filologia anglesa fins a les petites seccions de filologia eslava o de filologies gallega i portuguesa. No obstant això, en conjunt el report presenta un panorama que s'adequa als objectius generals especificats a la secció següent.

Objectius generals

Són objectius generals d'aquest report:

a) Analitzar l'evolució i les tendències de la recerca en les filologies altres que la catalana, duta a terme a les universitats catalanes. Aquesta anàlisi s'ha elaborat a partir de les dades fornides pels mateixos centres sobre línies de recerca, grups de recerca, projectes de recerca finançats, treballs de recerca publicats o de distribució més limitada (tesis doctorals i tesines, i la

resta de publicacions generades a partir d'aquesta recerca), personal, infraestructures, cursos de doctorat, etc.

b) Avaluar l'impacte d'aquesta recerca en l'àmbit internacional i, més particularment europeu, tenint en compte les línies de recerca majoritàries i/o afavorides per les entitats de finançament públiques i privades (Estat central, Govern autonòmic, entitats locals, fundacions, etc.).

c) Suggestir algunes propostes de millora tant pel que fa a les estratègies de finançament públic com a les estratègies orientades a facilitar i coordinar la col·laboració interdisciplinària.

Des del punt de vista metodològic, malgrat que hem pretès una homogeneïtat quant a la consideració de les qüestions principals i quant a l'aportació d'informació en cada matèria, els nostres intents no han estat tan reeixits com volíem i, per tant, el resultat no és prou ben travat per tal que la realitat hi sigui reflectida de manera del tot completa i fidel. Les causes són fonamentalment la diversa capacitat de proporcionar de les fonts universitàries consultades i la discordança, en molts casos, entre les dades que ens han aportat els diferents investigadors de les nostres universitats, als quals volem agrair des d'aquí la seva col·laboració, i les que consten en altres organismes.

FILOLOGIA ANGLESA

1.1. Introducció

En aquest report es descriu la situació de l'àrea de filologia anglesa a cinc universitats catalanes: UAB, UB, UdL, UPF i URV. Tot i que la UPF no ofereix una titulació en filologia anglesa, s'ha considerat important incloure aquesta universitat en el present informe, ja que existeix com a àrea de coneixement tant a la Facultat de Traducció i d'Interpretació com a la Facultat d'Humanitats, així com a dos instituts universitaris, l'Institut Universitari de Lingüística Aplicada (IULA) i l'Institut Universitari de Cultura (IUC). Es tractaran els aspectes següents:

1. Filologia anglesa a les universitats catalanes: definició del camp i àrees d'estudi

2. Departaments: denominació i professorat (nombre i tipus)
3. Doctorat
4. Recerca: producció (publicacions i congressos)
5. Línies i grups de recerca
6. Altres activitats (cursos, seminaris, postgraus, mestratges)
7. Recursos
8. Conclusions: problemàtica i possibles millores

Per facilitar el comentari de les dades, els punts 2, 4, 6 i 7 es presenten primer quantificats en forma de taula per a cada universitat.

1.2. Filologia anglesa a les universitats catalanes: definició del camp i àrees d'estudi

El concepte de filologia com l'ensenyament de la llengua i de la literatura angleses exclusivament ha donat pas a diverses concepcions del que significa estudiar filologia anglesa, especialment amb els nous plans d'estudis, que han permès oferir a l'estudiant un ventall molt ampli d'assignatures per triar. En el tram que ens ocupa i a les nostres universitats, la nova idea de filologia queda ben palesa en les línies de recerca, sovint representades en assignatures de la llicenciatura, i en els títols i en els continguts dels programes de doctorat. Aquesta nova concepció implica una clara ampliació del camp i una forta interrelació amb altres camps. Així doncs, trobem sovint l'expressió *literatures in English*, és a dir, producció literària escrita en anglès, però no únicament de la Gran Bretanya o dels Estats Units com fa uns anys; d'altra banda, trobem una important presència de la lingüística aplicada, una de les branques de recent incorporació als departaments de filologia anglesa.

Una de les qüestions més debatudes els darrers anys ha estat el paper de l'ensenyament de l'anglès (en la seva concepció d'anglès instrumental) als departaments de filologia anglesa. El nivell d'anglès amb què s'incorporen els alumnes que trien aquesta llicenciatura no sempre es correspon amb el nivell assumit com a ideal o desitjable per poder seguir les diverses assignatures, i és per aquest motiu que els departaments han triat opcions diferents (nombre d'assignatures, pràctiques, metodologia), tal com es desprèn dels seus programes. La importància d'ensenyar anglès és clara si tenim en compte que tradicionalment ha estat el professorat dels departaments de filologia anglesa l'encarregat d'impartir anglès instrumental i ESP (*English for Specific Purposes*), és a dir, anglès per a finalitats específiques, a altres titulacions.

Així doncs, el Departament de Filologia Anglesa i de Germanística de la UAB s'ocupa de l'anglès als centres següents:

Facultat de Traducció, Facultat d'Educació, Escola Universitària d'Informàtica de Sabadell i Escola Universitària d'Estudis Empresarials de Sabadell. El Departament de Filologia Anglesa i Alemanya de la UB compta amb sis professors a la Facultat d'Estudis Empresarials. El Departament d'Anglès i Lingüística de la UdL imparteix anglès a l'Escola Universitària Politècnica, a la Facultat de Dret i Economia, a la Facultat de Medicina, a l'Escola Tècnica i Superior d'Enginyeria Agrària i a la Facultat de Ciències de l'Educació. La UPF va crear l'any 2000 el Programa d'Ensenyament d'Idiomes (PEI), amb una secció d'anglès. També des de la UPF es coordina el Curs de qualificació pedagògica (CQP) d'anglès. Finalment, el Departament de Filologia Anglògermànica de la URV imparteix anglès a la Facultat de Ciències de l'Educació i Psicologia i a l'Escola Tècnica Superior d'Enginyeria.

La qüestió de com ensenyar anglès segons el centre, però, és un tema fora de l'abast d'aquest report.

1.3. Departaments: denominació i professorat (nombre i tipus)

La dimensió dels departaments, així com la seva constitució, varia segons cada cas. Quant a la seva mida, podríem agrupar els departaments objecte d'aquest informe en dos grups; d'una banda, dos departaments més grans, és a dir, amb un elevat nombre de professors i, en conseqüència, d'alumnes (el de la UB i el de la UAB, amb un marge de diferència), i de l'altra, dos de més petits amb menys professors i alumnes (el de la UdL i el de la URV), que són també de més recent creació. Com veurem, aquest fet afecta la constitució dels departaments, ja que el creixement de professorat als departaments més grans s'ha dut a terme amb contractes temporals, mentre que al departament de la UdL s'ha incrementat el nombre de titulars d'universitat (TU); al de la URV tant el nombre de professors titulars TU i titulars d'escola universitària (TEU) com el de professors contractats a temps parcial s'ha mantingut estable durant aquest període.

D'altra banda, la UPF, com ja s'ha dit, queda representada en aquest report per tot el professorat de l'àrea de filologia anglesa que imparteix la seva docència i investiga a dues facultats i a dos instituts universitaris.

A la UAB, els professors de filologia anglesa del Departament de Filologia Anglesa i de Germanística eren trenta-sis l'any 2002, tal com es veu a la taula 1.

En aquest període, el nombre de catedràtics d'universitat (CU) / catedràtics d'escola universitària (CEU) ha baixat i el d'ajudants ha passat de cinc a zero. S'ha mantingut, en general, el

TAULA 1
*Professorat del Departament de Filologia Anglesa i de Germanística
de la Universitat Autònoma de Barcelona*

	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002
Catedràtics (CU i CEU)	4	4	4	4	3	2	3
Titulars (TU i TEU)	13	13	15	15	14	14	13
Contractats a temps parcial	10	12	15	16	19	19	17
Contractats a temps complet	3	5	3	2	4	4	3
Ajudants	5	5	4	4	3	2	—
Lectors	1	1	1	1	—	—	—
Professors visitants	1	1	1	1	1	2	—
Becaris	2	1	1	2	2	1	4

nombre de TU/TEU, d'una banda, i de contractes a temps complet, de l'altra. Tal com acabem d'indicar, el creixement des del 1996 fins al 2002 ha estat en professorat contractat a temps parcial (s'ha passat de deu professors a disset, fins i tot a dinou el 2000 i el 2001), amb directes i nefastes conseqüències per a la recerca universitària. Atès que aquests professors es veuen obligats a impartir docència a altres centres (universitaris o no) a causa dels sous precaris d'aquests contractes, no poden dedicar el temps necessari a la recerca, amb la consegüent manca de publicacions. El fet que no s'hagi incrementat el nombre de CU/CEU i TU/TEU també afecta la recerca directament, ja que no existeix una proporció adequada entre catedràtics i altres tipus de professors per tal de desenvolupar correctament les funcions que els pertocuen.

A la UB, el Departament a què pertanyen els professors de filologia anglesa és el de Filologia Anglesa i Alemanya, constituït en dues seccions oficials, tot i que les àrees de llengua i li-

teratura angleses funcionen també com a dues seccions a la pràctica. El nombre de professors de la secció d'anglès (llengua i literatura) era de quaranta-nou el 2002, com veiem a la taula 2.

Destaquem en el cas de la UB l'increment zero de CU/CEU en aquest període, tot i que, contràriament al cas ja esmentat de la UAB, el nombre de TU/TEU s'ha incrementat en nou professors. Tot i això, resulta preocupant la quasi igualtat en aquest departament entre professors titulars i professors a temps parcial, tal com s'ha dit per a la UAB. Aquest fet, juntament amb el nombre tan baix de CU/CEU per un departament tan gran, té una clara repercussió en la recerca i en les publicacions. Cal remarcar la concessió, l'any 2002, d'un doctorat *honoris causa* per la Universitat Nacional d'Irlanda, Universitat de Galway, a una professora del Departament.

A la UdL, el Departament d'Anglès i Lingüística comptava amb setze professors l'any 2002 (taula 3).

TAULA 2
Professorat del Departament de Filologia Anglesa i Alemanya de la Universitat de Barcelona

	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002
Catedràtics (CU i CEU)	3	3	3	3	3	3	3
Titulars (TU i TEU)	11	11	13	14	13	13	20
Contractats a temps parcial	17	18	18	18	19	19	19
Contractats a temps complet	—	—	2	2	2	2	3
Ajudants	—	1	—	1	1	1	—
Professors visitants	—	—	—	1	2	3	4

TAULA 3
Professorat del Departament d'Anglès i Lingüística de la Universitat de Lleida

	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002
Titulars (TU i TEU)	6	7	7	6	8	10	11
Contractats a temps parcial	3	3	3	3	2	2	2
Contractats a temps complet	5	3	4	6	6	5	3
Professors visitants	—	1	7	—	—	—	—
Becaris	2	2	2	2	1	2	2

TAULA 4
Professorat de l'àrea de Filologia Anglesa de la Universitat Pompeu Fabra

	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002
Catedràtics (CU i CEU)	1	1	1	1	1	1	1
Titulars (TU i TEU)	12	12	12	11	11	8	8
Contractats a temps parcial	7	7	7	7	8	3	4
Contractats a temps complet	8	8	8	8	9	6	6
Ajudants	3	3	3	1	1	1	1
CoHaboradors	1	1	1	1	—	—	—
Professors visitants	1	1	1	—	—	—	—
Becaris	—	—	1	1	1	1	1

Aquest departament, sortosament, ha vist incrementada, quasi en el doble, la seva plantilla en la categoria de TU/TEU, molt probablement per la creació de places a costa dels contractes a temps parcial i complet que han anat decreixent. En aquest sentit, i contràriament a la UAB i a la UB, la recerca pot veure's beneficiada. Destaquem, però, la manca de CU/CEU, amb les conseqüències ja esmentades.

Recordant, com dèiem al començament, que els professors de filologia anglesa de la UPF imparteixen la seva docència a dues facultats i a dos instituts universitaris, es presenta la taula corresponent a aquest període (taula 4).

Igual que a la resta d'universitats, el nombre de catedràtics no ha augmentat en el període 1996-2002, i constatem una davallada tant en el nombre de professors titulars com en

TAULA 5
Professorat del Departament de Filologia Anglogermànica de la Universitat Rovira i Virgili

	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002
Catedràtics (CU i CEU)	1	1	1	1	1	1	1
Titulars (TU i TEU)	8	8	8	8	8	9	9
Contractats a temps parcial	7	7	8	8	8	7	7
Becaris	1	1	1	—	—	—	1

el de professors contractats. Les conseqüències d'aquestes dades són molt clares per al futur de la filologia anglesa en aquesta universitat, però no podem treure conclusions quant al futur dels departaments, perquè a la UPF estem parlant de professors i no de departaments, com a les altres universitats. Una dada positiva és el nombre elevat de professors contractats a temps complet que, encara que més baix en els dos darrers anys, implica una millora respecte dels contractes parcials.

A la URV, el Departament de Filologia Anglogermànica ha mantingut un equilibri entre el nombre de professors TU/TEU i contractats a temps parcial des del 1996 fins al 2002, i no ha vist incrementat el nombre de CU/CEU; no existeix cap professor contractat a temps complet, contràriament als altres departaments (taula 5).

1.4. Doctorat

A la UAB, el programa de doctorat es diu Programa de Doctorat en Filologia Anglesa i s'articula en dues especialitats (llengua i literatura). A la secció de literatura trobem el doctorat «Literatura i guerra», en el marc del qual es va organitzar un congrés el 1999, i s'han publicat dos llibres sobre el tema.

A la UB, hi ha dos programes de doctorat, un amb perfil de lingüística i lingüística aplicada i un altre amb perfil de literatura:

Bienni 1996-1998: *a)* «Lingüística aplicada. Descripció i interacció lingüística», *b)* «Relectures del cànon literari».

Bienni 1998-2000: *a)* «Lingüística anglesa i lingüística aplicada», *b)* «Literatures i cultures».

Bienni 2000-2002: *a)* «Lingüística aplicada», *b)* «Literatures i cultures».

Tant a la UAB com a la UB el nombre d'alumnes és suficient per mantenir els programes, tot i que, com que la immensa majoria dels alumnes llicenciats troben feina, no es dediquen a la recerca i sovint els programes de doctorat esdevenen una mena de reciclatge per a alguns alumnes.

A la UdL, es va impartir els cursos 1996-1997, 1997-1998 i 1998-1999 el programa «Stating the Art: Contemporary English Language and Literature Studies». Els cursos 1999-2000, 2000-2001 i 2001-2002, es va oferir «Millennium Studies in English Language, Literatures and Linguistics», amb un fort increment pel que fa al nombre d'alumnes matriculats, ja que s'ha passat d'onze alumnes el primer curs a dinou el curs 2001-2002 amb un clar increment respecte el curs 1998-1999, any en què només havia tingut quatre alumnes.

A la UPF els professors de l'àrea de filologia anglesa participen activament en els programes de doctorat següents: «Traducció i literatura» (actualment «Comunicació multilingüe: traducció, literatura i lingüística»), organitzat pel Departament de Traducció i Filologia; «Humanitats», organitzat per l'IUC, i «Ciències del llenguatge i lingüística aplicada», organitzat per l'IULA.

TAULA 6
Universitat Autònoma de Barcelona

	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002
Llibres	–	–	1	–	3	2	1
Capítols de llibres	8	9	6	19	10	9	9
Articles	8	12	17	19	18	10	14
Ressenyes	2	5	1	2	3	–	2
Revistes	1	1	1	1	1	1	1
Edicions	1	1	2	2	2	2	1
Tesis	5	–	–	–	3	–	1
Treballs de recerca	2	3	4	5	1	1	18
Reunions científiques	–	2	1	–	–	–	–
Participacions en congressos (convidades)	1	–	2	1	3	1	1
Participacions en congressos (no convidades)	24	32	27	32	27	16	18

A la URV es va impartir el programa «Estudis anglesos i alemanys» durant el període 2000-2003 i van començar els programes «Change and Diversity in English Studies» el 2002 (previst fins al 2005) i «Translation and Intercultural Studies» al 2002 (previst fins al 2004), amb uns vuit alumnes de mitjana.

Pel que fa als programes de doctorat, cal remarcar que la nova concepció d'aquest tercer cicle obliga ara als alumnes a dur a terme un treball d'investigació per tal d'aconseguir el diploma d'estudis avançats (DEA) —vegeu les taules de la 6 a la 10, especialment la taula 6— amb la consegüent càrrega per al professorat de doctorat, ja que la direcció d'aquests treballs comporta moltes hores de dedicació, però poca valoració en el seu currículum, ja sigui de docència o de recerca.

1.5. Recerca: producció (publicacions i congressos)

Tenint en compte els aspectes esmentats respecte al tipus de professorat en aquest departament (pocs CU/CEU, increment zero en TU/TEU i molts contractats a temps parcial), i també l'increment en el nombre de treballs de recerca (DEA), és natural que les participacions en congressos convidades hagin estat baixes i que s'apreciïn fluctuacions durant el període en el nombre d'articles i llibres publicats. Pot ser preocupant, però, la tendència a la baixa els dos darrers anys en el nombre de partici-

pacions en congressos no convidades, és a dir, presentació de comunicacions, perquè aquest tipus de difusió de la recerca sembla el més adient per a professors en formació. Un clar motiu el podem trobar en la manca de finançament per assistir a congressos, ja que l'ajuda del Departament és baixa, i el Rectorat només ajuda a professors en formació en aquests casos. D'altra banda, es mantenen constants els resultats de la recerca en forma de llibres i capítols de llibres, bons indicadors de la producció per part del professorat estable (taula 7).

A la UB cal destacar l'increment durant el període tant del nombre de participacions en congressos convidades i no convidades com del de capítols de llibres publicats. L'any 2002, però, mostra una davallada tant en el nombre de capítols de llibre com en el d'articles publicats. Haurem d'esperar el proper report per tal de veure si es tracta d'un fet amb alguna causa molt puntual, com podria ser la dedicació a preparar reunions científiques l'any anterior (vuit el 2001) o l'increment en nombre de comunicacions, que moltes vegades esdevenen articles en anys posteriors.

A la UdL es constata també una davallada progressiva, igual que a la UAB, en el nombre de participacions no convidades en congressos. En aquest cas, però, la raó podria ser la preferència cap a una difusió en forma de capítols de llibres, que mostra un fort increment l'any 2002 respecte a l'any 1996 i no en el nombre de professors contractats, que és molt baix en aquest departament respecte de la UAB o de la UB.

TAULA 7
Universitat de Barcelona

	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002
Llibres	13	5	3	2	4	2	2
Capítols de llibres	10	11	14	17	27	30	20
Articles	12	26	11	10	13	14	6
Ressenyes	5	4	4	2	2	2	2
Revistes	1	1	1	1	1	1	1
Edicions	5	3	1	—	6	5	1
Tesis	3	1	1	1	2	2	—
Treballs de recerca	—	—	—	—	—	—	7
Reunions científiques	4	6	5	6	6	8	2
Participacions en congressos (convidades)	5	9	9	11	12	9	9
Participacions en congressos (no convidades)	13	23	30	22	24	26	31

TAULA 8
Universitat de Lleida

	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002
Llibres	5	2	2	5	1	–	–
Capítols de llibres	1	10	14	10	9	7	11
Articles	6	8	7	14	8	4	4
Revistes	1	1	1	1	–	–	–
Edicions	–	–	2	2	2	–	1
Tesis	1	–	1	–	3	–	–
Reunions científiques	1	–	3	–	–	–	–
Participacions en congressos (convidades)	1	–	3	1	2	7	1
Participacions en congressos (no convidades)	29	27	26	17	17	18	12

Aquests tres departaments tenen una revista periòdica d'investigació (*Links & Letters* a la UAB, *BELLS* a la UB i *Sintagma* a la UdL), un fet molt rellevant per aconseguir una difusió de la recerca pròpia i aliena i el reconeixement d'altres departaments de filologia anglesa.

A la UPF, tot i que no es tracta de resultats d'un únic departament, constatem certes similituds amb les altres universitats, amb una clara davallada en el nombre de participacions no convidades en congressos i en el nombre d'articles publicats. Els motius ja s'han esmentat. El nombre de llibres publicats i el de

TAULA 9
Universitat Pompeu Fabra

	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002
Llibres	1	1	2	1	4	6	3
Capítols de llibres	3	8	8	7	4	13	4
Articles	6	16	9	15	9	11	5
Ressenyes	3	2	2	3	2	2	2
Revistes	–	2	–	–	–	–	–
Edicions	–	2	–	–	–	2	–
Tesis	–	1	–	1	–	1	–
Treballs de recerca	–	3	–	6	2	–	3
Reunions científiques	2	1	2	4	–	1	3
Participacions en congressos (convidades)	2	4	3	3	5	9	9
Participacions en congressos (no convidades)	19	14	33	11	19	11	11

TAULA 10
Universitat Rovira i Virgili

	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002
Libres	–	3	2	–	3	–	1
Capítols de llibres	10	3	8	10	11	7	7
Articles	13	11	10	16	13	18	6
Revistes	1	–	–	2	1	1	–
Edicions	–	–	–	–	–	1	2
Tesis	–	2	2	1	–	–	–
Treballs de recerca	2	1	1	–	–	2	1
Reunions científiques	4	7	8	7	7	7	7
Participacions en congressos (convidades)	7	10	7	8	7	13	10
Participacions en congressos (no convidades)	11	8	14	8	14	10	9

participacions convidades en congressos mostra un clar augment, potser per un esforç del professorat en la difusió de la recerca en canals altament valorats.

Les dades de la URV (taula 10) reflecteixen un equilibri des del 1996 fins al 2002, molt possiblement a causa dels pocs canvis quant a tipus de professorat en aquest departament. Encara que l'any 2002 mostra un lleuger descens pel que fa al nombre de capítols de llibres i quasi la meitat d'articles publicats respecte de l'inici del període, és molt possible que les dades de què disposem en aquests moments no hagin estat actualitzades i que, per tant, aquestes xifres puguin ser més elevades. Destaquem molt positivament l'augment considerable de reunions científiques i les participacions convidades en congressos durant el període. Per contra, veiem que la revista periòdica d'aquest departament sembla que no té un caire estable.

1.6. Línies i grups de recerca

Les línies de recerca que apareixen en aquest apartat reflecteixen la concepció flexible de la filologia anglesa avui en dia, tal com apuntàvem a l'apartat 1.1.

1.6.1. Universitat Autònoma de Barcelona

A la UAB destaquem tres orientacions generals en les línies de recerca: lingüística aplicada, lingüística i literatura.

Lingüística aplicada i lingüística:

- adquisició de la sintaxi i de les categories funcionals de la primera llengua
- adquisició del sistema fonològic d'una segona llengua o llengua estrangera
- estratègies d'aprenentatge de llengües
- aprenentatge autònom i metacognició
- processos d'escriptura en una segona llengua
- l'adquisició de l'anglès com a primera llengua en els àmbits bilingüe i trilingüe
- lingüística contrastiva
- la variació geolingüística, sincrònica i diacrònica a l'anglès dialectal
- l'estudi sociolingüístic dels préstecs de l'anglès a Catalunya
- pensament i llenguatge
- temps i aspecte
- fonètica experimental.

Literatura:

- l'amor i el matrimoni en la narrativa índia contemporània
- el paper sociopolític dels escriptors/res africans contemporanis
- estudi de la teoria i la pràctica de l'adaptació de textos literaris al cinema
- estudi de la representació de la masculinitat en la novel·la des del segle XIX i al cinema

– estudi de les ficcions gòtiques literàries i cinematogràfiques.

Els projectes finançats reflecteixen aquestes línies. En aquest període el Departament de la UAB tingué set projectes en el camp de la lingüística i cinc en el de la literatura. La llista següent reproduïx els projectes amb un major nombre d'investigadors i amb una trajectòria de tres o més anys dins el període 1996-2002, com a exemples de l'orientació en la investigació:

– «El desenvolupament de les categories gramaticals: anàlisi contrastiva de l'adquisició lingüística primerenca de l'anglès, del castellà i del català». MCT, BFF2000-0504 (2000-2003). 8 investigadors.

– «Modelització de les bases cognitives del llenguatge: estructura i aprenentatge». MCT, BFF2001-2498 (2001-2004). 6 investigadors.

– «Pràctiques verbals en la comunicació intercultural: estratègies i negociació de significat». MCT BFF2001-2576 (2001-2004). 7 investigadors.

– «Models de projecció de l'autoritat femenina a la literatura escrita en anglès i en espanyol: tensions entre gènere (*gender*) i gènere literari (*genre*)». DGICYT, PB96-1159 (1997-2000). 6 investigadors

– «Modelització de les bases cognitives de l'estructura lingüística». DGICYT, PB96-1158 (1997-2000). 8 investigadors.

– «El pensament de Jefferson sobre la llengua, la cultura i la política de l'Espanya del seu temps». DGICYT, PB97-1163 (1998-2001). 3 investigadors.

– «Anàlisi del desenvolupament de la literatura i de la cultura africanes anglòfones». DGICYT, PB97-0184G (1997-2000). 7 investigadors.

1.6.2. Universitat de Barcelona

A la UB també podem parlar d'un ampli ventall de línies de recerca agrupades en estudis literaris i culturals, lingüística anglesa i lingüística aplicada. A tall d'exemple citarem aquí unes quantes línies de cada àmbit:

– autors de l'Índia i el Carib, Irlanda, estudis culturals dels Estats Units, crítica feminista, literatura i cinema, gènere i sexualitat, interculturalitat, traducció literària, transport de convictes cap a Austràlia, teatre anglès

– anàlisi contrastiva, lèxic, lingüística comparada, traducció, paradigmes morfològics i coneixement sintàctic, història de la llengua anglesa, lingüística cognitiva, lingüística computacional, dialectologia

– fonologia de la interllengua, l'aprenentatge de segones llengües i llengües estrangeres, el factor edat en l'adquisició de l'anglès en el context escolar, motivació en l'aprenentatge de l'an-

glès, estratègies d'aprenentatge de segones llengües, l'ensenyament de l'anglès com a llengua estrangera, la literatura en l'ensenyament de l'anglès, influència de la primera llengua i entre llengües en l'adquisició de l'anglès.

Constatem un equilibri de les tradicionalment anomenades *àrees de llengua i de literatura*, una presència important de nous i actuals temes en la recerca literària i un fort component de lingüística aplicada, que es pot deure a la presència d'un grup de recerca consolidat¹ a la UB, que des de fa temps treballa en aquest terreny, el Grup de Recerca en Adquisició de Llengües.

Com a projectes finançats trobem, del Grup de Recerca en Adquisició de Llengües:

– «El factor edat en l'adquisició de llengües estrangeres», DGICYT, PB 94-0944 (1995-1998). 8 investigadors.

– «Els efectes de l'edat (període crític) en l'adquisició formal d'una llengua estrangera», DGICYT, PB 97-0901 (1998-2001). 8 investigadors.

I en les altres àrees trobem:

– «Els efectes de l'edat, intensitat i tipus d'exposició en l'aprenentatge de l'anglès», DGICYT, BFF2001-3384 (2001-2004). 11 investigadors.

– «El teatre contemporani anglès a partir de 1995». Comissió Interministerial de la Ciència i la Tecnologia (CICYT), BFF2002-00257 (2002-2005). 5 investigadors.

– «Elaboració d'un diccionari d'ús anglès/espanyol-espanyol/anglès per a l'àrea de la bioquímica». DGICYT (1998-2001). 8 investigadors.

– «Creació d'una base de dades de combinacions lèxiques a l'anglès científic». DGICYT i FEDER (2001-2004). 7 investigadors.

– «Reescrivint la masculinitat: la deconstrucció de la masculinitat a la literatura escrita per dones». Ministeri de Treball i d'Assumptes Socials, exp. núm. 42/9 (1999-2001). 6 investigadors.

1.6.3. Universitat de Lleida

A la UdL les línies de recerca queden paleses a cada grup de recerca del Departament:

– GRIAL (Grup de Recerca Interuniversitari en Aplicacions Lingüístiques). Línies de recerca: component lèxic; comportament sintacticosemàntic dels verbs; estructura argumental: sub-

1. Els grups de recerca consolidats (GRC) són finançats pel DURSI, i es caracteritzen per la qualitat i coherència de la seva tasca investigadora, acreditada a través de publicacions conjuntes, de la participació en projectes comuns, de les activitats conjuntes de transferència i de la difusió de coneixements i resultats a la societat.

categoritzacions, papers temàtics, diàtesis; i representació del coneixement.

– DEDAL-LIT. Línies de recerca: «A vision of order: 20th century new literature(s) in English» i «Perceptions of ageing in contemporary literature written in English».

– Cercle de Lingüística Aplicada. Línies de recerca: ensenyament/aprenentatge de llengües estrangeres, la reflexió metalingüística en l'ensenyament i aprenentatge d'una llengua estrangera, la formació del professorat de llengües estrangeres, l'ensenyament de la llengua estrangera en l'àmbit universitari, identitat i aprenentatge de llengües, i el canvi de codis a l'aula de llengua estrangera.

Altres línies de recerca són: aprenentatge de llengües per immigrants, el professorat no nadiu de llengües, anàlisi del discurs, bilingüisme, narratives populars, lingüística computacional i traducció automàtica.

1.6.4. Universitat Pompeu Fabra

A la UPF hi ha molts projectes, tant finançats com no finançats, amb participació de professors de filologia anglesa. Cal tenir en compte que no es pot fer una comparació amb el nombre de projectes a les altres universitats atesa la interdisciplinarietat dels temes en el cas de la UPF. En primer lloc es presenten les dades dels projectes finançats, dividits per temàtiques.

Literatura i traducció:

– «La literatura com a memòria cultural» (1996-1998). 7 investigadors.

– «Las traducciones de literatura dramática y narrativa al catalán (1906-1939): recepción histórica y opciones traductológicas y estilísticas». MECE (Comissió Interministerial de Ciència i Tecnologia), PB98-1077 (1998-2002). 5 investigadors.

– «El discurso de la guerra en la literatura y las artes visuales». MEC, BFF2003-06495 (1999-2001). 7 investigadors.

– «Traducción y recepción en la literatura catalana (1906-1939): géneros y modelos de lengua literaria». MCT, BFF2002-02481 (2002-2005). 5 investigadors.

– «Traducción y adaptación en los medios de comunicación: factores semióticos y técnicos del texto audiovisual». MCT, BFF2002-02188 (2002-2005). 6 investigadors.

– «EuroShakespeare: Exploring Cultural Practice in an International Context». COTEPPRA (Socrates-Erasmus Programme for Thematic Network Projects of the European Commission) (2001-2003).

Llengua i lingüística:

– «Análisis de la interlengua de hablantes no nativos de español y de inglés en contextos de aprendizaje formal (obtención

y análisis de un corpus oral para un estudio longitudinal de la adquisición en el modelo de principios y parámetros)». DGICYT (1995-1998). 14 investigadores.

– «La interacción de lenguas en parlants plurilingües o plurilectals a Espanya». CICYT, SEC96-0627 (1996-1998). 6 investigadors.

– «El conocimiento de la morfosintaxis en la adquisición del español como L2/LE. Elaboración y análisis de un corpus oral en España y Canadá». DGICYT, BFF2001-0820 (2000-2003). 7 investigadores.

– «FABULA: Educational bilingual multimedia materials for Children». Unió Europea, M39 (1998-2000).

– «FABULA: Educational bilingual multimedia materials for Children-CULTURE 2000». Unió Europea (2000-2002).

– «Los efectos de la movilidad (estancia en el país de la lengua meta) en la competencia oral y escrita de los estudiantes de inglés universitarios: la variación en la adquisición y en el aprendizaje de la lengua inglesa a niveles avanzados». DGI MCT (PGC), BFF2001-0820 (2002-2005).

– «Sistema de preparación automatizada de documentos (PrADO)». MCT-DGI, TIC2000-1681-C02-01 (2001-2003).

– «Advanced Level Programme in Multilingual Education (ALPME)». European Language Council (28535-IC-2-2000-1 ERASMUS-PROG-1) (2001-2002).

– «Projecte Grup de Recerca de Didàctica de la Llengua i la Literatura». COFREB99.002 (2001-2002).

– «ICT and Language Learning». PREV101.010. Preparació del projecte europeu amb la Universitat de Limerick (2001-2002).

En segon lloc, les línies de recerca no finançades.

Literatura:

– traducció literària

– història i recepció de les traduccions literàries catalanes al segle xx

– la traducció i la recepció de Shakespeare en català

– poesia contemporània en anglès

– literatura nord-americana (des del període colonial fins al 1914)

– la literatura de viatges

– qüestions de política i literatura i de representació de la guerra especialment centrades en la literatura anglesa dels anys trenta en relació amb la Guerra Civil espanyola

– la recepció del «modernisme» a la llengua anglesa.

Llengua, didàctica de la llengua, traducció i lingüística:

– embalatge informatiu i contacte de llengües

– pragmàtica i marcadors discursius

- variació i canvi lingüístic
- semàntica formal
- significat i context
- estructura informativa
- referència
- tractament formal del diàleg i del discurs
- semàntica de l'ordre de mots i de l'entonació
- qüestions de didàctica de la llengua i de la literatura angleses per a estudiants que no tenen l'anglès com a primera llengua
  - adquisició i aprenentatge de llengües
  - didàctica de llengües i noves tecnologies
  - temps i aspecte en anglès i en les llengües romàniques (català i espanyol)
    - el tractament de la metàfora en la traducció de textos econòmics pseudoespecialitzats
    - lingüística forense.

Grups de recerca consolidats:

- LATERAL 1995 SGR 00342, 1996 SGR 00045, 1998 SGR 00085, 2000 SGR 00085. DURSI-DGR, Generalitat de Catalunya, 1995-2001.
- UVAL SGR2001-0430. DURSI-DGR, Generalitat de Catalunya, 2001-2004.

1.6.5. Universitat Rovira i Virgili

A la URV les línies de recerca del Departament de Filologia Anglogermànica són les següents:

- Identitat, nacionalisme i canvis socioculturals a Irlanda (finals del segle xx) i la seva representació a la literatura escrita en anglès; la identitat personal i cultural a la literatura postcolonial escrita en anglès; el teatre en anglès del sud de l'Índia; teoria crítica; estudis interdisciplinaris sobre les dones; literatura i cinema (Fundació Epsom); i utopies i antiutopies literàries. Totes aquestes línies, com s'ha vist, amb una orientació de literatura.
  - Grup Tecnociència; traductologia, lexicografia i terminologia; anàlisi del discurs; didàctica; i interfície fonètica-fonologia, com a línies amb orientació lingüística.

1.7. Altres activitats

A causa del seu nombre tan elevat en tots i cadascun dels departaments i a les característiques tan variades de les activitats, es fa molt difícil recollir en un informe d'aquest tipus activitats com ara seminaris, cursos, postgraus, mestratges, conferències pròpies i de professors visitants, etc., organitzades tant pel ma-

teix Departament com per professors de manera individual. És per això que, tot i que no sempre estan comptabilitzades de manera oficial a cada departament, però consten en els currículums d'alguns professors, volem fer palès el gran valor de formació i de transmissió i intercanvi de coneixements que suposen aquestes activitats.

1.8. Recursos²

És molt important destacar el gran nombre de projectes finançats, gairebé un cada any, per part de l'Estat central, dos del Govern autonòmic i un d'un altre organisme.

Atesa la singularitat de la filologia anglesa a la UPF, cal tenir present que la taula 14 inclou necessàriament ajuts a altres àrees, perquè la filologia anglesa és en molts casos una de les àrees incloses en els projectes, ponències o grups de recerca. Veurem, per tant, que les quantitats són molt superiors a les de les altres universitats, sobretot pel que fa al finançament des de la mateixa universitat. Destaquem, a més, la Distinció per a la Promoció de la Recerca a Catalunya de la Generalitat de Catalunya l'any 2001 (període: 12-06-2001 / 12-06-2002), per un import de 30.050,6 €.

Aquestes dades (taules de la 11 a la 15) demostren que tant a la UAB com a la UB ha existit un finançament per part del Govern central i que a la UB s'han incrementat els ajuts del Govern autonòmic a partir de l'any 2000. A la UdL, destaquen els ajuts d'ens locals. A la URV i a la UPF són molt importants els ajuts de la mateixa universitat.

1.9. Conclusions: problemàtica i possibles millores

Encara que cada departament presenta unes característiques pròpies i, per tant, una problemàtica diferent, sembla que totes les universitats comparteixen el mateix tipus de problemes en tres aspectes: professorat, producció i doctorat (taules de la 11 a la 15).

Professorat. A la titulació de la UAB ha augmentat el nombre d'alumnes, i, paral·lelament, no han augmentat els recursos. Existeix, per tant, una alta ràtio alumnes-professor. A la UB sembla que la ràtio s'ha mantingut (alta, però) amb la contractació de professors a temps parcial. De qualsevol manera, ja hem dit que

2. Al llarg de tot el report, a les taules s'inclouen només els projectes (no les beques, Programa d'Infraestructures de Recerca (PIR), ajuts a congressos, ajuts a la innovació docent, etc.) en els quals els investigadors principals pertanyen a la universitat indicada.

TAULA 11
Universitat Autònoma de Barcelona

	1996		1997		1998		1999		2000		2001		2002	
	N	€	N	€	N	€	N	€	N	€	N	€	N	€
Estat central	1 ¹	3.606	2 ²	19.200	1 ³	12.000	–	–	3 ⁴	32.400	3 ⁵	87.756	–	–
Govern autonòmic	1 ⁶	2.700	1 ⁷	2.700	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Altres	–	–	–	–	1 ⁸	5.000	–	–	–	–	–	–	–	–

N: nombre de projectes; €: quantitat total.

1. Finançament compartit entre l'Estat central, la UAB i el British Council. Durada: sis mesos.

2. Un projecte de tres anys de durada, i l'altre de sis mesos.

3. Projecte de tres anys.

4. Tots tres projectes són de tres anys.

5. Tots tres projectes són de tres anys.

6. Projecte finançat per la UAB i la Comissió Interdepartamental de Recerca i Innovació Tecnològica (CIRIT). Durada: dos anys.

7. Projecte d'un any.

8. Projecte de sis mesos.

TAULA 12
Universitat de Barcelona

	1996		1997		1998		1999		2000		2001		2002	
	N	€	N	€	N	€	N	€	N	€	N	€	N	€
UE	–	–	–	–	1 ¹	5.148,71	–	–	–	–	–	–	–	–
Estat central	2 ²	–	3	26.444,53	2 ³	21.035,42	2	–	4	33.055,67	4 ⁵	64.164,56	2 ⁶	–
Govern autonòmic	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	1	3.005,06	1	7.321,09
Altres	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	1 ⁷	25.000,00
Universitat	–	–	–	–	–	–	–	–	1 ⁴	2.163,64	1	1.502,53	–	–

N: nombre de projectes; €: quantitat total.

1. 1998. Projecte UE. La durada és del 1998 al 2001. Concedit per la Comissió europea. Programa Sòcrates.

2. 1996. Un dels projectes correspon al període 1995-1998, amb un import de 18.030,36 €.

3. 1998. Estat central. La durada d'un dels projectes és del 1998 al 2001, amb un import de 12.020,24 €. L'altre és del 1998-2001, amb un import de 9.015,18 €.

4. 2000. Durada d'un any.

5. 2001. Un dels projectes, del 2001 al 2004, amb un import de 47.103,77 €.

6. 2002. La durada d'un dels projectes és del 2002 al 2005, amb un import de 9.865 €.

7. 2002. Altres. Durada del 2002 al 2004, concedit per TESOL International Research Foundation (TIRF), EUA, fundació privada.

TAULA 13
Universitat de Lleida

	1996		1997		1998		1999		2000		2001		2002	
	N	€	N	€	N	€	N	€	N	€	N	€	N	€
Estat central	–	–	–	–	–	–	–	–	1	4.600	1	3.000	1	2.500
Ens local	–	–	1	2.200	1	1.900	1	1.400	2	–	–	–	–	–
Universitat	–	–	–	–	3	–	2	–	–	–	–	–	–	–

N: nombre de projectes; €: quantitat total.

TAULA 14
Universitat Pompeu Fabra

	1996		1997		1998		1999		2000		2001		2002	
	N	€	N	€	N	€	N	€	N	€	N	€	N	€
UE	–	–	–	–	1	11.984,00	–	–	–	–	–	–	–	–
Estat central	4	37.142,46	2	13.823,24	–	–	3	25.242,51	1	3.005,06	3	94.178,40	1	12.800,00
Govern autonòmic	1	901,52	1	961,62	1	4.507,59	–	–	2	5.409,11	1	19.833,40	2	18.350,00
Ens local	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	1	3.546,00
Altres	–	–	–	–	–	–	–	–	2	3.606,07	1	1.202,02	–	–
Universitat	1	5.637,49	2	3.000,72	6	3.217,90	5	1.501,87	6	5.628,94	17	9.093,54	8	5.972,31

N: nombre de projectes; €: quantitat total.

TAULA 15
Universitat Rovira i Virgili

	1996		1997		1998		1999		2000		2001		2002	
	N	€	N	€	N	€	N	€	N	€	N	€	N	€
Universitat	–	14.506,34	–	14.700,92	–	17.727,87	–	18.101,03	–	16.093,56	–	16.333,59	–	15.883,18

N: nombre de projectes; €: quantitat total.

aquests contractes no tenen gaire bona repercussió en la recerca. A la UAB, fins i tot, alguns d'aquests professors a temps parcial són, de fet, professors en formació, igual que els ajudants, que tot just han acabat o encara estan elaborant la seva tesi doctoral.

Hem constatat una manca molt greu de catedràtics a les cinc universitats, especialment en el cas de la UAB i la UB amb els departaments més grans, amb clares conseqüències de dificultat de lideratge i de representativitat internacional.

Les possibles solucions a aquests dos problemes són evidents: la millora dels contractes i la provisió de places de titulars i de catedràtics.

Producció. Tot i això, queda ben palesa l'alta productivitat del professorat a les cinc universitats (taules 6-10) en el camp de la recerca. Reivindiquem en aquest informe, no obstant això, un canvi cap a una més alta valoració de certes activitats de recerca, com ara la difusió a congressos en forma de comunicacions (no convidades), atès que és una de les poques activitats que poden dur a terme els professors contractats, ja que com que treballen en altres llocs no disposen del temps suficient per a un altre tipus d'investigació.

Doctorat. D'altra banda, l'esforç d'oferir uns programes de doctorat adients i d'interès per als llicenciats ha donat els seus

fruits a tots quatre departaments, com hem vist a la secció corresponent. El fet que hi hagi pocs alumnes, excepte a la UdL, és una conseqüència de l'esforç de temps que el doctorat requereix per part dels alumnes, quasi tots amb una feina estable. La qüestió del temps que els treballs de recerca (DEA) requereixen també per part dels supervisors podria compensar-se amb un reconeixement de la direcció als currículums dels professors, tal com hi consta la direcció de tesis doctorals, o bé la difusió en fòrums pertinents (presentació en congressos, per exemple) amb el reconeixement al director del treball.

Creiem que val la pena recordar que les solucions al primer dels aspectes podria resoldre la problemàtica en els altres dos temes.

2. FILOLOGIA CLÀSSICA

2.1. Introducció

La llicenciatura en filologia clàssica s'imparteix només a dues universitats: a la UB i a la UAB. En el primer cas, dos departaments integren aquesta llicenciatura: el Departament de Filologia Grega

i el Departament de Filologia Llatina; en el segon cas, la llicenciatura s'ofereix dins el marc del Departament de Ciències de l'Antiguitat i de l'Edat Mitjana, que acull, a més de les àrees d'indoeuropeu, grec i llatí, altres àrees (arqueologia, història antiga, història medieval i ciències i tècniques historiogràfiques). Aquest departament, que substituï l'anterior Departament de Filologia Clàssica, es va constituir l'any 1996 amb la voluntat de poder treballar conjuntament i oferir una recerca interdisciplinària que revertís en una docència de qualitat. Anteriorment havia estat vinculat al Departament de Filosofia, ja des de la fundació de la Facultat de Filosofia i Lletres, l'any 1968.

Altres centres, però, sense oferir la llicenciatura, també ofereixen estudis de filologia clàssica i, per tant, tenen docents i investigadors d'aquestes matèries. Com a cas particular destaquem el de la URV, on és possible acabar un primer cicle de la titulació de filologia clàssica; en aquesta universitat els membres de les àrees de grec i de llatí estan adscrits al Departament de Filologia Catalana. El Departament de Filologia Catalana és una unitat departamental que, per la seva història i trajectòria, participa d'una tradició provinent de la fase universitària prèvia a la creació de la URV, amb les arrels més antigues al primer curs acadèmic dels estudis universitaris al Camp de Tarragona (1971-1972). Com a Departament independent va ser creat el 1994. Des de la seva creació ha acollit les àrees de coneixement següents: àrea de filologia catalana, de filologia llatina, de filologia grega i de teoria de la literatura. A la resta d'universitats s'ofereixen estudis relacionats amb l'àmbit objecte d'aquest informe: és el cas de la UdL, on trobem el Departament de Filologia Clàssica, Francesa i Hispànica, que va néixer el 1995 dins el si de la jove UdL (1991), per bé que des del 1975-1976, com a delegació de la UAB, primerament, i de la UB, després, ja existien estudis i vocació humanística a Lleida. És també el cas de la UdG, amb el Departament de Filosofia i Filologia, on s'adscriu el professorat de clàssiques, i de la UPF, amb el Departament d'Humanitats, del qual formen part les dues persones que imparteixen estudis relacionats amb el món de la filologia clàssica.

Finalment cal esmentar la UOC, amb professorat propi de clàssiques, que imparteix diverses assignatures incloses dins el pla d'estudis de la titulació d'humanitats.

No totes aquestes universitats ofereixen estudis de doctorat i tercer cicle. En el període 1996-2002 només la UB (amb el títol: doctorat en filologia clàssica) i la UAB (amb el títol: doctorat en filologia clàssica) oferien aquests estudis.

Les altres universitats oferien alguns cursos integrats dins de programes generals com ara el programa de doctorat en Lletres de la UdG amb diferents itineraris, com el de filologia, dins el qual s'imparteix l'assignatura De l'edat mitjana al Renaixement, on s'estudia la influència dels clàssics llatins en la literatura catalana produïda durant el segle xv, en llatí i en català

A la UPF, i dins l'IUC, nascut el 1994 amb l'objectiu de desenvolupar activitats relacionades amb estudis interdisciplinaris i comparatius en l'àmbit de l'art, de la literatura i del pensament científic, trobem el doctorat en humanitats (art, literatura i pensament), en el qual participa el professorat de clàssiques.

2.2. Professorat

Hem separat per departaments (UB) i per àrees (UAB) el personal de les dues úniques universitats que imparteixen la titulació; a la resta, ens ha semblat que no era necessari, atès el poc volum de professorat que integra aquestes àrees (taules de la 16 a la 20).

La presència de professorat de clàssiques a la UdL i la UdG és reduïda, per bé que estable. La UdL compta, per al període 1996-2002, amb dos TU, l'un adscrit a l'àrea de filologia grega i l'altre adscrit a la de filologia llatina. A la UdG hi ha un únic professor de llatí, TU del 1996 al 2002. També compta amb un professor associat a temps parcial i amb un becari.

La UPF compta amb dos professors, un TU per a l'àrea de llatí i un TEU per a l'àrea de grec.

També la presència de professors de clàssiques és molt reduïda a la UOC.

TAULA 16
Universitat de Barcelona. Departament de Filologia Grega

	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002
Catedràtics (CU i CEU)	3	4	4	4	4	4	4
Titulars (TU i TEU)	10	10	10	10	10	10	11
Contractats a temps parcial	1	1	1	1	1	1	—
Ajudants	1	1	1	1	—	—	—
Becaris	1	3	2	4	4	2	2

TAULA 17
Universitat de Barcelona. Departament de Filologia Llatina

	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002
Catedràtics (CU i CEU)	4	4	4	4	4	4	4
Titulars (TU i TEU)	10	10	10	10	10	12	12
Contractats a temps parcial	4	4	4	5	5	5	5
Contractats a temps complet	3	4	2	3	3	3	3
Ajudants	1	2	3	3	3	2	2
Becaris	1	2	4	3	5	7	7

TAULA 18
Universitat Autònoma de Barcelona. Àrea de filologia grega

	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002
Catedràtics (CU i CEU)	2	2	2	2	2	2	2
Titulars (TU i TEU)	2	2	2	2	2	2	3
Contractats a temps parcial	1	2	2	3	4	6	5
Ajudants	1	1	1	1	1	0	0
Becaris	1	1	2	1	2	2	1

L'àrea de grec compta des de l'any 1999 amb un TU emèrit.

TAULA 19
Universitat Autònoma de Barcelona. Àrea de filologia llatina

	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002
Catedràtics (CU i CEU)	2	2	2	2	2	2	3
Titulars (TU i TEU)	5	6	6	6	6	6	5
Contractats a temps parcial	5	7	7	3	3	2	2
Ajudants	1	1	1	2	2	2	2
Becaris	3	3	4	4	3	5	3

L'àrea d'indoeuropeu a la UAB és unipersonal (1TU) des de l'any 1996 fins al 2002.

TAULA 20
Universitat Rovira i Virgili. Àrees de filologia grega i llatina

	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002
Catedràtics (CU i CEU)	1	1	1	1	1	1	1
Titulars (TU i TEU)	3	3	3	3	3	3	3
Contractats a temps parcial	1	1	1	1	1	1	1

A partir d'aquestes taules podem observar la relativa importància de l'àrea de filologia llatina a les diferents universitats; en nombre de recursos humans destaquen la UB i la UAB, perquè són les úniques que ofereixen la llicenciatura en filologia clàssica. Observem una certa tendència, en els darrers anys, a l'estabilitat i a la millora de les condicions laborals del professorat, però destaca, com a aspecte negatiu, l'elevat nombre de professors associats, en alguns casos reals (professors d'institut, la majoria d'ells); en d'altres, professorat que fou contractat precàriament per estalviar recursos, la qual cosa ha generat un cert sentiment de frustració en aquest col·lectiu.

És digne d'atenció també l'important nombre de becaris, la qual cosa demostra l'elevat nivell dels nostres estudiants, però també el fet que, en un mercat laboral molt reduït per a ells, la possibilitat de gaudir d'una beca concedida pels diferents organismes públics (ja sigui la Generalitat de Catalunya, el Ministeri o la mateixa

universitat) és contemplada com a via de sortida «laboral», encara que amb unes expectatives no més enllà dels quatre anys de durada de la beca, perquè la universitat rarament pot absorbir-los tots.

2.3. Recursos/projectes

Una anàlisi dels recursos destinats a recerca en gairebé totes les universitats (taules de la 21 a la 27) ens fa concloure que la majoria de partides pressupostàries provenen del MEC.

Com a aspecte a destacar per a nombrosos projectes és l'elevada participació d'investigadors externs, pertanyents a altres universitats i centres de recerca, la qual cosa afavoreix l'intercanvi d'experiències docents i de recerca, i d'investigadors pertanyents a altres àmbits de l'ensenyament, com l'ensenyament secundari, alguns dels quals són també professors associats a la universitat.

TAULA 21
Universitat de Barcelona. Departament de Filologia Grega

	1996		1997		1998		1999		2000		2001		2002	
	N	€	N	€	N	€	N	€	N	€	N	€	N	€
Estat central	—	—	2	24.040,48	—	—	—	—	1	9.015,18	—	—	—	—
Altres univ.	—	—	—	—	—	—	1	1.202,02	—	—	1	2.404,05	1	2.400

N: nombre de projectes; €: quantitat total concedida el primer any.

Projectes iniciats abans de l'any 1996, però que continuen en aquesta data: 1 concedit l'any 1994: 20.734 € (Estat central).

Projectes concedits en el període 1996-2002: un concedit l'any 1997 (1997-2000): 15.025,30 €; un concedit l'any 1997 (1997-2000): 9.015,18 €; un concedit el curs 1999-2000: 1.202,02 €; un concedit l'any 2000 (2000-2003): 9.015,18 €; un concedit el curs 2001-2002: 2.404,05 €; un concedit el curs 2002-2003: 2.400 €.

TAULA 22
Universitat de Barcelona. Departament de Filologia Llatina

	1996		1997		1998		1999		2000		2001		2002	
	N	€	N	€	N	€	N	€	N	€	N	€	N	€
Estat central	1	4.808,10	2	28.727,89	3	21.935,40	2	10.746,10	1	10.818,22	3	62.956,01	2	67.113,69
Govern autonòmic	1	1.995,36	1	8.714,68	—	—	1	12.020,24	—	—	—	—	—	—
Ens local	—	—	1	9.015,00	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Altres univ.	1	1.575,25	—	—	1	15.025,30	—	—	1	1.202,00	—	—	—	—

N: nombre de projectes; €: quantitat total concedida el primer any.

Projectes iniciats abans de l'any 1996, però que continuen en aquesta data: un concedit l'any 1994: 24.040,48 € (Estat central); un concedit l'any 1995: 11.401 € (Estat central); un ajut concedit l'any 1995 (1995-1997): 10.217,21 € (Govern autonòmic); un ajut concedit el curs 1995-1996: 601 € (GAIU-UB).

Projectes concedits en el període 1996-2002: un ajut concedit l'any 1996: 4.808,10 €; un ajut concedit l'any 1996: 1.575,25 €; un ajut concedit l'any 1997 (1997-2000): 12.020 €; un ajut concedit l'any 1997 (1997-2000): 12.020 €; un ajut concedit l'any 1997: 4.687,89 €; un ajut concedit l'any 1997 (1997-1999): 8.714,68 €; un ajut concedit l'any 1997 (1997-2000): 9.015 €; un ajut concedit l'any 1998 (1998-2001): 10.818,22 €; un ajut concedit l'any 1998 (1998-2001): 7.512,65 €; un ajut concedit l'any 1998: 3.604,75 €; un ajut concedit l'any 1998: 15.025,30 €; un ajut concedit l'any 1999 (1999-2000): 4.856,18 €; un ajut concedit l'any 1999 (1999-2001): 5.889,92 €; un ajut concedit l'any 1999 (1999-2002): 12.020,24 €; un ajut concedit l'any 2000 (2000-2003): 10.818,22 €; un ajut concedit l'any 2000: 1.202 €; un ajut concedit l'any 2001: 18.030,36 €; un ajut concedit l'any 2001 (2001-2004): 29.900,35 €; un ajut concedit l'any 2001 (2001-2004): 15.025,30 €; un ajut concedit l'any 2002 (2002-2005): 58.440 €; un ajut concedit l'any 2002 (2002-2005): 8.673,69 €.

TAULA 23
Universitat Autònoma de Barcelona. Àrea de filologia grega

	1996		1997		1998		1999		2000		2001		2002	
	N	€	N	€	N	€	N	€	N	€	N	€	N	€
Estat central	–	–	1	4.800	1	4.207,08	–	–	1	13.440	–	–	1	36.150

N: nombre de projectes; €: quantitat total concedida el primer any.

Projectes iniciats abans de l'any 1996, però que continuen en aquesta data: un concedit l'any 1994: 10.200 € (Estat central); un concedit l'any 1995: 21.035,42 € (Estat central).
Projectes concedits en el període 1996-2002: un ajut concedit l'any 1997 (1997-2000): 4.800 €; un ajut concedit l'any 1998 (1998-2001): 4.207,08 €; un ajut concedit l'any 2000 (2000-2003): 13.440 €; un ajut concedit l'any 2002 (2002-2005): 36.150 €.

TAULA 24
Universitat Autònoma de Barcelona. Àrea de filologia llatina

	1996		1997		1998		1999		2000		2001		2002	
	N	€	N	€	N	€	N	€	N	€	N	€	N	€
Estat central	–	–	1	10.818,00	–	–	–	–	3	59.139,24	–	–	1	20.194
Govern autonòmic	–	–	1	17.470,50	–	–	1	19.966,30	–	–	1	21.035,42	–	–

N: nombre de projectes; €: quantitat total concedida el primer any.

Projectes iniciats abans de l'any 1996, però que continuen en aquesta data: un concedit l'any 1994: 9.015 € (Estat central); un ajut concedit l'any 1995: 5.409,11 € (Govern autonòmic).

Projectes concedits en el període 1996-2002: un ajut concedit l'any 1997 (1997-2000): 10.818 €; un ajut concedit l'any 1997 (1997-1999): 17.470,5 €; un ajut concedit l'any 1999 (1999-2001): 19.966,3 €; un ajut concedit l'any 2000 (2000-2003): 20.194 €; un ajut concedit l'any 2000 (2000-2003): 12.020,24 €; un ajut concedit l'any 2000 (2000-2003): 26.925 €; un ajut concedit l'any 2001 (2001-2004): 21.035,42 €; un ajut concedit l'any 2002 (2002-2005): 20.194 €.

TAULA 25
Universitat Rovira i Virgili. Àrea de filologia llatina

	1996		1997		1998		1999		2000		2001		2002	
	N	€	N	€	N	€	N	€	N	€	N	€	N	€
Ens local	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	1	700	–	–

N: nombre de projectes; €: quantitat total concedida el primer any.

TAULA 26
Universitat de Lleida. Àrea de filologia llatina

	1996		1997		1998		1999		2000		2001		2002	
	N	€	N	€	N	€	N	€	N	€	N	€	N	€
Ens local	–	–	–	–	–	–	1	6.980,95	–	–	–	–	–	–

N: nombre projectes; €: quantitat total concedida el primer any.

TAULA 27
Universitat de Girona. Àrea de filologia llatina

	1996		1997		1998		1999		2000		2001		2002	
	N	€	N	€	N	€	N	€	N	€	N	€	N	€
Estat central	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	1	52.640

N: nombre de projectes; €: quantitat total el primer any.

2.4. Resultats de la recerca

En aquest cas també només hem separat per àrees la producció dels investigadors de les dues úniques universitats que ofereixen la llicenciatura en filologia clàssica.

Els resultats han estat calculats a partir dels currículums individuals, i no pas a partir dels totals que ofereixen els grups de recerca (taules de la 28 a la 35).

TAULA 28
Universitat de Barcelona. Departament de Filologia Grega

	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002
Llibres	1	–	–	1	1	1	–
Capítols de llibres	27	17	20	14	15	11	8
Articles	36	24	17	19	33	23	31
Tesis	–	2	1	2	–	1	–
Treballs de recerca	–	–	–	–	1	–	–
Participacions en congressos (convidades)	10	5	4	7	5	9	8
Participacions en congressos (no convidades)	9	11	8	10	6	7	10

TAULA 29
Universitat de Barcelona. Departament de Filologia Llatina

	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002
Llibres	10	9	10	8	1	3	6
Capítols de llibres	36	37	40	32	14	22	18
Articles	25	26	25	40	16	32	43
Tesis	1	2	–	2	1	1	1
Treballs de recerca	–	–	–	1	2	–	–
Participacions en congressos (convidades)	13	8	12	8	20	14	20
Participacions en congressos (no convidades)	10	11	4	7	5	5	9

TAULA 30
Universitat Autònoma de Barcelona. Àrea de filologia grega

	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002
Llibres	1	2	2	1	3	—	4
Capítols de llibres	1	—	—	2	1	—	—
Articles	6	5	8	8	3	3	3
Treballs de recerca	—	—	1	—	1	—	2
Participacions en congressos (convidades)	2	—	1	2	4	1	2
Participacions en congressos (no convidades)	6	1	2	3	1	1	2

TAULA 31
Universitat Autònoma de Barcelona. Àrea de filologia llatina

	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002
Llibres	10	9	5	7	8	4	4
Capítols de llibres	2	5	3	1	3	2	3
Articles	23	16	25	16	15	18	22
Tesis	1	—	2	—	1	—	2
Treballs de recerca	—	1	1	—	1	—	—
Participacions en congressos (convidades)	3	1	2	—	—	—	4
Participacions en congressos (no convidades)	6	14	11	5	9	6	4

TAULA 32
Universitat Autònoma de Barcelona. Àrea de lingüística indoeuropea

	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002
Articles	—	1	—	1	1	1	—
Tesis	—	1	—	—	—	—	—
Participacions en congressos (convidades)	—	—	1	—	—	—	—

TAULA 33
Universitat Rovira i Virgili. Àrees de filologia grega i llatina

	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002
Llibres	2	–	–	–	–	–	–
Capítols de llibres	5	6	9	4	2	3	2
Articles	3	4	4	–	3	3	–
Participacions en congressos (no convidades)	4	6	5	–	–	–	–

TAULA 34
Universitat de Lleida. Àrees de filologia grega i llatina

	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002
Llibres	2	–	–	–	1	–	–
Capítols de llibres	–	–	–	1	2	2	–
Articles	3	–	1	–	1	1	1
Tesis	–	–	–	–	–	1	–
Participacions en congressos (no convidades)	1	1	–	–	–	–	1

TAULA 35
Universitat de Girona. Àrea de filologia llatina

	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002
Llibres	–	–	–	1	–	1	–
Capítols de llibres	–	–	1	–	1	–	–
Articles	3	2	3	4	3	3	3
Tesis	–	–	1	–	1	–	–
Treballs de recerca	–	–	–	–	–	1	–
Participacions en congressos (no convidades)	2	2	1	1	2	1	–

2.5. Grups de recerca / camps de recerca

Per raons lògiques, el Departament de Filologia Clàssica de la UB i el de Ciències de l'Antiguitat i de l'Edat Mitjana de la UAB tenen un potencial humà més considerable que el de les altres, fet que explica que el nombre de grups de recerca i projectes sigui molt més gran. Els grups de recerca amb projectes vi-

gents durant el període 1996-2002 s'especifiquen a continuació.

2.5.1. Universitat de Barcelona

En el Departament de Filologia Grega cal destacar els projectes de recerca següents: «Reir y sonreir en la Grecia arcaica: tipología y contextos» (1994-1997) (PB93-0215), projecte finançat

per la Secretaria d'Estat d'Educació, Universitats, Recerca i Desenvolupament (SEID) i que compta amb vuit investigadors.

Al Grup de Recerca Consolidat KHREMA d'estudis sobre la cultura grega i la seva tradició s'adscriuen tres projectes finançats també per la SEID: «Sabiduría y simposio» (1997-2000) (PB96-0374), que compta amb sis investigadors, «La poesía homérica en las lenguas de España. Usos literarios» (2000-2003) (PB98-1233), integrat per vuit investigadors i «Polis, comunidades y polemós. Usos de estos conceptos en el discurso femenino» (2000-2003) (BFF2000-0755), que compta amb set investigadors. El darrer dels projectes en vigor durant aquest període és «Representación del coro y la divinidad en la puesta en escena contemporánea de obras clásicas» (2002-2003), línia finançada per l'Agència per a la Gestió d'Ajuts Universitaris i Recerca (AGAUR).

El Departament de Filologia Llatina de la UB compta amb el Grup de Recerca Consolidat Littera: Laboratori d'Investigació i Tractament de Textos i Epigrafia Romans i Antics, que ha rebut diferents ajuts, del Comissionat per a Universitats i Recerca (CURE), de l'Estat, etc., i que compta amb quinze investigadors. Les diferents línies de recerca d'aquest grup són: epigrafia romana: inscripcions del Conuentus Caesaraugustanus (CIL II 2); epigrafia romana: inscripcions de Naron a i Salona (Crocia); epigrafia i literatura: estudi de les relacions entre epigrafia i literatura en el món romà; epigrafia paleohispànica: estudi i edició d'inscripcions preromanes d'Hispania; epigrafia i crítica textual: estudi de la rellevància del testimoni epigràfic per a la història de la transmissió dels textos. Aquest grup, en col·laboració amb professorat de la UAB, va organitzar a Barcelona, el mes de novembre del 2002, el XII Congrés Internacional d'Epigrafia Grega i Llatina. En els darrers anys, les actuacions preferents d'aquest grup són: a) la redacció dels fascicles *CIL II 2*, corresponents al *Conuentus Caesaraugustanus*; b) la participació en el projecte sobre les inscripcions romanes de Croàcia; c) la participació en el projecte Hesperia (coordinat amb la Universitat Complutense de Madrid i la Universitat del País Basc) per a la creació d'una base de dades sobre les llengües preromanes de la península Ibèrica; i d) la redacció del lèxic de les inscripcions ibèriques per al cinquè volum dels *Monumenta Linguarum Hispanicarum*.

Una altra de les línies de recerca dins aquest departament és la de la lingüística, dins la qual cal destacar el Grup de Lingüística Llatina (GLLUB), que des del 2002 s'encarrega de la informatització del «Glossarium Mediae Latinitatis Cataloniae» (1995-1998, 1998-2001) (PB94-0124, PB97-1183, BFF2000-01279). Un altre dels projectes adscrits a aquesta mateixa línia és «Del indoeuropeo al latín: hacia un nuevo diccionario etimológico de la lengua latina» (1997-2000) (PB96-0470), amb la participació de quatre investigadors. També cal destacar la línia

de la pragmàtica del llatí, on destaca el projecte «Los textos como fuente de información pragmática: estudio de la gestualidad en la Antigüedad romana» (2002-2005) (UBAR; BFF2001-0916), amb la participació de set investigadors. Dins el camp de la literatura cal destacar dues línies: la de la literatura virgílica, en especial l'èpica virgílica i postvirgílica i la tradició de Virgili en les literatures, l'art i la música occidentals, amb el projecte: «Los géneros literarios latinos: de Roma al Humanismo y las letras hispánicas» (1994-1997) (PB94-0847), finançat per la SEID, amb la participació de vuit investigadors, i «Litterae humaniores: configuración, canonización y perduración de la literatura latina en las letras europeas» (1997-2000; 2001-2004) (PB97-08090, BFF2001-2918), finançat també per la SEID i per la CICYT, i amb la participació de cinc i deu investigadors en la primera i en la segona convocatòries, respectivament; i la de la literatura llatina cristiana, amb el projecte «Latinidad cristiana: síntesis, análisis, redefinición» (1998-2001) (PB98-1197), finançat també per la SEID. És també destacable la línia de lingüística romaní, amb el Grup de Recerca en Lingüística Romaní (GRLR), que té en actiu el projecte «La lengua hispanorromaní a través de los diccionarios del siglo XIX: un estudio filológico y lingüístico» (BFF2000-0688).

2.5.2. Universitat Autònoma de Barcelona

A l'àrea de filologia grega, cal destacar quatre línies d'investigació. En primer lloc, la de l'epigrafia o l'estudi del grec en els primers estadis, amb el projecte «Materialización documental de las relaciones de griegos y romanos con las poblaciones de sus respectivos entornos» (1995-1998; 1998-2001) (PS94-0118, PB97-0173), que tenia com a objectiu la recerca, a través de testimonis epigràfics i fonts escrites en general, de dades que permetessin resseguir l'evolució conceptual de la paraula *bàrbar* en el món antic, i l'anàlisi de les interaccions entre poblacions gregues i romanes amb les diferents poblacions indígenes amb les quals tingueren contacte al llarg de les seves respectives històries, fonamentalment a través dels testimonis escrits, epigràfics de preferència. En segon lloc, la dels problemes d'estrangeria en el món antic, amb el projecte «Extranjería en el mundo griego antiguo (desde los primeros documentos hasta finales del s. IV a.C. Aproximación filológico-jurídica)» (2002-2005) (BFF2005-02518), aquesta darrera fruit d'una línia d'investigació compartida amb la facultat de dret, i que compta amb sis investigadors de la UAB i dos d'externs. En tercer lloc, la de la mitologia clàssica, amb l'edició i estudi dels principals mitògrafs grecs: Pseudo-Apol·lodor, Eratóstenes, Parteni de Nicea, Conon; el projecte té per títol «Els mitògrafs grecs. Edició crítica i comentada» (1994-1997; 1997-2000, 2000-2003) (PB93-0890, PB96-1221, BFF2000-0088), i compta amb quatre investigadors

de la UAB i amb quatre investigadors externs, vinculats a centres d'ensenyament secundari. Finalment, cal esmentar una quarta línia de recerca en la qual participa molt activament un investigador d'aquesta àrea en el marc del projecte «Redacció de la segona edició del *Diccionario Micénico*» (2002-2003) de la Universitat d'Alacant (UA), que compta amb tres investigadors de diferents universitats: UA, Universitat Complutense de Madrid i UAB. Té com a objectiu reelaborar l'únic repertori lèxic complet existent en l'àmbit internacional del grec micènic, juntament amb el consegüent estudi lexicogràfic d'aquest primer dialecte testimonial del grec antic.

L'àrea de filologia llatina comparteix amb el Departament de Filologia Llatina de la UB la seva primera línia de recerca, l'epigrafia, que també té un grup de recerca consolidat des del 1995, el Grup de Redacció del *Corpus Inscriptionum Latinarum*, XVIII, pars 4: *CLE Hispaniae*, que ha rebut ajuts de diferents organismes: Direcció General d'Investigació de la Ciència i la Tecnologia (DGICYT), Fundació Enciclopèdia Catalana, Generalitat de Catalunya, Ministeri de Ciència i Tecnologia (MCT). L'investigador principal d'aquest grup va rebre, a més, la Distinció per a la Promoció de la Recerca Universitària de la Generalitat de Catalunya³ en la seva primera edició de l'any 2000; anteriorment també havia rebut el Premi de Recerca de la Fundació Enciclopèdia Catalana. L'objectiu d'aquest grup (coordinat amb la seu central del CIL, a Berlín, amb el coordinador del CIL II 2 en el centre CIL II 2 de la Universitat d'Alcalá de Henares, i amb el màxim responsable del CIL a Heidelberg) és l'edició crítica i el comentari de les inscripcions mètriques d'Hispania fins al 711 dC. Formen part d'aquest grup de recerca sis investigadors de la UAB i cinc investigadors externs, dos de la Universitat de Sevilla, dos de la Universitat de València (UV) i un de la Universitat Autònoma de Madrid. Una bona part d'aquests investigadors participen també en els tres projectes: «Les inscripcions mètriques llatines d'Hispania en el marc del nou vol. XVIII del *Corpus Inscriptionum Latinarum*» (1994-1997); «Poesia epigràfica llatina a "Hispania": edició i comentari» (1997-2000) (PB96-1188); «CIL XVIII 2: edició i comentari dels *Carmina Latina Epigraphica Hispaniae*» (2000-2003) (PFF2000-0398). Dins el marc d'aquest projecte s'han llegit tres treballs de recerca i nou tesis estan en curs d'elaboració.

També cal destacar la línia de recerca sobre l'Islam i l'edició de les traduccions llatines de l'Alcorà i de la literatura

medieval sobre l'Islam (1998-2000, 2000-2003) (PB98-0138, BFF2000-1097-C02-029), en col·laboració amb el Consell Superior d'Investigacions Científiques (CSIC), en la qual participen tres investigadors de la UAB i quatre investigadors externs, pertanyents a la Universitat de Vigo i a diferents centres de batxillerat. Per a aquest grup, l'objectiu fonamental és el de l'edició i estudi de fonts literàries, històriques i documentals relatives a la interacció cultural entre la cristiandat (oriental i llatina) i l'islam europeu en èpoques bizantina i otomana, i al factor etnoreligiós en la gènesi de les identitats nacionals en l'Europa oriental i meridional.

Destaca també la línia que treballa la figura i l'obra de Ramon Llull, amb dos projectes: *Raimundi Lulli Opera Latina: Rol. XXVI/XXVII Opus 65: Arbor scientiae (Roma 1295-1296)* (1994-1997; 1997-2000) (PS93-0171, PB96-1196) i *Raimundi Lulli Opera Latina (rol 29): Ars amatiua boni (anno 1290)* (2000-2003) (BFF2000-0379), integrats per sis investigadors de la UAB i un de la UB. L'any 2001, i amb l'objectiu de fomentar les edicions crítiques de les obres llatines de Ramon Llull, fou creat l'*Archivium Lullianum*.

Dins del camp de l'humanisme s'està treballant en l'edició de la correspondència d'Antonio Agustín: *Edición de la correspondencia de Antonio Agustín (1517-1586). Comentario filológico y de re antiquaria con especial atención a la epigrafía y a la numismática* (2002-2005) (BFF-2002-01800), amb la participació de sis investigadors de la UAB i un investigador extern.

També cal destacar, durant el període 1995-1997, l'Institut del Pròxim Orient Antic (IPOA) (secció UAB), que centrà la seva activitat en estudis i projectes de recerca en filologia, història, arqueologia, religió, economia i pensament dels pobles de l'Orient antic. En virtut d'un conveni amb la Fundació Arqueològica Clos de Barcelona, va col·laborar també en tasques de difusió cultural egíptològica; va comptar amb quatre investigadors de la UAB i amb dos investigadors externs.

Finalment volem indicar que les àrees de filologia llatina, grega i indoeuropea publiquen la revista *Faventia*, iniciada l'any 1979, amb vint-i-quatre números publicats fins a finals del 2002, revista de reconegut prestigi, i gràcies a la qual es reben en intercanvi, a la Biblioteca d'Humanitats de la UAB, quatre-centes divuit revistes, provinents de diverses universitats i centres de recerca nacionals i internacionals. També des de l'àrea de filologia llatina es participa en la coedició, juntament amb el Departament de Filosofia i Ciències de l'Educació de la Facultat d'Educació de la Universitat de Sao Paulo, de la revista anual *Revista Internacional d'Humanitats* (<<http://www.hottopos.com>>), el primer número de la qual va sortir publicat l'any 1998.

També es participa en la coedició, juntament amb la Universitat de Sao Paulo, amb el Departament d'Estudis Àrabs i Islàmics de la Universitat Autònoma de Madrid, amb la Univer-

3. Cal recordar que la Distinció de la Generalitat de Catalunya per a la Promoció de la Recerca Universitària amb la finalitat d'estimular les activitats de recerca d'alt nivell dels professors investigadors del sistema universitari de Catalunya i dels grups de recerca a què estan associats aquests investigadors fou creada l'any 1999 (Decret 222/1999 de 27 de juliol).

sitat de Porto, amb la Universitat Johann Wolfgang Goethe de Frankfurt, amb la Universitat Albert Ludwig de Friburg, etc. de la revista *Conuenit* (<<http://www.hottopos.com>>), que fins al 2002 tenia set números publicats.

2.5.3. Universitat Rovira i Virgili

A la URV destaquen les línies de recerca següents: en l'àmbit de la filologia grega, sobresurten la literatura grega arcaica i clàssica, l'antropologia del món antic, la mitologia, la literatura grega d'època imperial, la medicina grega, dones i literatura grega, amb l'edició dels principals mitògrafs grecs.

En l'àmbit de la filologia llatina cal destacar la tradició clàssica, la mètrica clàssica i humanística i la poesia humanística; també els estudis entorn de la biblioteca d'Antonio Agustín, que han rebut finançament, durant el període 1995-1997, a través del projecte «Las bibliotecas en Tarragona: I. La biblioteca de Antonio Agustín». Per al període 2001-2002 (PB94-1076) es disposà un ajut de la Diputació de Tarragona per a l'elaboració del catàleg dels llibres impresos d'Antonio Agustín. Cal destacar també en aquesta universitat un grup de recerca que agrupa la totalitat del professorat de clàssiques: Biblioteques i Manuscrits de Catalunya, i que està vinculat al Departament de Filologia Catalana.

2.5.4. Universitat de Lleida

A la UdL la línia d'investigació principal conreada des de la filologia llatina és la de la comèdia llatina, «Actualización científica en comedia romana: nueva propuesta de cronología de las comedias de Plauto y estudio de la interdicción lingüística» (1999-2000) (S98-111), línia finançada per l'Ajuntament de Lleida. En aquesta mateixa línia es participa també en un projecte dirigit des de la Universitat Autònoma de Madrid. Cal destacar també la participació en el *Diccionario de tópicos, motivos y léxico amatorio en la literatura latina*, dirigit des de la Universitat de Cadis.

Des de la filologia grega, la línia principal de recerca gira a l'entorn de les figures de Plutarco i de Polibi.

2.5.5. Universitat de Girona

A la UdG la línia d'investigació principal conreada des de la filologia llatina és la literatura humanística en llengua llatina a Catalunya. Els projectes són: «Cultura humanística y escolástica de los siglos XIV y XV en la Corona de Aragón: inventario, estudio de fuentes y edición de textos», del 1993 al 1995. Des d'aquesta àrea es participa també en projectes dirigits per professorat de l'àrea de filologia catalana, que tenen un grup de recerca consolidat: Llengua i Literatura de l'Edat Moderna, en el qual participen, a més de la UdG, la URV, la UAB, la UV i la Universitat de Venècia. A partir del 2002 es treballa en el projecte: «His-

toriografía latina humanística en la Corona de Aragón: edición de textos, estudio de fuentes» (BFF2002-03390).

2.5.6. Universitat Pompeu Fabra

A la UPF les línies conreades, que es poden deduir de les publicacions, són: lexicografia, crítica textual, crítica literària, edició de textos; oralitat i escriptura; retòrica grega i llatina.

També cal destacar el Seminari d'Edició de Textos (SET), format per professors del Departament d'Humanitats, entre els quals hi ha el professorat de filologia clàssica, que tenen experiència i han realitzat projectes en el camp dels estudis literaris i, particularment, en l'edició de textos clàssics de diverses èpoques i tradicions.

2.5.7. Universitat Oberta de Catalunya

A la UOC es compta amb un professor propi de llatí per a impartir les assignatures de llatí incloses en el pla d'estudis de la llicenciatura en humanitats i en filologia catalana i que ha elaborat els diferents materials que s'utilitzen per a la docència virtual d'algunes assignatures, com ara Llengua i cultura llatines, Literatura i civilització gregues, El llatí en el món medieval i modern.

2.6. Conclusions. Punts febles i punts forts

Com a punts forts dins aquest report de recerca caldria destacar, sobretot en les dues grans universitats, la UB i la UAB, dos aspectes que en la investigació són indestruïbles: el treball en equip (hi ha poca recerca individual) i la coordinació entre les diferents universitats i els centres de recerca. Ja hem vist que són nombrosos els investigadors pertanyents a diferents universitats i centres de recerca que integren un mateix projecte. Pensem que és tot això, unit a la qualitat i a la coherència de la tasca investigadora d'aquests grups, el que explica que siguin tres els grups de recerca consolidats existents en les nostres disciplines, dos pertanyents a l'àmbit de la filologia llatina i un pertanyent a l'àmbit de la filologia grega.

També cal destacar els excel·lents resultats de la recerca, molts dels quals han estat publicats en les revistes de major impacte en el nostre àmbit (*Classical Quarterly*, *Italia Medioevale e Umanistica*, *Mittelalterliches Jahrbuch*, *Emerita*, *Latomus*, *Euphrosyne*, *Fauntia*, *Habis*, *Helmantica*, *Revue des Études Grecques*, *Revue des Études Latines*, etc.),⁴ i el fet que un investigador de l'àrea de filologia llatina de la UAB hagi merescut la Distinció de la Generalitat de Catalunya per a la Promoció de la Recerca Universitària.

4. S'ha tingut en compte la classificació de revistes en ciències socials i humanitats elaborada i aprovada pel Consell d'Avaluació Científicotècnica (CONACIT) de la Generalitat de Catalunya.

En darrer terme, però per a nosaltres no menys important, és l'esforç ingent que s'ha fet per posar al dia nous models d'aprenentatge de les llengües clàssiques; fruit d'aquest esforç es disposa, en el Departament de Filologia Grega de la UB, d'un grup d'innovació docent en l'ensenyament universitari de la llengua grega, amb suport de les TIC (tecnologies de la informació i la comunicació), constituït l'any 2000 (Grup ELECTRA) (<<http://www.ub.edu/filologiagrega/electra>>), integrat per vuit investigadors; la Comissió Acadèmica de la Junta de Govern de la UB el va identificar com a grup reconegut d'innovació docent de la UB l'any 2000. Ha rebut diferents ajuts de part del Gabinet d'Avaluació i Innovació Universitària (GAIU) per dur a terme dos projectes: «Nova metodologia per a l'aprenentatge del grec clàssic» i «Avaluació de la nova metodologia per a l'aprenentatge del grec clàssic i acció tutorial».

Entre les activitats regulars que du a terme aquest grup cal destacar les següents: *a)* preparació del material de cadascuna de les assignatures obligatòries de grec del primer cicle de filologia clàssica i de les que s'imparteixen a la Facultat de Filosofia; *b)* elaboració i edició dels dossiers electrònics de les esmentades assignatures; *c)* sessions de treball del Grup on es discuteixen els continguts elaborats individualment i se n'accepta la inclusió en els dossiers, així com altres temes del funcionament del mateix grup i els seus objectius; *d)* presentació del treball del Grup, debat i, si s'escau, aprovació de les propostes metodològiques i de continguts al Departament de Filologia Grega; *e)* elaboració i presentació de projectes per a l'obtenció d'ajuts o reconeixement a les diferents convocatòries del Ministeri d'Educació, Cultura i Esports, al DURSI i a la Millora de la Qualitat Docent (MQD) de la UB.

Com a resultats aconseguits fins a l'any 2002 cal destacar un Pla d'Acció Tutorial a l'alumnat de nou accés a la Facultat de Filologia i a l'ensenyament en clàssiques i la preparació de materials diversos per a estudiants de primer curs que es poden consultar a la pàgina web: <<http://www.ub.edu/filologiagrega/electra>>. També s'ha elaborat un tríptic divulgatiu dels estudis de clàssiques titulat *En quin segle vius?*, on s'explica la formació que es rep a clàssiques, el perfil de l'alumnat entrant i el perfil del que obté la llicenciatura en clàssiques, a més d'adreces per a sol·licitar més informació. Això ha implicat un estudi en profunditat del mapa conceptual de la titulació, del perfil de l'alumnat i del procés pel qual passa al llarg de la carrera, tenint molt en compte els llocs que està capacitada per ocupar en el mercat laboral, més enllà de l'estricta correspondència titulació acadèmica-ocupació laboral. L'objectiu d'aquest tríptic ha estat informar els tutors orientadors i l'alumnat de secundària i batxillerat sobre els estudis de filologia clàssica.

L'altre gran grup de recerca en experimentació didàctica és el que trobem a la UAB, constituït l'any 1976, i al qual s'han anat in-

corporant diversos professors de l'àrea de llatí, col·laboradors actualment del portal: *Aula de Latín / Aula de Llatí*, un portal didàctic que pretén establir una via de cooperació entre els primers nivells universitaris de llengua i cultura llatines i els cursos sobre aquestes matèries i afins que es desenvolupen en el marc dels ensenyaments secundaris. Els objectius que es persegueixen des d'aquest portal són: *a)* adequar l'ensenyament del llatí a l'estat actual de les ciències filològiques; *b)* compensar amb metodologies l'escassa presència de la llengua i de la cultura llatines en els programes de secundària; *c)* dissenyar i programar les assignatures de l'àrea de llatí de primer curs d'universitat en funció del coneixement dels estudiants que hi accedeixen; *d)* confeccionar materials multimèdia adaptables a nivells i sistemes pensats més per a la formació de joves i adults que específicament per a universitats o instituts; *e)* contribuir a la normalització dels mitjans de comunicació de massa en la investigació i en l'ensenyament de la llengua i la cultura llatines; *f)* incorporar sistemes semipresencials a l'ensenyament de la llengua i la cultura llatines, ja sigui com a forma ordinària de treball, per a reforçament o recuperacions, o en assignatures propèdèutiques; l'adreça de la pàgina web és la següent: <<http://antalya.uab.es/pcano/aulatin/>>; gran part d'aquests professors, tres pertanyents a la UAB i dos pertanyents a diferents centres de secundària, van participar també en el projecte: «Diseño y reproducción de un método de enseñanza del latín adaptado a los métodos de aprendizaje de las lenguas modernas y a los nuevos cambios de la lingüística» (1997-2000) (PB96-1220), una part dels resultats del qual es van materialitzar en un dels llibres que avui s'empren a primer curs de totes les filologies de la UAB i de la UdG. Aquest grup també va rebre finançament de la CIRIT per al *Disseny de la producció d'un curs d'aprenentatge de llatí en suport CD ROM*. Darrerament es disposa d'un tríptic explicatiu de les activitats que du a terme l'Aula de Llatí.

Com a punts febles voldríem fer referència a la gran manca en els nostres àmbits de recerca de personal de suport; són pocs els grups que disposen de recursos humans de suport, administratius o tècnics; també és poca la infraestructura que tenen aquests grups. I també al fet que, al nostre entendre, no s'han sabut aprofitar prou bé, en alguns casos, els recursos que poden oferir organismes com el DURSI, diversos ens locals, etc., tenint en compte que les nostres són especialitats que no poden esperar gaire o gens de l'empresa privada.

Creiem, però, que per part de les administracions caldria potenciar una política de recerca que partís del reconeixement de l'especificitat de la recerca humanística, sobretot en relació amb les ciències experimentals. El reconeixement de l'especificitat no hauria de cercar cap mena de privilegi, sinó la garantia de la igualtat d'oportunitats, l'equiparació quantitativa i qualitativa amb les altres especialitats.

En un moment especialment crític per a les nostres titulacions, i vistos els resultats obtinguts pels nostres investigadors en aquest període, pensem que caldria una reflexió seriosa per part de totes les administracions per esmerçar esforços que compensessin el poc reconeixement social que tenen les nostres disciplines.

3. FILOLOGIA ESPANYOLA

3.1. Introducció: oportunitats

Des de la meitat dels anys vuitanta s'han incrementat exponencialment els programes de beques i ajuts a la recerca, tant de la DGICYT com de la CIRIT, a Catalunya i a Espanya; aquests últims anys han minvat els ajuts de l'MCT, no els del DURSI, que ha mantingut els recursos en R+D, i que des de fa uns anys ha anat donant igual nombre de beques que l'MCT. D'altra banda, s'han creat els ajuts europeus i s'han començat a establir, i fins i tot a consolidar en poc temps, les xarxes temàtiques. Les universitats, per la seva banda, també han incrementat el nombre de beques i ajuts, especialment les més grans. També s'ha de ressenyar que hi ha hagut ens locals que han contribuït molt a la recerca, com ara l'Institut d'Estudis Ilerdencs o la Paeria, a Lleida; l'Ajuntament de Barcelona, la Diputació de Girona i altres organismes afins.

Pel que fa als recursos humans, també s'ha de dir que ha millorat el capítol de becaris amb les noves figures de contractats Ramón y Cajal i, últimament, els becaris Juan de la Cierva, l'Agència Espanyola de Cooperació Internacional, les beques de l'Agència Espanyola de Cooperació Internacional (AECI), els col·laboradors i els tècnics subvencionats. Les universitats, per la seva banda, ho han acompanyat, oferint places pròpies de becaris, subvencions per contractar tècnics i, en general, ajuts per a reunions científiques.

En relació amb els resultats, cal fer esment de dos grans tipus de projectes en l'àrea de filologia espanyola: els estrictament científics i els de llengua aplicada. D'una banda, a l'àrea de literatura espanyola, destaquem l'edició de textos, la qual cosa implica la recuperació del patrimoni cultural de la nostra comunitat, per exemple editant els clàssics espanyols. Així s'ha seguit, per tant, la guia de filòlegs catalans il·lustres, com ara Bonaventura Carles Aribau, fundador de la benemèrita *Biblioteca de autores españolas* i editor de Cervantes al volum que obre la col·lecció; o com Milà i Fontanals, i Rubió i Lluch —mestre i col·lega, respectivament, de Menéndez y Pelayo, que sempre recordà la seva formació barcelonina— o Joan Coromines (com a exemples prou representatius, i per no allargar la llista). L'estel d'hispanistes tan importants s'està seguint a molts projectes d'edició de textos, de crítica textual i d'a-

nàlisi i estudi estrictament filològics. També s'han recuperat gèneres menystinguts (l'assaig, les memòries, els hipotextos teatrals, etc.) i la important literatura de l'exili, entre d'altres.

D'altra banda, trobem els projectes que tenen com a finalitat principal la millora de les condicions de l'aprenentatge de les llengües per part dels estudiants estrangers i que, per tant, estan més clarament adreçats a la docència, a la lingüística aplicada i són políticament i socialment més útils en una primera instància, tenint especialment en compte l'arribada d'immigrants i l'expansió de l'espanyol al món, l'estudi del qual cada vegada és més sol·licitat per estudiants d'arreu. Més avall explicitem els projectes específics.

També volem remarcar que caldria potenciar altres línies d'investigació afins: d'una banda, la catalogació dels fons antics de les principals biblioteques, escanejant tot el que es pugui deteriorar; de l'altra, la promoció i la subvenció de projectes que tinguin com a finalitat la formació de professors de llengua espanyola per a estrangers, la progressiva incorporació d'Internet i de les tecnologies afins als nostres estudis (tractament informàtic de textos, traducció simultània, lexicografia, etc.), estimulant la creació de programes informàtics per a l'aprenentatge de la llengua per part d'escolars, d'immigrants, d'invidents i d'altres col·lectius que tenen un accés precari a la llengua.

3.2. Entorn institucional

A part de l'increment progressiu del nombre de professors, causat fonamentalment pel fort creixement d'alumnes al llarg de la dècada dels vuitanta i dels noranta, també han crescut els espais de recerca i la infraestructura, cada cop més necessitada de mitjans tècnics. Només cal pensar en l'excellent biblioteca de la UPF, la Biblioteca d'Humanitats de la UAB, les bones instal·lacions de la UOC, o, per estalviar exemples, la infraestructura de la Universitat Ramon Llull (URL). Últimament s'hi ha incorporat la Universitat Abat Oliba Centre d'Estudis Universitaris (CEU), que fa trenta anys que es preocupa d'anar creant una biblioteca, i, de ben segur, que aviat podrà formar investigadors, especialment en l'innovador camp de la llengua a la publicitat i, en general, als mitjans de difusió de tota mena.

També s'ha de dir que la ràtio professor funcionari o permanent en relació amb el contractat ha seguit la tendència cap a l'estabilització, i que els professors funcionaris superen amb molt els que no ho són, i, per tant, la majoria dels professors tenen dedicació exclusiva. Quan realment funcioni la Llei d'universitats catalana (LUC), es podran estabilitzar alguns professors associats més i els últims ajudants de la Llei orgànica de reforma universitària (LRU).

A universitats com la UAB, amb campus «a l'americana», s'ha fet un esforç molt important de docència a altres centres

(facultats de comunicació, educació, traducció, psicologia) o a altres titulacions (humanitats, logopèdia), la qual cosa ha suposat un detriment de la recerca. Aquest fet ha tingut una incidència especial a l'àrea de llengua espanyola, que imparteix més docència que la de literatura. D'altra banda, la docència de tercer cycle suposa una dedicació que resta temps, sia per la docència en si, sia per la direcció de treballs de recerca.

Hem inclòs les taules de la 36 a la 44 del personal de les respectives universitats, ordenades alfabèticament; algunes xifres són parcials, sia perquè no hem pogut obtenir més informació, sia perquè alguna no disposa d'un web accessible, sia, finalment, perquè no ens les han donades. Volem remarcar aquest últim punt, puix que hi ha una opacitat informativa en general, especialment a la UB i, més marcada, a la UPF.

TAULA 36
Universitat Autònoma de Barcelona

	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002
Catedràtics (CU i CEU)	9	10	11	12	11	13	13
Titulars (TU i TEU)	21	21	21	21	22	23	26
Contractats a temps parcial	3	3	3	3	3	3	5
Contractats a temps complet	3	3	3	3	3	3	3
Ajudants	3	3	3	3	3	4	4
Col·laboradors	3	3	3	4	3	3	3
Professors visitants	1	1	1	1	1	1	1
Tècnics de recerca	—	—	—	—	1	1	1
Tecnòleg docent	1	1	1	1	1	1	1
Ramón y Cajal	—	—	—	—	—	—	1
Becaris	13	13	13	15	15	17	16

TAULA 37
Universitat de Barcelona

	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002
Catedràtics (CU i CEU)	8	9	9	9	9	9	9
Titulars (TU i TEU)	27	26	26	26	26	26	26
Contractats a temps parcial	2	2	2	2	2	2	2
Contractats a temps complet	12	12	12	12	12	12	12
Ajudants	4	4	5	6	4	4	2
Becaris	8	7	8	9	9	10	10

TAULA 38
Universitat de Girona

	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002
Catedràtics (CU i CEU)	1	1	1	1	1	2	2
TU	9	9	9	9	9	8	8
Contractats a temps parcial	1	3	2	1	1	3	3
Contractats a temps complet	1	1	1	1	1	1	1
Ajudants	2	2	2	2	2	2	2
Becaris	2	2	2	2	2	3	3

TAULA 39
Universitat de Lleida

	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002
CU	2	2	2	2	2	2	4
Titulars (TU i TEU)	6	6	6	6	6	7	5
Contractats a temps complet	2	2	2	2	2	2	2
Ajudants	1	1	1	1	1	1	—
Becaris	2	2	2	2	—	2	—

TAULA 40
Universitat Oberta de Catalunya

	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002
CoHaboradors	—	2	2	2	2	2	2

TAULA 41
Universitat Pompeu Fabra

	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002
CU	1	1	1	1	1	1	1
Titulars (TU i TEU)	7	8	8	8	8	8	8
Contractats a temps parcial	2	2	2	2	1	1	1
Contractats a temps complet	6	6	6	6	6	5	5
Ajudants	3	3	3	3	3	3	3

TAULA 42
Universitat Ramon Llull

	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002
Contractats a temps parcial	2	2	2	2	2	2	2

TAULA 43
Universitat Rovira i Virgili

	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002
Catedràtics (CU i CEU)	2	2	2	2	2	2	2
Titulars (TU i TEU)	7	7	7	7	7	7	7
Contractats a temps parcial	3	3	3	4	4	4	4
Contractats a temps complet	2	2	2	2	2	2	2
Ajudants	2	2	2	2	2	2	2
Becaris	4	4	4	5	5	3	3

TAULA 44
Universitat de Vic

	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002
Contractats a temps parcial	1	1	1	1	1	1	1
Contractat a temps complet	2	2	2	2	2	2	2

3.3. Resultats

S'inclouen en les respectives taules els projectes i, a continuació, les principals línies i grups de recerca; no hem rebut tota la informació dels imports respectius, i, per tant, hi falta alguna partida. Hem de dir de seguida que les esmentades línies de recerca, en les dues àrees de coneixement, s'han anat mantenint, especialment les que van recollint dades per als diversos corpus, que són posteriorment diccionaris o repertoris. Per exemple, a l'àrea de llengua espanyola, el *Corpus lèxic del castellà del segle XV a la corona d'Aragó*, de la UB, s'està convertint en el *Diccionari general i etimològic del castellà del segle XV a la corona d'Aragó*. O bé, a la UAB, la informatització del *Diccionario crítico etimológico castellano e hispánico*, de Corominas i Pascual, ha anat evolucionant cap als projectes consecutius i conseqüents: «Informatització i etiquetat del *Diccionario crítico y etimológico castellano e hispánico*», «Informatització i actualització del *Diccionario*

crítico y etimológico castellano e hispánico» i «Explotació de dades i complementació del *Diccionario crítico y etimológico castellano e hispánico*». D'altra banda, s'han estudiat les tècniques de tractament dels corpus, a projectes com ara: «Tractament automàtic de la informació textual en espanyol mitjançant bases de coneixement lingüístic i transductors», o el consecutiu «Tractament automàtic de la informació en espanyol: processament lèxic, sintàctic i semàntic».

En igual mesura, a l'àrea de literatura espanyola, el projecte d'edició del teatre complet de Lope de Vega (PROLOPE), de la UAB, per exemple, que va començar el 1989, ha anat renovant-se i creixent ininterrompudament. També s'ha fet gran el grup de recerca Lírica Medieval i Cançoners, de la UB, que implica altres àrees de coneixement. La continuïtat també s'ha donat al grup de recerca Autobiografia, de la mateixa universitat, i al grup Anàlisi del Teatre del Segle d'Or, també de la UB.

A l'àrea de literatura espanyola, doncs, aquests anys s'han

editat i estudiat profundament els grans clàssics: el *Quixot*, *La Celestina*, el teatre de Lope de Vega, els cançoners medievals; actualment, el *Libro de buen amor*, etc. En aquest capítol també cal remarcar l'enorme importància que ha tingut per a l'edició i difusió dels clàssics espanyols la col·lecció «Biblioteca Clásica», on s'han publicat les millors edicions de clàssics espanyols, amb un equip humà de la UAB. Fruit de tot això són els estudis i les edicions del *Quixot* i de les *Novelas ejemplares* de Cervantes; de la *Celestina*, *El conde Lucanor*, Garcilaso de la Vega, Vélez de Guevara, Gil Vicente, el *Cantar de mio Cid*; aviat sortirà una magnífica edició del *Libro de buen amor*, de *Fortunata y Jacinta* de Galdós, del *Persiles* de Cervantes o de la *Historia verdadera de la conquista de la Nueva España* de Bernal Díaz del Castillo. I així fins a quaranta títols impecablement editats.

El majoritari estudi dels clàssics no ha menystingut el de les àrees col·laterals, com ara la continuïtat dels projectes que des de fa molts anys du a terme el Grupo de Estudios del Exilio Literario (GEXEL); o la del projecte «Estudi de la representació de la dona en la modernitat hispànica». També podríem parlar del que investiga la «Història de la crítica literària espanyola (1788-1936)», la «Recepció de la narrativa hispanoamericana a Espanya (1962-1981)», el dedicat a «El conte espanyol del segle XIX», o bé el que fa anys s'està desenvolupant sobre els gèneres autobiogràfics a la literatura espanyola.

També s'han establert xarxes o relacions entre projectes afins, com ara l'«Edició de trenta-sis comèdies de Lope de Vega», de la UAB, i el «Catàleg d'arguments, temes i motius de la comèdia espanyola», de la UB; o bé «Història i temes de les lletres castellanes a les literatures regionals del segle XIX», de la UB, amb «El conte espanyol en llurs antologies (segles XIX i XX)», de la UAB.

A l'àrea de llengua espanyola, en canvi, s'ha estès la recerca cap a camps menys «clàssics», centrals o tradicionals: anàlisi del discurs, llengua oral, llengües en contacte, lexicografia sincrònica i diacrònica, gramàtica de les partícules, estudis de fonètica i de llengua oral, la llengua de la traducció, l'aprenentatge de la llengua per estrangers (com és el cas de l'important pro-

jecte europeu del Departament de Filologia Espanyola i el Departament de Filologia Francesa de la UAB, que va començar dient-se *Ariana* i s'acabà amb el nom de *Minerva*, que porta per subtítol «Enseñanza de lenguas románicas como lengua extranjera»). Especialment destacables, dins l'àrea, són la informatització del *Diccionario crítico y etimológico castellano e hispánico*, de J. Coromines i J. A. Pascual, els projectes relatius al tractament automàtic i informàtic de textos, els dedicats a la interpretació de les unitats complexes o els que se centren en la interpretació i la gramàtica del discurs.

3.3.1. Projectes, grups i línies de recerca

Agrupem els projectes per àrees i, dins d'aquestes, els afins o que són la continuació o conseqüència d'altres; quan se sap, s'hi inclou el nombre d'identificació; quan no, s'hi fa constar l'entitat. Els destriem dels grups, les línies, els centres o els instituts de recerca o qualsevol classificació pròpia de les respectives universitats. Perfilem, finalment, els principals camps d'interès, les metodologies i els objectius.

3.3.1.1. UNIVERSITAT AUTÒNOMA DE BARCELONA

Hem fet una divisió per àrees i subàrees per presentar la diversitat que s'està comentant i que es pot resumir en els grups següents (taula 45):

- a) Projectes d'edició de textos clàssics espanyols (1, 2, 3, 8, 9)
- b) Projectes que exploren nous territoris per a la recerca: l'exili literari (4, 5), el context cultural de finals de segle XIX (6, 7), o les antologies de relats breus d'aquell segle (10, 11)
- c) Informatització lèxica i lexicogràfica de diccionaris diacrònics (16, 17, 18), estudis lexicogràfics (22, 23)
- d) Gramàtica del discurs (20), anàlisi i propostes gramaticals (19, 21, 26)
- e) Ensenyament per a estrangers: metodologia i tècniques (25)
- f) Tractament automàtic de la llengua (12, 13, 14, 24).

TAULA 45
Universitat Autònoma de Barcelona

	1996		1997		1998		1999		2000		2001		2002	
	N	€	N	€	N	€	N	€	N	€	N	€	N	€
Estat central	2	36.000	3	45.000	4	59.227	1	7.200	2	24.000	1	96.000	3	36.000
Grup de recerca consolidat	1	19.232	1	—	1	9.616	1	—	1	11.419	—	—	—	—

N: nombre de projectes; €: quantitat total.

3.3.1.1.1. Projectes de recerca finançats

Literatura espanyola

1. «La transmissió textual del *Quixot*» (PB95-0657)
2. «La transmissió textual de *La Celestina*» (PB98-0882)
3. «El *Libro de buen amor*: text i contextos» (BFF2002-03579)
4. «Diccionari bio-bibliogràfic dels escriptors, editorials i revistes de l'exili espanyol de 1939 a Cuba i a França» (PB96-1198)
5. «Diccionari bio-bibliogràfic dels escriptors, editorials i revistes de l'exili espanyol de 1939 a Anglaterra, a la Unió Soviètica i a la resta d'Amèrica» (BFF2000-0070)
6. «Estudi de la representació de la dona a la modernitat hispànica» (PB96-1211)
7. «Estudi de la representació de la dona a la modernitat hispànica» (BFF2000-0382)
8. «Edició de trenta comèdies de Lope de Vega» (PB96-1195)
9. «Edició de trenta-sis comèdies de Lope de Vega» (BFF2000-0083)
10. «El conte espanyol en les seves antologies (segles XIX i XX)» (PB98-0884)
11. «Catàleg bibliogràfic del conte literari espanyol: segles XIX i XX» (BFF2002-00613).

Llengua espanyola

12. «Anàlisi automàtica lèxica i sintàctica de la llengua espanyola» (TIC96-0804)
13. «Aspectes lingüístics aplicats a serveis avançats d'informació telefònica» (2FD97-1062-CO2-02)
14. «Tractament automàtic de la informació textual en espanyol mitjançant bases de coneixement lingüístic i transductors» (TIC99-0753)
15. «Tractament automàtic de la informació en espanyol: processament lèxic, sintàctic i semàntic» (TIC2002-01338)
16. «Informatització i etiquetat del *Diccionario crítico y etimológico castellano e hispánico*» (PB95-90656)
17. «Informatització i actualització del *Diccionario crítico y etimológico castellano e hispánico*» (PB98-0886)
18. «Explotació de dades i complementació del *Diccionario crítico y etimológico castellano e hispánico (DCECH)*» (BFF2002-04071)
19. «El caràcter composicional de la informació lingüística i dels processos d'interpretació de les unitats complexes. Un estudi comparatiu espanyol-català» (PB96-1199-CO4-01)
20. «La interpretació i la combinació dels trets gramaticals: del lèxic al discurs» (BFF2000-0403-CO2-01)
21. «Els verbs de règim espanyols: arguments o funcions

temàtiques preposicionals, relacions gramaticals i estructures lèxico-conceptual (ELC). Marcatge del lèxic i diccionaris» (PB96-1197-CO2-01)

22. «La formació de la terminologia de la química en espanyol: aspectes lexicològics» (PB97-0412)
23. «Catàleg de neologismes del lèxic científic i tècnic del segle XIX» (BFF2001-2478)
24. «Model prosòdic del diàleg per a la comunicació persona-màquina» (PB97-0189)
25. «Procediments clàssics d'avaluació de la competència en llengua estrangera i qualitat de la comunicació oral» (BFF2001-2090)
26. «Gramàtica de les partícules de les llengües romàniques» (BFF2002-019983).

El Grup de Fonètica del Departament de Filologia Espanyola de la UAB (<<http://liceu.uab.es>>) ha centrat la seva recerca en el desenvolupament de les tecnologies de la parla en català i en espanyol, en l'anotació fonètica de recursos lingüístics i en l'estudi de la variació fonètica i de la prosòdia en espanyol. Manté relacions de col·laboració amb els grups de tractament de la parla de la URL i de la Universitat Politècnica de Catalunya (UPC) —amb aquest últim grup ha col·laborat en alguns projectes promoguts per la Generalitat de Catalunya, com ara el desenvolupament de la versió catalana del sistema de dictat automàtic FreeSpeech de l'empresa Philips, o la creació del sistema d'informació meteorològica per telèfon a TTemp. El Grup de Fonètica també ha participat en projectes europeus, centrats en l'anotació fonètica de corpus orals per al desenvolupament de tecnologies de la parla, i en projectes realitzats mitjançant convenis amb empreses, sobretot per al desenvolupament i l'avaluació de mòduls lingüístics per a sistemes de conversió de text a parla en català i en espanyol.

3.3.1.1.2. Grup de recerca consolidat:*Grup de lexicografia i diacronia*

A part de la feina estrictament informàtica, aquest grup ha anat publicant llibres com *Filología e informática: Nuevas tecnologías en los estudios filológicos* (1999); quatre volums de la revista *Cuadernos de Filología*; o edicions digitals, com la *Base de documentación de los préstamos del catalán* (2002). Aviat acabarà la total informatització del diccionari. Finançament: 1997SGR-00125, 1999SGR-00114, 2001SGR 00151.

3.3.1.1.3. Centre especial de recerca: PROLOPE*(Projecte per a l'edició del teatre de Lope de Vega)*

La creació d'aquest centre (01-10-2000) suposa la consolidació del projecte de recerca homònim, que ha anat creixent en nom-

bre de publicacions i de col·laboradors. Últimament ha rebut un important ajut de la Sociedad Estatal de Conmemoraciones Culturales, per a editar, en col·laboració amb l'editorial Milenio de Lleida, les successives *Partes de comedias*, els volums de l'*Anuario Lope de Vega* i els congressos biennals de caràcter internacional.

3.3.1.1.4. *Projecte editorial CECE (Centro para la Edición de los Clásicos Españoles)*

Va sorgir l'any 1996 en col·laboració amb la Real Academia Española (RAE), l'Institut Cervantes i la Fundación Duques de Soria. És de caràcter consultiu (en formen part membres de la RAE i de la Reial Acadèmia de Bones Lletres de Barcelona) i, alhora, busca finançament per editar els principals clàssics de la literatura espanyola. Entre els títols que han anat sortint: la *General estoria*, de Alfonso el Sabio, el teatre de Tirso de Molina, diverses actes de congressos (Calderón, Garcilaso), o el *Libro de buen amor*.

3.3.1.1.5. *Altres grups de recerca*

– GEXEL: és un grup molt prolífic, que ja ha editat tres actes dels quatre congressos internacionals duts a terme fins

ara. Tenint en compte la dificultat de recollir i documentar la feina literària dels exiliats, és molt meritori.

- Laboratori de Lingüística Informàtica: fa anys que funciona i publica, donant coherència als projectes 13, 14 i 15
- El cuento español
- Cercle d'Anàlisi del Discurs.

3.3.1.1.6. *Convenis amb entitats i organismes públics*

– «Conversión a formato electrónico y codificación de textos para el Corpus Diacrónico del Español (CORDE), de la Real Academia Española»

– «*Tesoro lexicográfico de la lengua española*, BIBLIOGRAF S. A.»

3.3.1.1.7. *Altres projectes*

Projecte MINERVA I i II (Manual de supervivència pragmalíngüística en llengües romàniques), Sòcrates-Lingua, LD2.

3.3.1.2. UNIVERSITAT DE BARCELONA

A banda de la divisió en les dues grans àrees de coneixement, els projectes es poden agrupar en els ítems següents (taula 46):

TAULA 46
Universitat de Barcelona

	1996		1997		1998		1999		2000		2001		2002	
	N	€	N	€	N	€	N	€	N	€	N	€	N	€
Estat central	3	27.000	1	15.000	4	49.800	–	–	1	–	1	–	1	–
UB	1	1.000	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–

N: nombre de projectes; €: quantitat total.

a) Estudi del corpus historicolingüístic del castellà a la Corona d'Aragó (1, 2 i 3) i de l'actual a Barcelona, per esbrinar-ne la recíproca contaminació (5)

b) La llengua i les llengües a Europa (4)

c) Estudi de les tècniques, arguments, temes, gèneres i motius del teatre del Segle d'Or (7, 8, 9)

d) La influència de la narrativa hispanoamericana a Espanya, especialment, la del «boom» dels anys seixanta (6)

e) Estudi del memorialisme i anàlisis autobiogràfiques en general (10, 11)

f) Història i anàlisi de la crítica literària des del segle XVIII als nostres dies (13, 14)

g) Literatura regional i lletres hispàniques (12).

També cal esmentar el grup de recerca Lírica Medieval i Cançoners, que és compartit amb l'àrea de filologia romànica.

3.3.1.2.1. *Línies de recerca*

- Interferències lingüístiques a l'espanyol de Barcelona
- Aspectes pragmàtics de la comunicació lingüística
- Contacte de l'espanyol amb altres llengües
- Formació de l'espanyol d'Amèrica
- Lexicometria
- Lingüística assistida per ordinador
- Teoria de la lexicografia
- Anàlisi crítica de diccionaris
- L'espanyol com a segona llengua
- L'espanyol als Estats Units. Cultura «chicana»

- Grup de Recerca en Fonètica Aplicada
- Grup de Recerca per a l'Estudi del Repertori Lingüístic.

3.3.1.2.2. Projectes de recerca finançats

Llengua espanyola

1. «Corpus lèxic del castellà del segle xv a la Corona d'Aragó» (PB95-0275)
2. «Diccionari general i etimològic del castellà del segle xv a la Corona d'Aragó» (BFF2002-00898)
3. «La disponibilitat lèxica dels estudiants preuniversitaris a la província de Barcelona» (UB)
4. «Formació d'una consciència lingüística a Europa. Testimonis escrits de situacions de convivència de llengües» (PB95-0042)
5. «Obtenció i informatització d'un corpus lingüístic de la varietat de l'espanyol de Barcelona, per a la seva posterior anàlisi» (PB94-0929)

Literatura espanyola

6. «Un fenomen editorial i literari: la narrativa d'Hispanoamèrica a la vida cultural de l'Espanya recent» (1967-1990) (PB95-0872)
7. «Catàleg d'arguments, temes i motius de la comèdia espanyola» (PB95-0516-CO3-02)
8. «Tècniques dramàtiques de la comèdia espanyola. Juan Ruiz de Alarcón» (PB98-0314-CO4-02)

9. «Gèneres dramàtics de la comèdia espanyola. Juan Ruiz de Alarcón» (BFF2002-04092-CO4-03)
10. «Consolidació de la Unitat d'Estudis Biogràfics» (PB96-1258)
11. «El memorialisme espanyol contemporani (1939-2000). Tradició i originalitat» (BXX2000-0641)
12. «Història i temes de les lletres castellaneres a les literatures regionals del segle XIX» (PB96-0183)
13. «Història de la crítica literària espanyola (1788-1936)» (PB07-0930)
14. «Història de la crítica literària espanyola (1788-1936)» (BFF2001-3732)

3.3.1.2.3. Grups de recerca consolidats

- Lírica Medieval i Cançoners
- Grup d'Investigació en Lingüística Computacional

3.3.1.3. UNIVERSITAT DE GIRONA

A la UdG s'han consolidat dues grans línies de recerca, compartides amb l'àrea de filologia catalana, dins el Departament de Filosofia i Filologia (taula 47):

- a) Estudi i anàlisi de qüestions de gramàtica teòrica, a diversos nivells: morfologia, sintaxi, lexicologia i lexicografia (1, 2, 3)
- b) Estudi de l'obra de Francesc Eiximenis (4), que, a part de

TAULA 47
Universitat de Girona

	1996		1997		1998		1999		2000		2001		2001	
	N	€	N	€	N	€	N	€	N	€	N	€	N	€
UE	1	13.500	1	18.000	1	18.600	1	17.000	2	42.638	1	23.920	–	–
Estat central	–	–	1	10.000	–	–	1	7.000	–	–	–	–	–	–
DURSI	–	–	–	–	–	–	1	7.000	–	–	–	–	–	–

N: nombre de projectes; €: quantitat total.

les dues àrees esmentades, col·labora amb altres projectes de filosofia o teologia d'altres centres.

3.3.1.3.1. Línies de recerca

- La variació gramatical a la morfologia i a la sintaxi
- Sistema lingüístic i documentació
- Estructures morfològiques i estructures subactives; les fronteres de la composició, descripció, teoria i diccionari
- Lèxic i gramàtica.

3.3.1.3.2. Projectes de recerca

1. «La variació gramatical a la morfologia i la sintaxi: micro i macroparàmetres»
2. «Configuració morfològica i estructura argumental: lèxic i diccionari»
3. «Estructures morfològiques i estructures sintàctiques: les fronteres de la composició»
4. «Les obres de Francesc Eiximenis OFM (c. 1330-1409): context, difusió i influència a Espanya, Europa i Amèrica (segles XIV-XVI)»

3.3.1.4. UNIVERSITAT DE LLEIDA

En el marc del Departament de Filologia Clàssica, Espanyola i Francesa, les nostres dues àrees de coneixement han mantingut algunes línies específiques des de l'anterior report (taula 48):

- a) Els projectes que estudien l'important llegat del professor Gili Gaya (1, 2, 3).
- b) La continuació del projecte sobre l'anàlisi de la paremio-

logia, fraseologia, etc., ampliat amb un estudi comparat entre l'espanyol i el català (4).

c) El molt rellevant projecte de creació d'un corpus lingüístic de la comarca de la Ribagorça, continuació parcial dels estudis encetats per Joan Coromines (5).

d) Documentació i anàlisi del teatre i, en general, del context social que l'envolta, amb les repercussions culturals que comporta (6, 7).

TAULA 48
Universitat de Lleida

	1996		1997		1998		1999		2000		2001		2002	
	N	€	N	€	N	€	N	€	N	€	N	€	N	€
Estat central	1	6.000	–	–	1	17.850	–	–	1	8.750	1	14.000	–	–
DURSI	–	–	–	–	–	–	1	9.000	–	–	–	–	–	–
Ens local	–	–	–	–	3	31.507	2	–	1	–	–	–	–	–

N: nombre de projectes; €: quantitat total.

3.3.1.4.1. Projectes de recerca finançats

1. «Estudi documental i crític de l'arxiu filològic i lingüístic de Samuel Gili Gaya»
2. «Catalogació i estudi crític de l'arxiu filològic de Samuel Gili Gaya»
3. «Estudi documental i crític de l'arxiu filològic i lingüístic de Samuel Gili Gaya» (BFF2001-1032)
4. «Fraseologia, règim i sintaxi de les unitats verbals: estudi comparat espanyol-català» (PB98-1517)
5. «Documents lingüístics de la Ribagorça» (BFF2000-1289)
6. «Els gustos teatrals a Catalunya: el pas del segle XVIII al XIX»
7. «Història social i literatura: família i classes socials a Espanya (s. XVIII-s. XIX)»

3.3.1.4.2. Grups de recerca

- Grup de Recerca en Lexicologia i Lingüística Aplicada

3.3.1.5. UNIVERSITAT POMPEU FABRA

Els projectes de la nostra àrea de coneixement a la UPF també s'han d'entendre en el seu context: no hi ha un departament específic o compartit de filologia espanyola; els professors de l'àrea estan repartits entre el Departament d'Humanitats i el de Traducció i Filologia. Són fets que condicionen molt la recerca. Tot i això, es poden destriar línies i camps d'interès (taula 49):

- a) Projectes que tenen com a objectiu l'anàlisi de llengües en contacte o l'aprenentatge de llengües (1, 6, 7)
- b) Estudis lèxics, lexicològics o lexicogràfics (3, 5, 10)

TAULA 49
Universitat Pompeu Fabra

	1996		1997		1998		1999		2000		2001		2002	
	N	€	N	€	N	€	N	€	N	€	N	€	N	€
Estat central	4	36.971	2	16.828	1	10.157	–	–	4	54.090	–	–	–	–
DURSI	–	–	–	–	–	–	1	5.409	–	–	–	–	–	–
UPF	–	–	1	5.266	–	–	–	–	–	–	–	–	1	890

N: nombre de projectes; €: quantitat total.

c) Gramàtica del discurs i de les llengües especialitzades (2, 4, 11)

d) Estudis literaris, des de les dues vessants: l'estrictament filològica i la interpretativa (8, 9).

3.3.1.5.1. Institut universitari

Institut Universitari de Lingüística Aplicada (IULA)

3.3.1.5.2. Figures de recerca

- Observatori de Neologia
- Seminari d'Edició de Textos
- Unitat de Recerca de Variació Lingüística

3.3.1.5.3. Grups de recerca

- Cognició, Argumentació Discursiva i Traducció
- Grup de Lingüística Computacional
- Grup de Recerca de Literatura Comparada
- Grup de Recerca sobre l'Ensenyament i Aprenentatge de Llengües
  - IULATERM
  - LATERAL (Lingüística aplicada: tractament del llenguatge)
  - Grup de Recerca Consolidat sobre Edició i Interpretació de Textos
  - Infolex. Grup de recerca en informació lexicogràfica

3.3.1.5.4. Xarxes

- Xarxa Temàtica d'Estudis de Discurs
- Xarxa temàtica de Lexicografia

3.3.1.5.5. Projectes de recerca finançats

1. «Anàlisi de la interllengua de persones de parla no nativa d'espanyol i anglès en contextos d'aprenentatge formal» (DGICYT 1995-1998)
2. «Anàlisi discursiva de la divulgació científica: aspectes pragmàtics, textuais i retòrics» (Direcció General d'Ensenyament Superior 1997-2000)
3. «Anàlisi de la informació continguda a diccionaris generals de llengua i noves propostes» (Direcció General d'Ensenyament Superior 1997-2000)
4. «Anàlisi del discurs de divulgació en ciències de la vida. Elaboració conceptual i procediments discursius» (MCT 2000-2003)
5. «Lexicografia» (CUR, 1999-2000)
6. «El coneixement de la morfosintaxi en l'adquisició de l'espanyol com a L2/LE» (MCT 2000-2003)
7. «Textos especialitzats i terminologia: selecció i recuperació automàtiques de la informació» (MCT 2000-2003).
8. «Formes i varietats de l'èpica: l'obra èpica de Lope de Vega» (Direcció General d'Ensenyament Superior 1998-2001)
9. «La Generació del 98: traductora i traduïda» (UPF 1997)
10. «Les accepcions lexicogràfiques relacionades amb sentits metonímics i metafòrics de les veus: catalogació i proposta per futurs diccionaris» (MCT 2000-2003)
11. «Grup d'Estudis del Discurs» (UPF 2002-2003)

3.3.1.6. UNIVERSITAT ROVIRA I VIRGILI

La recerca de l'àrea de filologia espanyola està inscrita dins el Departament de Filologia Romànica. Els projectes de recerca, doncs, estan inclosos a les línies aquí enumerades; l'únic pro-

TAULA 50
Universitat Rovira i Virgili

	1996		1997		1998		1999		2000		2001		2001	
	N	€	N	€	N	€	N	€	N	€	N	€	N	€
Estat central	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-

N: nombre de projectes; €: quantitat total.

jecte subvencionat de què tenim notícia té a veure amb l'anàlisi d'un corpus lexicogràfic que recull les variacions lingüístiques tenint en compte l'ús particular de la llengua (taula 50).

3.3.1.6.1. Línies de recerca

- TEORILIT- Història de la literatura i teoria literària
- La recepció de la poesia a Espanya en els últims trenta anys

- Les cultures del rock
- Semàntica de la ficció narrativa
- Oralitat literària. Literatura popular-literatura culta
- Literatura i autors menors de la primera meitat del segle xx
- Crítica textual

3.3.1.6.2. Grups de recerca

- FONEXPER - Recerca en Fonètica Experimental
- Fonètica Articulatòria
- Fonètica Acústica
- Entonació
- Variació Fonètica
- Fonologia Articulatòria
- LEXIHIEP - Teoria del Lèxic i Pràctica Lexicogràfica. Història i Epistemologia
  - Lèxic: Gramàtica i Diccionari
  - Lèxic: Llengua i Pragmàtica (Teoria i Pràctica)
  - Lexicografia
  - Diccionaris Bilingües (història, continguts, mètodes)
  - La transferència català-francès del lèxic contextualitzat

3.3.1.6.3. Projectes de recerca

- «Diccionari i subjectivitat lingüística: anàlisi dels models actuals i propostes de canvi» (BFF2000-1277)

3.3.2. Publicacions

A part de les universitats públiques, vull remarcar l'encomiable afany científic de dos membres de la titulació de psicologia de la URL, que han fonamentat alguns dels seus estudis de psicologia social o individual en obres literàries, especialment novel·les espanyoles del segle XIX, o en els pioners de la psicologia diferencial: Huarte de San Juan, Pujasol, Piquer, etc. Són exemples modèlics d'estudis interdisciplinaris.

També cal destacar les publicacions de les professores de la Facultat d'Humanitats de la Universitat de Vic (UVic), perquè, com els professors de la URL, sense ajuts ni subvencions, porten endavant les seves recerques (taula 51).

TAULA 51
Publicacions

a) Universitat Autònoma de Barcelona

	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002
Llibres	43	55	46	50	36	41	42
Capítols de llibres	33	37	32	40	54	41	45
Articles	72	64	65	53	61	42	43
Edicions	15	11	9	8	5	14	10
Tesis	4	7	4	7	1	10	3
Treballs de recerca	8	6	11	5	5	4	23
Reunions científiques	2	1	2	1	2	1	2
Participacions en congressos	80	55	71	51	62	46	32

b) Universitat de Barcelona

	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002
Llibres	33	45	61	40	77	51	33
Capítols de llibres	23	30	40	41	60	40	31
Articles	67	65	50	54	56	41	37
Edicions	11	2	3	1	3	3	1
Tesis	8	11	11	10	11	9	7
Treballs de recerca	5	19	7	9	7	7	5
Reunions científiques	3	1	1	2	–	1	–
Participacions en congressos	68	34	63	43	55	31	26

TAULA 51 (Continuació)
Publicacions

c) Universitat de Girona

	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002
Llibres	4	2	2	3	2	1	1
Capítols de llibres	7	5	12	7	6	4	11
Articles	11	9	16	9	14	13	7
Edicions	1	2	5	1	—	3	4
Tesis	2	—	1	3	1	2	1
Treballs de recerca	3	2	4	8	2	2	3
Reunions científiques	5	6	7	5	9	2	4
Participacions en congressos	18	12	9	11	8	11	14

d) Universitat de Lleida

	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002
Llibres	3	2	1	2	2	3	2
Capítols de llibres	8	6	11	12	3	5	9
Articles	12	10	15	11	12	14	4
Edicions	1	3	—	2	1	2	3
Tesis	1	3		1	3	1	1
Treballs de recerca	2	3	2	2	—	2	1
Reunions científiques	4	7	12	9	3	2	5
Participacions en congressos	16	13	13	10	9	11	12

e) Universitat Pompeu Fabra

	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002
Llibres	1	4	4	3	2	3	2
Capítols de llibres	9	8	7	5	1	2	7
Articles	9	10	5	13	4	9	4
Edicions	2	2	2	3	2	2	1
Tesis	1	2	1	3	—	—	—
Treballs de recerca	—	1	—	1	—	—	—
Reunions científiques	3	4	3	10	4	2	2
Participacions en congressos	9	14	9	8	5	7	7

TAULA 51 (Continuació)
Publicacions

f) Universitat Ramon Llull

	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002
Capítols de llibres	–	1	1	1	1	2	2
Articles	–	1	1	1	1	1	2

g) Universitat Rovira i Virgili

	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002
Llibres	8	19	10	11	10	10	8
Capítols de llibres	4	3	2	1	–	–	–
Articles	18	19	6	9	6	8	6
Edicions	1	3	2	2	1	3	–
Tesis	–	1	2	1	–	1	2
Reunions científiques	2	2	11	11	3	3	2
Participacions en congressos	6	15	27	8	8	12	6

h) Universitat de Vic

	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002
Llibres	3	–	–	–	–	–	–
Capítols de llibres	–	1	1	1	1	1	–
Articles	3	2	1	3	2	3	3
Edicions	6	–	–	1	–	–	–
Tesis	–	–	–	–	–	–	–
Treballs de recerca	–	–	–	–	–	–	–
Reunions científiques	–	–	1	–	2	–	–
Participacions en congressos	2	2	2	–	5	2	2

3.4. Conclusions

Fins a mitjan anys setanta, no hi havia especialitat ni titulació de filologia espanyola o hispànica, estava inclosa a filologia romànica; cal esperar a la segona meitat dels vuitanta perquè es consolidin els nostres estudis *per se*. A la consolidació de les dues àrees hi han contribuït notablement els ajuts als projectes de recerca de la DGICYT, de la CIRIT, de l'MCT i de la Unió Europea (UE), principalment, i d'altres organitzacions. Tanmateix, les exigències

ministerials per avaluar la recerca del professorat i la difusió de la informàtica han estat les causes més eficaces i beneficioses per a la investigació en el nostre camp, sense comparació amb altres èpoques, llevat d'alguns moments feliços com els que corresponen als anys de la Junta de Ampliació de Estudios.

Des del 1998, l'àrea de filologia espanyola s'ha dividit en dues àrees de coneixement: literatura espanyola i llengua espanyola, cadascuna amb les respectives subàrees. Aquesta divisió és la que hem mantingut al llarg del report, especificant les

especialitats i els vincles amb àrees afins: teoria de la literatura i literatura comparada, i lingüística, així com els projectes o recerques no subvencionats que col·laboren amb àrees més allunyades, com és el cas del projecte per l'edició de l'obra d'Eiximenis, de la UdG, que manté relacions estretes amb història medieval, filosofia, teologia, traducció o història del pensament.

Podem concloure que la investigació en llengua i literatura espanyoles a Catalunya no desdiu de la de la resta d'Espanya ni de l'hispanisme en general, i en molts casos fins i tot és superior en qualitat, entre d'altres motius perquè les principals «escoles» científiques, dins els diversos departaments, han estat fidels al tradicional mètode historicofilològic, indispensable, malgrat que se n'emprin d'altres, per a les arrels del nostre saber i metodologia. També s'ha de ponderar l'enorme esforç que han dut a terme les noves universitats i els nous departaments, com es pot comprovar a les estadístiques i en la qualitat de les seves recerques.

Una altra característica és que han tingut continuïtat la majoria de projectes que es van considerar a l'anterior report. Aquesta consolidació i confirmació dels diversos projectes s'explica per diversos motius, que es poden resumir en els ítems següents:

a) Els projectes dels anys previs eren en si mateixos molt ambiciosos i han crescut progressivament i pels respectius marges, com ha de créixer, d'altra banda, qualsevol recerca.

b) Hi ha hagut continuïtat dels equips dins els departaments i instituts, especialment afavorida per la LRU, el sistema d'oposicions de la qual n'ha permès la permanència i consolidació.

c) La continuïtat i diversificació de les subvencions, que han permès incorporar becaris de formació de personal investigador (FPI), del MEC i del DURSI, de les respectives universitats, de reincorporació, tècnics de suport a la recerca... i últimament, becaris Ramón y Cajal i Juan de la Cierva.

d) La progressiva celebració d'encontres científics (afavorits pels Ajuts per a la Realització de Congressos i Simposis (ARCS), i les subsegüents publicacions, com és el cas del grup PROLOPE, de la UAB, que ha celebrat quatre congressos internacionals (1996, 1998, 2000 i 2002), ha publicat vuit volums de l'*Anuario Lope de Vega* (1996-2002) i sis parts de *Comedias de Lope de Vega*, que suposen un total de setanta-dues peces teatrals llargues i la mateixa quantitat de curtes, sense comptar les assignades a editors i estudiosos de tot el món, quaranta més, a les quals seguiran la resta, fins a les quatre-centes, sempre que hi hagi renovacions triennals de l'MCT, evidentment.

e) A tot hi ha contribuït decisivament la utilització i incorporació plena i definitiva dels mitjans informàtics i electrònics a la recerca a les matèries d'humanitats. Al mateix temps, això ha afavorit la creació de xarxes temàtiques, espanyoles i europees.

f) Complementàriament, s'ha produït una gran innovació en terrenys científics fins ara poc explorats, com per exemple

la recerca de l'ensenyament de la llengua per a estrangers; la construcció de corpus lèxics, sincrònics o diacrònics, o el tractament de textos amb mitjans informàtics.

Les principals febleses del sistema rauen en la manca de controls finals, o sigui, de memòries que reflecteixin els resultats dels projectes, d'implicació dels investigadors i col·laboradors amb els arguments centrals. Una de les causes és la política de concessió de beques i la subsegüent continuïtat investigadora dels becaris, que no està garantida en absolut. D'altra banda, els investigadors es van acostumant a treballar en equip i dirigeixen tesis i treballs de recerca relacionats amb el tema del projecte, moltes vegades forçats per l'avaluació en funció d'indicadors de qualitat, que no acaben de tenir la precisió que caldria. La contrapartida positiva és que s'han establert bones relacions amb institucions de recerca estrangeres, conseqüència de compartir metes i afanys comuns.

4. FILOLOGIA FRANCESA

4.1. Introducció

L'àmbit de la filologia francesa i de l'ensenyament de la llengua, la literatura i la cultura franceses en general ha sofert un greu retrocés en els darrers anys, després d'un període de formació i de consolidació important. La davallada innegable del nombre d'alumnes de filologia francesa —que respon a múltiples factors, des del demogràfic fins a la pèrdua de prestigi del francès com a primera o fins i tot segona llengua estrangera a Catalunya— ha provocat l'eliminació dels estudis de filologia francesa a la URV (on s'impartia només el primer cicle) i, en especial, del segon cicle a la UdL, on s'impartia en la seva totalitat. En conseqüència, la llicenciatura completa (primer i segon cicle) s'imparteix actualment només a la UAB i a la UB. La UPF no té estudis de filologia i el personal d'aquesta àrea de coneixement forma part de les llicenciatures en traducció (àmbit que no s'inclou en el present report) i en humanitats, on el francès té una presència minsa al costat d'altres llengües. La decisió política d'eliminar la llicenciatura, en especial a la UdL on estava molt consolidada, ha creat un gran descontentament i no ha servit per estalviar recursos, ja que el personal de la UdL ja era en la seva major part funcionari.

Pel que fa als estudis de tercer cicle i doctorat, només s'imparteixen a la UAB (on fins i tot hi ha hagut dos programes, l'un de lingüística i l'altre de llengua francesa i literatures francòfones, actualment reduïts a un) i a la UB, on el programa del Departament de Filologia Romànica recull les àrees de filologia francesa, gallega, italiana, portuguesa, romànica i, des del 2002, de teoria de la literatura i literatura comparada.

La preocupació pel futur dels estudis de l'àrea de coneixement de filologia francesa no ha impedit, però, que la recerca s'hagi desenvolupat amb força, especialment pel que fa a qüestions de l'ensenyament de la llengua, de traducció i també de literatura, sobretot en relació amb els fenòmens actuals d'interculturalitat.

4.2. Recursos

4.2.1. Mapa dels departaments

Els recursos humans pel que fa al personal docent i investigador en filologia francesa a les universitats catalanes són escassos i, en general, precaris. La situació és ben diferent a cada una de les universitats: la UAB és la que té el nombre de professors més elevat, però també el grau més alt de precarietat laboral, ja que més de la meitat del professorat correspon a

personal contractat a temps parcial; la UB, en canvi, té un nombre molt més reduït de professors, però la majoria correspon a personal funcionari; tant la UdL com la UPF i la URV compten amb un professorat molt reduït, especialment en els dos darrers casos, on la precarietat contractual és també molt elevada. S'ha de dir també que en totes les universitats una part del professorat de filologia francesa imparteix docència en altres ensenyaments (especialment traducció a la UAB i ciències empresarials a la UB).

El factor més preocupant de l'evolució del personal investigador i docent de filologia francesa és el seu estancament i fins i tot reducció (UAB, UPF) pel que fa als set anys que cobreix aquest report; en general, no s'ha consolidat el personal contractat, ni tampoc no es compta amb ajudants i becaris de tercer cicle, la qual cosa fa pensar que no serà fàcil efectuar una renovació generacional quan sigui necessària per les jubilacions del personal funcionari (taula 52).

TAULA 52
Evolució del personal investigador i docent

a) Universitat Autònoma de Barcelona

	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002
Catedràtics (CU i CEU)	2	2	2	2	2	2	2
Titulars (TU i TEU)	5	5	5	6	6	6	6
Contractats a temps parcial	17	17	17	16	15	14	14
Ajudants	4	4	4	3	3	3	3
Lectors	2	2	2	2	2	2	2
Professors visitants	1	1	1	1	—	—	—

b) Universitat de Barcelona

	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002
Catedràtics (CU i CEU)	4	4	4	4	4	4	4
Titulars (TU i TEU)	8	8	9	9	9	9	9
Contractats a temps parcial	1	1	1	1	1	1	2
Contractats a temps complet	1	1	—	—	—	—	—
Lectors	1	1	1	1	1	1	1
Becaris	—	—	—	—	1	1	1

TAULA 52 (Continuació)
Evolució del personal investigador i docent

c) Universitat de Lleida

	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002
Catedràtics (CU i CEU)	1	1	1	1	1	1	2
Titulars (TU i TEU)	3	3	3	4	6	6	6
Contractats a temps parcial	1	1	2	2	2	2	1
Contractats a temps complet	3	3	3	2	–	–	–

d) Universitat Pompeu Fabra

	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002
Titulars (TU i TEU)	1	1	1	1	1	1	1
Contractats a temps complet	2	2	2	2	2	2	2
Ajudants	1	1	–	–	–	–	–

e) Universitat Rovira i Virgili

	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002
Titulars (TU i TEU)	2	2	2	2	2	2	2
Contractats a temps parcial	1	1	1	1	1	1	1
Contractats a temps complet	1	1	1	1	1	1	1

4.2.2. Finançament

La recerca en filologia francesa és finançada sobretot per l'Estat, a través de projectes convocats pel MEC. Lògicament, el nombre de professors i, sobretot, el grau de consolidació laboral d'aquests professors fa que la consecució de projectes de recerca sigui més elevada a la UAB (set projectes en total) i, en especial, a la UB (deu). Tanmateix, la UdL destaca no només per l'elevada quantitat de projectes (sis) en relació amb el seu personal

(en gran part consolidat, però), sinó sobretot per la varietat de les seves fonts de finançament, que inclouen la mateixa UdL, ens locals, el Govern autonòmic, l'Estat i també la UE. La URV es distingeix també per la continuïtat en els seus projectes de recerca, que contrasta amb l'escassetat de recursos humans. S'ha de destacar que la UB no preveu cap tipus d'ajuts a projectes dels seus investigadors, la qual cosa constitueix un greu desavantatge respecte a altres universitats catalanes i espanyoles (taula 53).

TAULA 53
Finançament de la recerca

a) Universitat Autònoma de Barcelona

	1996		1997		1998		1999		2000		2001		2002	
	N	€	N	€	N	€	N	€	N	€	N	€	N	€
Estat central	1 ¹	10.774	–	–	2 ²	7.102	–	–	–	–	1 ⁴	3.907	–	–
Universitat	–	–	–	–	–	–	2 ³	10.207	–	–	1 ⁵	1.503	–	–

N: nombre de projectes; €: quantitat total.

1. Projecte iniciat el 1995, amb una durada total de tres anys. L'import correspon al 1996 i el 1997.

2. Correspon a un projecte de tres anys i a una acció integrada de dos anys de durada.

3. Correspon a dos projectes amb una durada de dos anys cadascun.

4. Projecte amb una durada de dos anys.

5. Projecte amb una durada de dos anys.

b) Universitat de Barcelona

	1996		1997		1998		1999		2000		2001		2002	
	N	€	N	€	N	€	N	€	N	€	N	€	N	€
Estat central	1	15.025 ¹	–	–	1	2.524	1 ³	7.482	2 ⁴	27.000	–	–	–	–
Govern autonòmic	–	–	–	–	1 ²	4.200	–	–	2 ⁵	17.428	–	–	2 ⁶	6.000

N: nombre de projectes; €: quantitat total.

1. Projecte amb una durada de tres anys.

2. Subvenció per a xarxa temàtica (dos anys).

3. Projecte amb una durada de tres anys.

4. Dos projectes amb una durada de tres anys cadascun.

5. Subvenció per a una xarxa temàtica (dos anys) i per a un grup de recerca consolidat.

6. Subvenció per a una xarxa temàtica (dos anys).

c) Universitat de Lleida

	1996		1997		1998		1999		2000		2001		2002	
	N	€	N	€	N	€	N	€	N	€	N	€	N	€
UE	–	–	–	–	–	–	1 ¹	50.000	–	–	–	–	–	–
Estat central	–	–	–	–	1 ²	7.482	–	–	–	–	–	–	–	–
Ens local	–	–	–	–	1 ³	6.020	–	–	1 ⁴	11.223	–	–	–	–
Universitat	2 ⁵	6.863	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–

N: nombre de projectes; €: quantitat total.

1. Projecte amb una durada de dos anys.

2. Projecte amb una durada de tres anys.

3. Projecte amb una durada de tres anys.

4. Projecte amb una durada de tres anys.

5. Projectes amb una durada de tres anys cadascun.

TAULA 53 (Continuació)
Finançament de la recerca

d) Universitat Pompeu Fabra

	1996		1997		1998		1999		2000		2001		2002	
	N	€	N	€	N	€	N	€	N	€	N	€	N	€
Estat central	–	–	–	–	–	–	1 ¹	9.015	–	–	–	–	–	–

N: nombre de projectes; €: quantitat total.

1. Projecte amb una durada de tres anys.

e) Universitat Rovira i Virgili

	1996		1997		1998		1999		2000		2001		2002	
	N	€	N	€	N	€	N	€	N	€	N	€	N	€
Estat central	1 ¹	11.218	–	–	1 ²	12.024	–	–	–	–	1 ³	12.210	–	–

N: nombre de projectes; €: quantitat total.

1. Projecte iniciat el 1995, amb una durada de tres anys; l'import correspon al 1996 i el 1997.

2. Projecte amb una durada de tres anys.

3. Projecte amb una durada de tres anys; l'import correspon al 2001 i el 2002.

4.3. Resultats

4.3.1. Línies i grups de recerca

4.3.1.1. UNIVERSITAT AUTÒNOMA DE BARCELONA

La recerca en filologia francesa a la UAB té una orientació clarament lingüística i de didàctica de la llengua. Els àmbits més desenvolupats són, així, els de la didàctica del francès com a llengua estrangera (amb projectes finançats per la mateixa Universitat, com «Correcció d'errors a classe de Francès llengua estrangera» o «El francès com a primera llengua autònoma interactiva»), la fonètica i la fonologia (projecte finançat pel MEC: «Anàlisi de les estructures suprasegmentals de l'espanyol comparat amb el francès», 1995-1997), el lèxic comparat entre les llengües romàniques, els diccionaris electrònics (projecte finançat per la UAB: «Diccionaris electrònics multilingües en l'àmbit de les ciències de la salut», 1999-2000), els trastorns de la parla, entre d'altres.

Pel que fa a la literatura, la recerca es concentra en la dels segles XIX i XX, en aspectes com «El relat d'aventures i l'aventura ontològica» (projecte finançat pel MEC, 1998-2000), «L'escriptura fragmentària» (acció especial finançada pel MEC, 2001-2002) i l'escriptura autobiogràfica.

Les relacions amb universitats franceses són també freqüents, com demostra l'acció integrada finançada pel MEC

(1998-1999) i la celebració de reunions científiques internacionals.

No hi ha cap grup de recerca consolidat, però els projectes esmentats agrupen els membres del Departament en les línies mencionades. També hi ha un grup de recerca no finançat sobre «Els aspectes afectius en l'ensenyament de les llengües estrangeres».

4.3.1.2. UNIVERSITAT DE BARCELONA

La recerca en l'àmbit de la literatura francesa és la més desenvolupada a la UB, i inclou preferentment els camps següents: poesia i narrativa dels segles XIX i XX (Victor Hugo, Balzac, Blaise Cendrars, Henri Michaux, André Gide...), literatura del Renaixement, teatre clàssic i modern i literatures francòfones (especialment del Quebec, del Magrib i de Bèlgica), des de perspectives metodològiques diverses, entre les quals destaquen la història literària, la literatura comparada, l'arquetipologia, la psicoanàlisi, l'antropologia i els estudis de gènere. Aquestes línies són desenvolupades pel Grup de Recerca sobre l'Imaginari i la Mitocrítica i pel Centre Dona i Literatura (que és interdepartamental), i es reflecteixen en el projecte finançat «Imaginari i alteritat» (2000-2002) i la xarxa temàtica «Dones i cultures» (1998-2002), a més de la recerca individual dels membres del Departament.

Una altra línia molt important i amb alt grau de finançament és la història de les traduccions del francès i la traducció literària en

general, que és l'objecte dels projectes finançats pel MEC «Història de la traducció a Espanya: traduccions del francès» (1996-1998) i «Teoria i pràctica de la traducció a Espanya» (2000-2002), a més d'altres projectes finançats per comunitats autònomes i, en especial, de l'únic grup de recerca consolidat de filologia francesa a les universitats catalanes, sobre «Traducció i recepció de les literatures», creat l'any 1999, que agrupa cinc membres de la secció de filologia francesa de la UB i sis de la UdL.

Les relacions amb universitats franceses són múltiples, i s'han concretat sobretot en accions integrades amb la Universitat de Montpeller III (Universitat Paul Valéry), amb la qual hi ha hagut convenis i fins i tot una doble llicenciatura.

Pel que fa a la lingüística francesa, destaca la recerca en l'àmbit de la pragmàtica, de l'anàlisi del discurs, de la gramàtica, de la lexicografia i de l'aprenentatge simultani de diverses llengües romàniques, recerca concretada en el projecte de recerca finançat pel MEC «Temporalitat verbal i textualitat» (1999-2001) i en la participació en el projecte europeu EUROM4.

4.3.1.3. UNIVERSITAT DE LLEIDA

La literatura francesa dels segles XIX i XX és l'àmbit més desenvolupat a la UdL, en els aspectes següents: la narrativa del segle XIX (Romanticisme, realisme, naturalisme, i més precisament Gautier, Musset, Balzac, Zola, Stendhal...); la literatura popular (novel·la del segle XIX i cultura popular al segle XX); literatura i pensament o societat, en autors com Martin du Gard, Bernanos, Sartre, Bloch...; així com també la literatura comparada catalana, espanyola i francesa. Aquestes línies es concreten en els projectes «La literatura popular: l'exemple d'Alexandre Dumas i de Paul Féval» (1998-2000, finançat pel MEC), «La recepció de la literatura francesa des de la revolució als nostres dies en les lletres hispàniques del s. XX» (2000-2002, finançat per l'Ajuntament de Lleida) i «Les relacions culturals França-Catalunya-Espanya durant la segona meitat del s. XIX i al s. XX» (1996-1998, finançat per la mateixa UdL). S'ha de mencionar especialment el programa finançat amb fons europeus «El dolor. Estudi temàtic, pluridisciplinari i intercultural» (1999-2000).

La recerca en l'àmbit de la lingüística francesa abasta l'anàlisi lingüística del text literari i del lèxic polític, tasca empresa pel

grup precompetitiu «Estudi lingüístic del lèxic polític dins el context històric i social a França durant el segle XX».

4.3.1.4. UNIVERSITAT POMPEU FABRA

La literatura i l'ensenyament de la llengua són els àmbits de la recerca a la UPF, amb el projecte finançat pel MEC «La rehabilitació dels textos literaris en l'aprenentatge de les llengües estrangeres (francès i anglès) i les seves estratègies de lectura» (1999-2002). Pel que fa a la recerca individual dels seus membres, es concentra en la literatura comparada, la narrativa francesa del segle XX (Marcel Proust, Albert Camus...) i altres aspectes de teoria de la literatura i de les relacions entre la literatura i la societat (qüestions sobre l'alteritat).

4.3.1.5. UNIVERSITAT ROVIRA I VIRGILI

La recerca a la URV està dedicada majoritàriament a la història de l'ensenyament del francès a l'Estat espanyol, tal com es reflecteix en els projectes de recerca finançats pel MEC «Història de l'ensenyament del francès a Espanya (s. XVI-XX)» (1995-2000) i «Contribució a la història de l'ensenyament de les llengües estrangeres: presència i ensenyament del francès a Espanya (1500-1970)» (2001-2002), així com en el grup permanent interuniversitari «Història de la presència i de l'ensenyament del francès a Espanya». Pel que fa a la recerca individual, també cobreix l'àmbit dels usos específics de la llengua francesa (comercial, informàtic...) i, en l'àrea de la literatura, la literatura francesa contemporània (André Malraux, Le Clézio, Yourcenar...), la simbologia i qüestions d'interculturalitat.

4.3.2. Producció

4.3.2.1. UNIVERSITAT AUTÒNOMA DE BARCELONA

La producció científica de la UAB es reflecteix sobretot en les publicacions de capítols de llibre i articles en revistes, molt sovint internacionals. S'han de destacar també les relacions amb universitats estrangeres, la celebració de reunions científiques i, en aquest sentit, la tradició i la continuïtat en l'organització de les Jornades Pedagògiques sobre l'Ensenyament del Francès a Espanya (taula 54).

TAULA 54
Universitat Autònoma de Barcelona

	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002
Llibres	3	—	—	1	1	—	1
Capítols de llibres	5	6	4	5	1	6	—
Articles	4	6	5	3	6	5	1
Tesis	—	1	1	—	—	—	—
Reunions científiques	—	1	—	—	1	—	1
Participacions en congressos (convidades)	—	3	2	4	3	—	4
Participacions en congressos (no convidades)	2	4	3	4	7	3	3

4.3.2.2. UNIVERSITAT DE BARCELONA

La producció científica de la UB pel que fa a la filologia francesa és la més elevada quantitativament d'entre les universitats catalanes, pel que fa a les publicacions; això té relació, segurament, amb el ja indicat alt grau de consolidació laboral del seu profes-

sor, comparat amb les altres universitats. Destaca també l'organització regular de reunions científiques internacionals.

La UB té una revista científica anual, l'*Anuari de Filologia. Secció G*, que no només es dedica a la filologia francesa, sinó també a les altres filologies romàniques (taula 55).

TAULA 55
Universitat de Barcelona

	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002
Llibres	—	1	2	1	—	—	2
Capítols de llibres	20	15	20	14	21	14	15
Articles	9	8	8	5	10	5	8
Ressenyes	—	—	1	1	3	3	1
Revistes	1	1	1	1	1	1	1
Edicions	2	3	3	2	3	1	3
Tesis	3	1	1	—	3	1	—
Treballs de recerca	1	2	1	3	6	2	2
Reunions científiques	—	2	1	1	—	2	1
Participacions en congressos (convidades)	6	4	4	3	5	6	3
Participacions en congressos (no convidades)	10	7	7	3	5	7	2

4.3.2.3. UNIVERSITAT DE LLEIDA

La producció científica de la UdL és molt elevada, en proporció als recursos humans de què disposa, i això també té relació amb la consolidació laboral del seu personal. Destaca sobretot en l'organització de reunions científiques i en la participació en con-

gressos, així com en el nombre de publicacions en forma de capítols de llibres.

La UdL disposa també d'una revista científica de periodicitat anual, dedicada a temes monogràfics en l'àmbit de la filologia francesa, *L'Ull Crític* (taula 56).

TAULA 56
Universitat de Lleida

	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002
Llibres	–	–	–	1	1	–	1
Capítols de llibres	11	16	10	10	14	17	18
Articles	10	4	–	6	7	4	4
Ressenyes	–	–	–	2	11	8	16
Revistes	1	1	1	1	1	1	1
Edicions	2	4	1	1	1	1	4
Tesis	–	1	–	2	–	–	–
Treballs de recerca	–	–	2	1	–	–	–
Reunions científiques	–	2	–	1	4	–	2
Participacions en congressos (convidades)	5	10	3	11	9	7	4
Participacions en congressos (no convidades)	–	6	2	7	7	2	3

4.3.2.4. UNIVERSITAT POMPEU FABRA

La recerca a la UPF destaca per l'aplicabilitat pedagògica del tema del projecte finançat (l'ús de textos literaris en l'ensenyament de les llengües) (taula 57).

TAULA 57
Universitat Pompeu Fabra

	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002
Llibres	–	–	–	–	–	–	1
Capítols de llibres	2	–	1	3	4	2	1
Articles	1	4	1	5	3	3	1
Ressenyes	1	–	–	–	1	–	–
Tesis	–	–	–	–	–	–	1
Treballs de recerca	–	1	–	–	–	1	–

TAULA 57 (Continuació)
Universitat Pompeu Fabra

	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002
Reunions científiques	–	–	–	1	–	–	1
Participacions en congressos (convidades)	1	2	–	1	–	1	1
Participacions en congressos (no convidades)	4	2	1	1	2	1	2

4.3.2.5. UNIVERSITAT ROVIRA I VIRGILI

En relació amb els recursos humans de què disposa, la URV destaca per la continuïtat i coherència dels projectes de recerca finançats i de la producció que en resulta (taula 58).

TAULA 58
Universitat Rovira i Virgili

	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002
Capítols de llibres	2	–	1	4	5	6	2
Articles	1	2	–	4	–	–	–
Edicions	1	–	–	–	–	–	–
Participacions en congressos (convidades)	–	1	3	–	–	–	–
Participacions en congressos (no convidades)	1	3	4	2	2	2	2
Ressenyes	–	–	–	–	–	–	–

4.4. Conclusions

L'activitat de recerca en filologia francesa té un alt grau de finançament i de producció, i té molta relació amb altres institucions internacionals. Tanmateix, s'hauria de resoldre, d'una banda, la precarietat laboral de bona part del seu professorat (la situació és especialment greu a la UAB i a la UPF), l'escassetat de recursos humans (URV) i la possibilitat de formar noves generacions d'investigadors, per tal de facilitar la necessària renovació (UB, UdL). Això només es pot aconseguir amb la potenciació dels ajudants i dels becaris i becàries, inexistents pràcticament en aquest àmbit (llevat de la UAB).

D'altra banda, s'hauria de diversificar el finançament de la recerca (l'única universitat que ho ha aconseguit és la UdL),

massa concentrat en projectes estatals i subvencions de la Generalitat de Catalunya, tot potenciant especialment els fons europeus, que lògicament haurien de ser molt adequats per a aquesta àrea de coneixement.

Creiem que, per part de la Generalitat de Catalunya, s'hauria de crear un pla de subvencions a projectes com el del MEC, tal com existeix en moltes altres comunitats autònomes, per tal que els grups de recerca catalans no hagin de dependre exclusivament de l'Estat per al finançament dels seus projectes. La Generalitat hauria de facilitar també la creació de grups consolidats de recerca en aquest àmbit, atès que ja existeixen grups amb una producció i una línia de treball consolidades, però que no gaudeixen d'un reconeixement explícit.

Finalment, la Generalitat hauria de potenciar l'ensenyament

de la llengua francesa a tots els nivells, abandonat des de fa unes dècades a favor de l'ensenyament exclusiu de l'anglès. L'adquisició d'una única llengua estrangera és –i serà encara més en un futur pròxim– totalment insuficient en el marc de la mobilitat laboral dins de la UE, on el francès té un pes històric, cultural i econòmic innegable.

5. ALTRES FILOLOGIES

5.1. Estudis àrabs i islàmics (UB)

5.1.1. Introducció

L'àrea d'estudis àrabs i islàmics està adscrita al Departament de Filologia Semítica de la UB. Els professors d'aquesta àrea imparteixen la llicenciatura de filologia àrab, única en el mapa universitari català, que té com a objectiu proporcionar una formació filològica de caràcter general i un coneixement adequat dels aspectes lingüístics, literaris i culturals inherents a la llengua i a la filologia àrabs.

Pel que fa als estudis de tercer cicle, professors d'aquesta àrea participen en el programa de doctorat «Història de les ciències», organitzat conjuntament pel Departament de Filologia Semítica i el Departament de Lògica, Història i Filosofia de la Ciència de la UB. Altres professors participen en el programa de doctorat «Gresol de la Mediterrània antiga», organitzat conjuntament pel Departament de Filologia Llatina, el Departament de Filologia Grega i el Departament de Filologia Semítica de la UB.

5.1.2. Recursos

5.1.2.1. RECURSOS HUMANS

L'equip docent i investigador d'estudis àrabs i islàmics és força reduït, tal com es pot veure a la taula 59.⁵

5.1.2.2. FINANÇAMENT⁶

L'àrea d'estudis àrabs i islàmics de la UB ha gaudit en el període de 1996-2002 de sis projectes finançats pel MEC (taula 60).

TAULA 59
Recursos humans

	1996	1997	1998	1999	2000	2001
Professors	12	12	13	12	12	13

TAULA 60
Finançament

	1996		1997		1998		1999		2000		2001		2002	
	N	€	N	€	N	€	N	€	N	€	N	€	N	€
Estat central	1 ¹	9.015,18	1	4.207,08	–	–	–	–	1 ²	–	1	18.030,36	1	24.000
Grup de recerca consolidat	–	–	1	10.217,21	–	–	–	–	1	11.419,23	–	–	–	–

N: nombre de projectes; €: quantitat total.

1. Projecte amb una durada de tres anys.

2. Projecte amb una durada de tres anys.

5.1.3. Resultats

5.1.3.1. LÍNIES I GRUPS DE RECERCA

Les línies de recerca finançades són les següents: «Astronomia teòrica i taules astronòmiques a l'Al-Andalus i al Magrib als segles XII-XIV» (PB95-0040), en què treballen onze investigadors, i «La circulació d'idees astronòmiques al Mediterrani entre els segles XII i XIX» (BHA 2000-0722), amb vuit investigadors. D'al-

tra banda, hi ha també un grup de recerca consolidat: Àrea d'Àrab. Altres professores participen en els projectes finançats següents: l'una a «La vida a l'alta edat mitjana. Investigació i disseny per a la docència universitària» (PB97-0892) i a «Propos-

5. Només es disposa de dades fins al 2001, i de nombre total de professorat, sense especificació de les categories.

6. No es disposa de les dades de les quantitats de tots els projectes.

tes innovadores per a la docència de la història a la universitat: nous temes, nous enfocaments i aplicació de les TIC» (BSO2002-00884), i l'altra a «Organització territorial i institucions d'Estat durant la transició medieval a l'àrea de Catalunya» i a «Organització territorial i institucions públiques durant la transició medieval a l'est peninsular».

5.1.3.2. PRODUCCIÓ

La producció científica de l'àrea d'estudis àrabs i islàmics es concreta principalment en la publicació de capítols de llibres i d'articles en revistes (taula 61).

TAULA 61
Producció científica

	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002
Llibres	1	1	1	5	2	1	4
Capítols de llibres	16	21	19	15	21	8	17
Articles	6	6	8	8	18	25	9
Edicions	2	—	—	1	1	2	1
Tesis	—	—	—	—	1	—	—
Participacions en congressos (convidades)	8	1	7	2	3	1	4
Participacions en congressos (no convidades)	11	9	6	2	7	5	10

5.2. Estudis hebreus i arameus (UB)

5.2.1. Introducció

L'àrea d'estudis hebreus i arameus està adscrita al Departament de Filologia Semítica de la UB. Els professors d'aquesta àrea imparteixen la llicenciatura de filologia hebrea, única en el mapa universitari català, que té com a objectiu proporcionar una formació filològica de caràcter general i un coneixement adequat dels aspectes lingüístics, literaris i culturals inherents a la llengua i a la filologia hebrees.

Pel que fa als estudis de tercer cicle, professors d'aquesta àrea participen en el programa de doctorat «Gresol de la Mediterrània antiga», organitzat conjuntament pel Departament de Filologia Llatina, el Departament de Filologia Grega i el Departament de Filologia Semítica de la UB.

5.2.2. Recursos

5.2.2.1. RECURSOS HUMANS

L'equip docent i investigador d'estudis hebreus i arameus és força reduït, tal com es pot veure a la taula 62.⁷

TAULA 62
Recursos humans

	1996	1997	1998	1999	2000	2001
Professors	12	12	10	10	11	10

7. Només es disposa de dades fins al 2001, i de nombre total de professorat, sense especificació de les categories.

5.2.2.2. FINANÇAMENT⁸

L'àrea d'estudis hebreus i arameus de la UB ha gaudit en el període 1996-2002 de cinc projectes finançats pel MEC (taula 63).

TAULA 63
Finançament

	1996		1997		1998		1999		2000		2001		2002	
	N	€	N	€	N	€	N	€	N	€	N	€	N	€
Estat central	–	–	–	–	2 ¹	–	–	–	1 ²	–	2 ³	–	–	–

N: nombre de projectes; €: quantitat total.

1. Dos projectes amb una durada de tres anys cada un.

2. Projecte amb una durada de tres anys.

3. Dos projectes amb una durada de tres anys cada un.

5.2.3. Resultats**5.2.3.1. LÍNIES I GRUPS DE RECERCA**

Les línies de recerca finançades són les següents: «Estudi sobre la congruència fonològica i semàntica dels radicals binaris semítics (Materials per a un diccionari etimològic i comparat de les llengües semítiques)» (PB97-0904), amb cinc investigadors; «Estudi filològic de l'arameu dialectal» (PB97-0938), amb set investigadors; «Catalonia Hebraica (inventari i estudi del patrimoni literari i documental hebraicocatalà)» (BFF2000-0703), amb set investigadors; «Estudi sobre la congruència fonològica i semàntica dels radicals binaris semítics estesos (Materials per a

un diccionari etimològic i comparat de les llengües semítiques)» (BFF2001-3769), amb set investigadors; i «Estudi filològic de l'arameu dialectal occidental» (BFF2001-3703), amb sis investigadors. Cal destacar també l'existència en aquesta àrea d'un grup de recerca consolidat: Lingüística Oriental Antiga (Assiriologia, Semítica, Indo-europeística).

5.2.3.2. PRODUCCIÓ

La producció científica de l'àrea d'estudis hebreus i arameus es concreta principalment en la publicació de capítols de llibres i d'articles en revistes (taula 64).

TAULA 64
Producció científica

	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002
Llibres	3	2	3	1	3	2	1
Capítols de llibres	2	1	1	3	1	2	–
Articles	10	5	11	2	4	2	5
Edicions	2	–	–	3	1	1	–
Tesis	1	–	–	1	1	1	–
Reunions científiques	–	1	1	–	–	1	1
Participacions en congressos (no convidades)	5	5	7	–	4	2	5

8. No es disposa de les dades de les quantitats de cada projecte.

5.3. Filologia alemanya

5.3.1. Introducció

L'àrea de coneixement de filologia alemanya ocupa un espai força reduït en el mapa universitari de Catalunya, ja que la llicenciatura només s'imparteix a la UB. En aquesta universitat, els professors pertanyen al Departament de Filologia Anglesa i Alemanya, i s'ocupen, a la facultat de filologia, de la docència pròpia de la seva titulació, a més a més de la Segona llengua i la seva literatura per a alumnes d'altres filologies, entre d'altres. D'altra banda, també imparteixen classes a l'Escola Universitària d'Estudis Empresarials.

A la UAB i a la URV els professors d'aquesta àrea, adscrits al Departament de Filologia Anglesa i de Germanística i al Departament de Filologia Anglogermànica, respectivament, imparteixen assignatures de Segona llengua i la seva literatura per a alumnes d'altres filologies i altres assignatures optatives o de lliure elecció. El professorat de la URV és responsable de docència únicament a la Facultat de Lletres, mentre que el de la UAB fa classes també a la Facultat de Traducció.

En relació amb estudis de tercer cicle, únicament els pro-

fessors de la UB han impartit classes, als programes següents: «Literatura i pluralisme cultural», «Relectures del cànon literari», «Literatures i cultures», «Literatura i llengua alemanyes al segle XX», tots emmarcats en el Departament de Filologia Anglesa i Alemanya.

5.3.2. Recursos

5.3.2.1. RECURSOS HUMANS

El nombre de professors i investigadors en filologia alemanya a les universitats catalanes és força reduït, i amb un nivell generalment elevat de precarietat laboral. Naturalment, la situació a les tres universitats és ben diferent: a la UB hi ha disset professors (nou de permanents), mentre que a la URV n'hi ha vuit (quatre de permanents), i a la UAB n'hi ha únicament cinc (amb un de sol de permanent). A la URV i a la UAB la situació s'ha mantingut, malauradament, molt estable en els sis anys de què s'ocupa aquest report. A la UB, d'altra banda, hi ha hagut un augment reduït del nombre de professors, però prou important de professors permanents (taula 65).

TAULA 65
Recursos humans

a) Universitat de Barcelona

	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002
Catedràtics (CU i CEU)	3	3	3	3	3	3	2
Titulars (TU i TEU)	2	2	5	5	5	5	7
Contractats a temps parcial	5	5	5	5	5	5	5
Contractats a temps complet	4	4	3	3	3	3	2
Ajudants	1	1	—	—	—	—	—
Professors visitants	1	1	1	1	1	1	1
Becaris	—	—	—	—	1	1	1

b) Universitat Autònoma de Barcelona

	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002
Titulars (TU i TEU)	1	1	1	1	1	1	1
Contractats a temps parcial	3	3	3	3	3	4	4
Ajudants	1	1	1	1	1	—	—

TAULA 65 (Continuació)
Recursos humans

c) Universitat Rovira i Virgili

	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002
Catedràtics (CU)	1	1	1	1	1	1	1
Titulars (TU)	3	3	3	3	3	3	3
Contractats a temps parcial	3	3	3	3	3	3	3
Lectors	1	1	1	1	1	1	1
Professors visitants	1	–	–	–	–	–	–
Becaris	1	1	1	1	–	–	–

5.3.2.2. FINANÇAMENT

La recerca en l'àrea de filologia alemanya a les universitats de Catalunya ha estat finançada principalment a través de projectes convocats pel MEC. Únicament la UB ha aconseguit projectes de recerca finançats, mentre que a les altres universitats els investigadors han hagut de dur a terme la recerca amb finança-

ment d'altres tipus, com ara ajuts a congressos o accions integrades. Cal també destacar, a la UB, el gran esforç dedicat a la innovació docent, i a l'adaptació dels plans d'estudis a les directrius de Bolonya (sistema europeu de transferència i acumulació de crèdits [ECTS]), amb un total de deu ajuts a la innovació docent convocats per la mateixa universitat (taula 66).

TAULA 66
Universitat de Barcelona

	1996		1997		1998		1999		2000		2001		2002	
	N	€	N	€	N	€	N	€	N	€	N	€	N	€
Estat central	–	–	–	–	1 ¹	9.015	–	–	–	–	1 ²	21.791	–	–

N: nombre de projectes; €: quantitat total.

1. Projecte amb una durada de tres anys.

2. Projecte amb una durada de tres anys.

5.3.3. Resultats

5.3.3.1. LÍNIES I GRUPS DE RECERCA

5.3.3.1.1. Universitat de Barcelona

La línia de recerca finançada més important de la UB és l'evolució de les relacions literàries hispanoalemanyes en els segles XIX i XX, que queda reflectida en els projectes finançats «El malentès fructífer com a mòbil en l'evolució de les relacions literàries hispano-alemanyes en el s. XIX» (PB97-0927) i «El malentès fructífer com a mòbil en l'evolució de les relacions literàries hispano-alemanyes en el s. XX» (BFF2001-3704). D'altra banda, també a la UB hi ha un grup de recerca consolidat, Norma i

Trencament de Normes en les Relacions Interculturals de la Modernitat, amb un total de deu investigadors, de la UB i de la URV. Altres línies de recerca, no finançades, són literatura alemanya i música, i estilística i traducció literària, sense oblidar els nombrosos ajuts rebuts per a la innovació docent i adaptació al sistema ECTS.

5.3.3.1.2. Universitat Autònoma de Barcelona

A la UAB els professors i investigadors duen a terme la seva recerca sense un finançament específic, i hi trobem les línies de recerca següents:

– El tractament de la feminitat en la literatura en llengua alemanya des del segle XIX

- Totalitarisme i literatura: escriptors antifeixistes alemanys
- El gènere teatral del «Volksstück» de Marie Louise Fleisser
- Tipologia dels errors més recurrents en la pràctica de la traducció de l'alemany al castellà
  - Literatura moderna
  - Història de la cultura
  - Comunicació intercultural.

5.3.3.1.3. *Universitat Rovira i Virgili*

Les línies de recerca de la URV es poden dividir en tres grans àrees: literatura (Il·lustració austríaca, Hölderlin, Heine, Rilke),

didàctica de la llengua alemanya i lexicografia alemanya i contrastiva.

5.3.3.2. PRODUCCIÓ

5.3.3.2.1. *Universitat de Barcelona*

La producció científica de la UB es reflecteix principalment en la publicació de capítols de llibres i d'articles en revistes. Són també força destacables les participacions a congressos, especialment les convidades, així com l'augment més que considerable de tesis i treballs de recerca (taula 67).

TAULA 67
Universitat de Barcelona

	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002
Llibres	3	3	2	2	1	–	3
Capítols de llibres	4	4	4	10	11	4	2
Articles	5	7	1	3	9	–	1
Revistes	1	1	1	–	1	1	1
Edicions	–	–	1	1	–	2	–
Tesis	–	1	–	–	2	1	–
Treballs de recerca	–	–	–	–	5	3	1
Participacions en congressos (convidades)	2	4	4	3	8	3	–
Participacions en congressos (no convidades)	2	9	4	5	9	3	–

5.3.2.2.2. *Universitat Autònoma de Barcelona*

La producció científica de la UAB és força minsa, la qual cosa s'explica bàsicament per la situació del seu personal docent i in-

vestigador (quatre professors a temps parcial i només un de permanent). De totes maneres, és destacable l'esforç que s'ha fet, sobretot en participacions en congressos (taula 68).

TAULA 68
Universitat Autònoma de Barcelona

	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002
Llibres	–	–	–	–	1	–	–
Capítols de llibres	2	–	3	1	–	–	–
Articles	1	–	–	4	–	–	–
Ressenyes	–	–	–	–	–	–	1

TAULA 68 (Continuació)
Universitat Autònoma de Barcelona

	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002
Edicions	1	—	—	—	—	—	—
Reunions científiques	1	—	—	—	—	—	—
Participacions en congressos (convidades)	—	—	—	—	—	—	1
Participacions en congressos (no convidades)	4	3	1	1	3	4	1

5.3.2.2.3. Universitat Rovira i Virgili

La producció científica de la URV es concreta bàsicament en la publicació de capítols de llibres, i és remarcable també l'organització de reunions científiques (taula 69).

TAULA 69
Universitat Rovira i Virgili

	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002
Llibres	1	4	1	—	1	—	1
Capítols de llibres	8	8	9	10	9	11	13
Articles	2	1	3	2	3	—	2
Edicions	—	1	2	2	3	2	3
Reunions científiques	—	1	1	—	1	—	1
Participacions en congressos (convidades)	2	6	4	5	—	5	7
Participacions en congressos (no convidades)	3	2	3	2	4	2	3

5.3.4. Conclusions

La recerca en filologia alemanya a Catalunya rep un finançament força reduït, excepte la UB, que té dos projectes de recerca finançats i un grup de recerca consolidat. Aquesta situació s'explica fàcilment per la situació d'aquesta àrea de coneixement a l'àmbit universitari català: titulació en filologia alemanya només a la UB, mentre que a la UAB i a la URV imparteixen docència bàsicament a estudiants de les altres filologies. No obstant això, els professors de la UAB i de la URV fan un esforç important per dur a terme recerca malgrat les condicions adverses, i conse-

guen finançament per a assistència i organització de congressos, entre d'altres.

Així doncs, per tal de millorar aquesta situació, caldria emprendre accions en dues direccions. D'una banda, disminuir el grau de precarietat dels professors i investigadors de l'àrea. De l'altra, des de la Generalitat de Catalunya s'hauria de potenciar l'ensenyament de l'alemany com a segona llengua estrangera a l'ensenyament secundari. Com ja s'ha esmentat abans, avui dia és clarament insuficient el coneixement d'una sola llengua estrangera (l'anglès), per competir en un món cada cop més globalitzat.

5.4. Filologia eslava (UB)

5.4.1. Introducció

La Secció de Filologia Eslava està inclosa en el Departament de Lingüística General de la UB. Imparteix la titulació de filologia eslava, que inclou assignatures de llengua, literatura i cultura russes i poloneses.

Aquests estudis són únics en el mapa universitari català, la qual cosa fa que els professors dediquin bona part dels seus esforços a la important tasca de divulgació de la literatura i la cultura russes, principalment, a través de traduccions d'autors russos molt representatius, com ara Shalàmov, Pushkin, Brodsky o

Txèkhov. D'altra banda, també desenvolupen una tasca molt important en la producció de material docent.

5.4.2. Recursos

5.4.2.1. RECURSOS HUMANS

L'equip docent i investigador de filologia eslava és molt reduït, tal com es pot veure a la taula 70, i, a més a més, només disposa de dos professors titulars. La resta són contractats a temps parcial, lectors i professors visitants, la qual cosa, lògicament, té com a conseqüència que la producció en recerca no sigui gaire elevada.

TAULA 70
Recursos humans

	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002
Titulars (TU i TEU)	2	2	2	2	2	2	2
Contractats a temps parcial	1	1	2	2	2	4	4
Lectors	2	2	1	1	1	1	1
Professors visitants	3	3	3	5	5	3	3
Becaris	1	1	1	1	1	1	1

5.4.2.2. FINANÇAMENT

A causa de la situació descrita a l'apartat anterior, la Secció no gaudeix de cap projecte finançat, cosa que dificulta clarament les tasques de recerca.

5.4.3. Resultats

5.4.3.1. LÍNIES DE RECERCA

Les línies de recerca que es poden deduir de les publicacions i participacions en congressos són les següents: literatura russa, literatura polonesa i fonètica polonesa.

5.4.3.2. PRODUCCIÓ

Tal com ja s'ha esmentat abans, la producció de recerca en aquesta àrea no és gaire nombrosa (taula 71), la qual cosa s'explica bàsicament per dos factors. D'una banda, l'escassetat de personal, i, de l'altra, la dedicació dels professors a tasques de traducció i de producció de material docent.

TAULA 71
Producció científica

	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002
Capítols de llibres	3	4	—	3	1	—	—
Articles	—	—	1	1	—	—	—
Edicions	1	—	—	3	1	—	—

TAULA 71 (Continuació)
Producció científica

	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002
Tesis	–	–	–	–	1	–	–
Participacions en congressos (convidades)	–	–	–	–	–	–	2
Participacions en congressos (no convidades)	5	–	–	1	–	–	3

5.4.4. Conclusions

La recerca en filologia eslava podria millorar molt si es reduís la precarietat laboral de la majoria dels seus membres. Convindria, doncs, la urgent consolidació d'aquest personal investigador i docent. D'aquesta manera podrien començar a organitzar grups de recerca que participessin en les convocatòries de projectes de recerca.

5.5. Filologies gallega i portuguesa

5.5.1. Introducció

La Secció de Filologies Gallega i Portuguesa forma part del Departament de Filologia Romànica de la UB. Aquesta unitat de docència i investigació imparteix dues llicenciatures de segon cicle (filologia gallega i filologia portuguesa), que són úniques en l'àmbit universitari català. A l'Estat espanyol només Santiago de Compostel·la, Càceres, Salamanca i Granada tenen llicenciatures en filologia portuguesa i només Santiago de Compostel·la, Vigo i la Corunya de filologia gallega. La llicenciatura en filologia gallega de la UB és l'única que s'imparteix fora de Galícia, i és fruit d'un conveni signat entre la Xunta de Galícia i la UB.

La història d'aquests estudis es remunta a l'any 1953, quan l'Instituto de Alta Cultura de Portugal va enviar el primer lector de portuguès. L'any 1968 Basilio Losada Castro va començar a impartir classes de gallec i de portuguès i d'ençà del 1981 l'especialització va constar dins del títol general de llicenciat en filologia romànica amb l'especificació Secció Filologia Galaico-Portuguesa. L'any 1994 es van constituir les dues llicenciatures independents de filologia gallega i filologia portuguesa, que en la reforma de l'any 2001 van passar a ser de segon cicle.

El fet que aquests estudis siguin únics en el mapa universitari català i que tinguin com a objecte cultures malauradament poc conegudes del públic ha portat a donar una gran importàn-

cia a les tasques de divulgació cultural potenciant la col·laboració (conferències, organització d'actes, assessoria filològica i cultural) amb els consolats dels països lusòfons i amb les associacions gallegues a Catalunya. En aquest darrer cas cal ressaltar els cursos de llengua gallega patrocinats per la Xunta de Galícia i destinats a un públic no universitari que s'han impartit d'ençà de l'any 1984.

Per aquesta mateixa necessitat de donar a conèixer les cultures d'aquest àmbit d'estudis, especialment les lusòfones, més desconegudes encara que la gallega, s'ha donat una gran importància a la traducció literària, entesa com a mitjà de mediació cultural.

Cal afegir al pla d'estudis de llicenciatura els diversos seminaris de doctorat que el professorat doctor de la Secció ha impartit en els diversos programes de doctorat del Departament de Filologia Romànica.

A la UAB, els professors de filologia gallega estan integrats al Departament de Filologia Francesa i Romànica, on imparteixen cursos de llengua, cultura i literatura gallegues a les facultats de lletres i de traducció.

5.5.2. Recursos

L'equip de la UB és un equip molt jove, bàsicament creat després del 1994 per tal de poder impartir les dues llicenciatures, en el qual només tres dels seus membres ultrapassen els quaranta anys i tan sols un va obtenir el grau de doctor abans del 1999. Malgrat la precarietat laboral en la qual una gran part d'aquest professorat realitza la seva tasca docent i investigadora, els resultats d'ambdues funcions són remarcables. És preocupant constatar que la baixa per jubilació de l'únic catedràtic amb què comptava la Secció no s'ha cobert.

La UAB compta només amb un lector pagat per la Xunta de Galícia i un professor contractat a temps parcial. Malgrat la seva precarietat laboral, la seva producció investigadora i la seva tasca docent són molt notables.

5.5.2.1. MAPA DE LES SECCIONS

TAULA 72
Universitat de Barcelona

	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002
Catedràtics (CU i CEU)	1	1	1	1	1	–	–
Titulars (TU i TEU)	1	1	1	1	1	2	2
Contractats a temps parcial	2	2	3	4	5	5	5
Contractats a temps complet	2	2	2	2	2	2	2
Ajudants	–	–	–	–	–	–	–
Lectors	3	3	3	3	3	–	3
Professors visitants	1	–	–	–	–	–	–

TAULA 73
Universitat Autònoma de Barcelona

	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002
Contractats a temps parcial	–	1	1	1	1	1	1
Lectors	–	1	1	1	1	1	1

5.5.2.2. FINANÇAMENT

A causa dels factors humans mencionats en l'apartat anterior, la Secció de Filologies Gallega i Portuguesa de la UB no disposa de cap projecte finançat, però té altres vies de finançament, especialment pel que fa a convenis amb institucions, entre els quals destaca la Xunta de Galícia, amb la qual la UB manté un conveni permanent que implica per part de la Xunta el pagament de dos lectors i de sis mil euros anuals per a activitats culturals.

A la UAB, la Secció de Filologia Gallega va gaudir d'un ajut de la Xunta de Galícia per recerca, a més a més del lector que paga aquesta institució.

- Literatura i cultura brasileres
- Crítica textual
- Lexicografia portuguesa
- Fonètica gallega
- Gramàtica històrica gallega
- Sintaxi gallega
- Sociolingüística gallega
- Teatre gallec
- Didàctica de llengües estrangeres
- Literatura portuguesa del segle XIX
- Teoria de la traducció literària.

5.5.3. Resultats**5.5.3.1. LÍNIES DE RECERCA****5.5.3.1.1. Universitat de Barcelona**

- Literatura de dones (Galícia i països lusòfons)
- Literatura contemporània portuguesa
- Literatures africanes
- Literatura de viatges

5.5.3.1.2. Universitat Autònoma de Barcelona

- Traducció a i del gallec
- Literatura gallega.

5.5.3.2. PRODUCCIÓ

Tal com ja s'ha esmentat, la producció investigadora en aquestes dues àrees és molt remarcable, tenint en compte l'escassetat dels recursos humans de què disposen i, sobretot, la seva precarietat laboral (taula 74).

TAULA 74
Producció investigadora

a) Universitat de Barcelona

	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002
Llibres	—	2	4	2	3	5	4
Capítols de llibres	3	7	3	4	18	6	6
Articles	5	12	5	8	7	11	15
Revistes	1	1	1	1	1	1	1
Edicions	—	—	—	—	1	—	1
Tesis	—	1	—	1	5	—	1
Treballs de recerca	—	2	—	—	—	—	2
Reunions científiques	—	1	—	—	2	1	—
Participacions en congressos (convidades)	1	4	1	3	4	2	2
Participacions en congressos (no convidades)	4	5	3	5	2	4	6

b) Universitat Autònoma de Barcelona

	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002
Llibres	—	3	—	—	—	—	—
Capítols de llibres	—	1	—	1	1	—	—
Articles	—	3	1	2	—	—	—
Revistes	1	1	1	1	1	1	1
Reunions científiques	—	—	—	1	1	2	1
Participacions en congressos (no convidades)	—	—	—	1	4	—	—

5.5.4. Conclusions

A totes dues universitats, la recerca en filologia gallega i filologia portuguesa destaca per la seva alta producció, en relació amb els recursos humans disponibles i, sobretot, amb la precarietat laboral de la majoria dels seus membres. L'acció més urgent és, doncs, la consolidació d'aquest personal investigador i docent. Un cop aconseguida aquesta necessària consolidació, s'haurien de començar a articular grups de recerca que participin en les convocatòries de projectes de R+D i que esdevinguin grups consolidats.

La diversitat de línies del professorat de filologia gallega i de filologia portuguesa, que li permet cobrir tots els angles de la

formació filològica, possibilitarà també dur a terme en un futur una tasca d'investigació plural i multidisciplinària.

5.6. Filologia italiana**5.6.1. Introducció**

L'àrea de coneixement de filologia italiana ocupa un espai força reduït en el mapa universitari català. La titulació de filologia italiana s'imparteix únicament a la UB, on els professors d'aquesta àrea de coneixement estan adscrits al Departament de Filologia

Romànica. Els professors es fan càrrec, a la Facultat de Filologia, de les assignatures pròpies de la titulació, a més a més d'altres assignatures com Segona llengua i la seva literatura per a alumnes de les altres filologies. D'altra banda, també fan classes a l'Escola Universitària d'Estudis Empresarials de la UB.

A la UAB, els professors de filologia italiana pertanyen al Departament de Filologia Francesa i Romànica, i a la Facultat de Lletres imparteixen assignatures de Segona llengua i la seva literatura per a alumnes de les altres filologies, assignatures optatives de facultat i assignatures de lliure elecció. També fan classes a la Facultat de Traducció.

En referència als estudis de tercer cicle, a la UB s'han impartit, des de l'any 1996, els programes de doctorat següents: «Crítica del text i les seves aplicacions», «Tradició i modernitat en la literatura romànica», «Tipologies textuais en l'àmbit romànic» i «Estudis de llengües i literatures comparades a l'àmbit romànic»,

tots emmarcats en el Departament de Filologia Romànica. Per la seva banda, els professors de la UAB han participat en els programes de doctorat de teoria de la literatura i literatura comparada, humanitats i llengües i literatures romàniques.

5.6.2. Recursos

5.6.2.1. RECURSOS HUMANS

En relació amb el personal docent i investigador en filologia italiana a les universitats catalanes, els recursos humans són força reduïts, i, en general, precaris, tal com es veu a la taula 75. Evidentment, la situació a les dues universitats és radicalment diferent, amb un nombre de professors molt més elevat a la UB que a la UAB. A totes dues universitats s'observa un lent però progressiu augment dels professors permanents en detriment dels professors contractats.

TAULA 75
Recursos humans

a) Universitat de Barcelona

	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002
Catedràtics (CU i CEU)	1	1	1	1	1	1	1
Titulars (TU i TEU)	2	4	4	4	4	6	6
Contractats a temps parcial	5	4	4	4	4	4	4
Contractats a temps complet	3	3	3	3	2	1	1
Ajudants	1	—	—	—	1	—	—
Lectors	—	—	1	1	1	1	1
Becaris	—	—	1	1	1	1	1

b) Universitat Autònoma de Barcelona

	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002
Titulars (TU i TEU)	1	1	1	1	1	1	2
Contractats a temps parcial	2	2	2	2	2	2	—
Ajudants	1	1	1	1	1	1	1
Lectors	1	1	1	1	1	1	1

5.6.2.2. FINANÇAMENT

La recerca duta a terme en l'àrea de filologia italiana a les universitats catalanes ha estat finançada bàsicament a través de projectes convocats pel MEC. Únicament a la UB s'han aconse-

gut projectes de recerca finançats. A la UAB no hi consta cap projecte de recerca, i els recursos que s'han aconseguit han estat fonamentalment per a l'organització de congressos, i per a projectes didàctics (taula 76).

TAULA 76
Finançament a la Universitat de Barcelona

	1996		1997		1998		1999		2000		2001		2002	
	N	€	N	€	N	€	N	€	N	€	N	€	N	€
Estat central	1 ¹	42.070,85	–	–	1 ²	12.020,24	–	–	–	–	–	–	1 ³	48.000
Altres	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	1	–	–	–

1. Projecte iniciat el 1995, amb una durada total de quatre anys.

2. Projecte amb una durada de tres anys.

3. Projecte amb una durada de tres anys.

5.6.3. Resultats

5.6.3.1. LÍNIES I GRUPS DE RECERCA

5.6.3.1.1. Universitat de Barcelona

La línia de recerca finançada més important a la UB és l'estudi de les traduccions d'obres literàries italianes a l'espanyol i al català, tal com es veu en els projectes de recerca següents: «Catàleg històric i crític de les traduccions d'obres literàries italianes al castellà i al català» (PB94-0902), «La tradició del text en les versions espanyoles d'obres literàries italianes: estudi i descripció (per a un catàleg històric crític informatitzat de les traduccions literàries en castellà i en català: 1400-1939)» (PB98-1237) i «Bibliografia textual aplicada a les traduccions espanyoles de la literatura italiana (Catàleg automatitzat de les traduccions literàries en castellà i en català: 1400-1939)» (BFF2002-01860). Aquesta important línia de recerca fa gairebé deu anys que existeix, i és un treball de recerca immens tant per la seva mateixa naturalesa, com pel fet que es du a terme amb criteris filològics ecdòtics (cerca de manuscrits i d'impresos antics i moderns a tot el món; estudi de la tradició del text, autorial i editorial; identificació del text original de base; identificació dels traductors, etc.). A més a més, s'ha elaborat una base de dades i una biblioteca telemàtica que es poden consultar a Internet (<<http://www.ub.edu/boscan>>), la qual cosa ha comportat una recerca paral·lela sobre informà-

tica aplicada a l'estudi filològic de les traduccions. El projecte va ser presentat a la Fira de Llibre de Torí a Itàlia l'any passat, i aquest any a l'Euroconferència de la European Science Foundation. En aquest moment, el catàleg té usuaris registrats en tot el món. Una altra línia de recerca destacable és la de literatura italiana i cinema.

Cal esmentar també l'esforç dut a terme pels professors de filologia italiana de la UB en l'àmbit de la innovació docent.

5.6.3.1.2. Universitat Autònoma de Barcelona

A la UAB, les línies de recerca, sense un finançament específic, són força diversificades. Hi destaquen text i context en la literatura medieval i renaixentista, teatre comparat italià-espanyol, literatura i art, i lexicografia bilingüe.

5.6.3.2. PRODUCCIÓ

5.6.3.2.1. Universitat de Barcelona

La producció científica de la UB queda reflectida sobretot en l'elevat nombre de publicacions de capítols de llibres i articles en revistes, tenint en compte el nombre d'investigadors. Cal destacar també la participació en congressos amb ponències convidades, i la publicació d'una revista científica des de l'any 1999. La producció de tesis, força important del 1996 al 1999, ha quedat aturada des del 2000 (taula 77).

TAULA 77
Producció a la Universitat de Barcelona

	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002
Llibres	1	2	4	1	2	3	3
Capítols de llibres	7	5	10	7	10	9	8
Articles	7	7	16	12	13	15	11

TAULA 77 (Continuació)
Producció a la Universitat de Barcelona

	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002
Ressenyes	–	3	1	–	6	7	6
Revistes	–	–	–	1	1	1	1
Edicions	2	2	2	1	3	2	–
Tesis	1	1	1	2	–	–	–
Treballs de recerca	1	1	1	1	2	1	–
Reunions científiques	2	–	1	–	–	–	1
Participacions en congressos (convidades)	7	3	9	7	3	7	4
Participacions en congressos (no convidades)	4	1	5	1	5	4	3

5.6.3.2.2. Universitat Autònoma de Barcelona

La producció científica de la UAB és força elevada, tenint en compte els recursos humans de què es disposa (un sol TU des del 1996 fins al 2001), i en resulten especialment destacables

les participacions convidades en congressos, la publicació anual d'una revista d'investigació, *Quaderns d'Italià*, i l'organització de reunions científiques (taula 78).

TAULA 78
Producció a la Universitat Autònoma de Barcelona

	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002
Llibres	1	–	–	–	–	–	1
Capítols de llibres	2	–	–	2	3	1	4
Articles	–	2	1	1	3	3	1
Revistes	1	1	1	1	1	1	1
Edicions	2	–	2	–	1	–	1
Reunions científiques	–	2	–	–	1	–	2
Participacions en congressos (convidades)	–	3	8	–	7	1	4
Participacions en congressos (no convidades)	–	–	–	–	–	–	1

5.6.4. Conclusions

La recerca en filologia italiana té un grau de finançament molt irregular, i molt concentrat en una línia de recerca concreta de la UB, l'estudi de les traduccions d'obres literàries italianes a l'espanyol i al català. La resta de línies de la UB i totes les de la UAB,

prou importants, es fan sense finançament específic, la qual cosa, naturalment, dificulta la tasca investigadora. Aquesta situació s'explica en part per la precarietat d'una part important del personal tant de la UB com de la UAB, i a la UAB s'agreuja pel limitat nombre de professors de què disposa.

Seria molt convenient, doncs, disminuir considerablement el nombre de professors contractats, per tal que poguessin dedicar els seus esforços a la recerca, i no a guanyar-se la vida en alguna altra feina.

D'altra banda, com ja s'ha comentat anteriorment, des de la Generalitat de Catalunya s'hauria de potenciar l'ensenyament d'una tercera llengua a l'ensenyament secundari, i abandonar així l'ensenyament exclusiu de l'anglès. És ja clar, i ho serà encara més en un futur pròxim, que en el marc del nou espai universitari europeu, el coneixement d'una sola llengua estrangera serà totalment insuficient.

5.7. Filologia romànica

5.7.1. Introducció

L'àrea de coneixement de filologia romànica comprèn totes les llengües i literatures romàniques medievals, incloses la catalana, espanyola, galaicoportuguesa, francesa i occitana, principalment. La llicenciatura de filologia romànica només s'imparteix actualment a la UB, on té una llarga tradició i un professorat molt con-

solidat. A la UAB trobem la presència gairebé testimonial de tres professors, que imparteixen la seva docència en altres llicenciatures, especialment a la de filologia francesa. Lògicament, la recerca finançada es concentra així gairebé exclusivament a la UB, on destaca l'elevat nombre de projectes finançats pel MEC. Tanmateix, la recerca individual a la UAB també és destacable, especialment pel que fa a l'àmbit dels estudis occitans i de la codicologia.

5.7.2. Recursos

Tal com s'ha explicat a la introducció, els recursos humans en filologia romànica es concentren gairebé exclusivament a la UB, on hi ha un equip molt consolidat, encara que amb poques garanties de renovació generacional, ja que no hi trobem ni ajudants ni personal contractat a temps complet.

Pel que fa als estudis de doctorat, a la UB la filologia romànica s'insereix en el doctorat del Departament de Filologia Romànica, que integra els estudis de filologia francesa, gallega, italiana, portuguesa i romànica i, des del 2002, també de teoria de la literatura i literatura comparada.

5.7.2.1. MAPA DELS DEPARTAMENTS

TAULA 79
Universitat Autònoma de Barcelona

	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002
Catedràtics (CU i CEU)	—	—	—	1	1	1	1
Titulars (TU i TEU)	2	2	2	1	1	1	1
Contractats a temps parcial	1	1	1	1	1	1	1

TAULA 80
Universitat de Barcelona

	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002
Catedràtics (CU i CEU)	3	3	3	3	3	3	3
Titulars (TU i TEU)	3	3	4	4	4	5	5
Contractats a temps parcial	3	3	3	2	3	2	3
Contractats a temps complet	1	1	—	—	—	—	—
Becaris	—	—	—	—	1	1	1

5.7.2.2. FINANÇAMENT

5.7.2.2.1. Universitat Autònoma de Barcelona

A la UAB no hi ha cap projecte de recerca finançat, però sí convenis amb les institucions, tal com s'explica a l'apartat dels resultats de la recerca.

5.7.2.2.2. Universitat de Barcelona

TAULA 81
Finançament a la Universitat de Barcelona

	1996		1997		1998		1999		2000		2001		2002	
	N	€	N	€	N	€	N	€	N	€	N	€	N	€
Estat central	2 ¹	33.255	—	—	1 ²	18.030	1 ³	15.025	—	—	1 ⁴	15.226	—	—

N: nombre de projectes; €: quantitat total.

1. Correspon a un projecte iniciat el 1994 i amb una durada de tres anys (l'import calculat és el del 1996) i a un altre projecte iniciat el 1995 i amb una durada de tres anys (l'import calculat és el del 1996 i el 1997).

2. Projecte amb una durada de tres anys.

3. Projecte amb una durada de tres anys.

4. Projecte amb una durada de tres anys; l'import correspon al 2001 i el 2002.

5.7.3. Resultats

5.7.3.1. LÍNIES I GRUPS DE RECERCA

5.7.3.1.1. Universitat Autònoma de Barcelona

La recerca en filologia romànica a la UAB està concentrada sobretot entorn de la llengua i la literatura occitanes, amb l'Arxiu de Llengua, Literatura i Civilització Occitanes, finançat mitjançant convenis anuals amb el Departament de Presidència de la Generalitat de Catalunya, per portar a terme activitats acadèmiques en aquest àmbit. Destaca també l'edició de textos medievals i la recerca en l'àmbit de la codicologia. Existeix també el grup de recerca sobre literatura, oralitat i música medieval.

D'altra banda, en relació amb l'escassetat dels recursos humans en aquest àmbit a la UAB, s'ha de remarcar la continuïtat en l'organització anual de la Setmana Occitana.

5.7.3.1.2. Universitat de Barcelona

La recerca en l'àmbit de les literatures romàniques està molt desenvolupada i té un alt grau de finançament a la UB, en relació amb els recursos humans. El camp més finançat és el de poesia i cançoners, amb tres projectes concedits pel MEC de manera

continuada entre el 1996 i el 2002. Un altre àmbit a destacar és el de la recerca entorn dels trobadors, que també va ser l'objecte d'un projecte finançat pel MEC (1996-1997), a més de la producció individual de diversos membres del Departament. Un altre projecte és la «Bibliografia de textos catalans antics» (1999-2001), també amb finançament estatal.

Les edicions crítiques i traduccions de textos medievals, especialment francesos i provençals, són també abundants, així com els estudis de codicologia i d'història del llibre. La recerca personal dels membres del Departament també s'ocupa de l'èpica francesa medieval, de la «consciència lingüística» dels viatgers i cronistes medievals, i de la literatura artúrica i la seva recepció a Catalunya.

Pel que fa a la lingüística romànica, destaca la recerca en el camp de la paremiologia, del lèxic popular i en el de l'onomàstica i la toponímia.

Les relacions amb universitats estrangeres són múltiples, i s'han concretat sobretot en accions integrades amb la Universitat de Montpeller III (Universitat Paul Valéry).

La UB té una revista científica anual, l'*Anuari de Filologia. Secció G*, que no només es dedica a la filologia romànica (medieval), sinó també a les altres filologies romàniques (francesa, gallega, italiana i portuguesa).

5.7.3.2. PRODUCCIÓ

TAULA 82
Producció científica

a) Universitat Autònoma de Barcelona

	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002
Capítols de llibres	1	3	1	4	5	1	3
Articles	2	4	2	2	–	–	2
Ressenyes	–	–	–	–	2	–	1
Treballs de recerca	–	–	–	–	–	–	3
Reunions científiques	1	1	1	1	2	2	1
Participacions en congressos (convidades)	–	2	–	1	2	–	1
Participacions en congressos (no convidades)	–	4	1	2	1	–	–

b) Universitat de Barcelona

	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002
Llibres	–	1	2	1	–	–	2
Capítols de llibres	20	15	20	14	21	14	15
Articles	9	8	8	5	10	5	8
Ressenyes	–	–	1	1	3	3	1
Revistes	1	1	1	1	1	1	1
Edicions	2	3	3	2	3	1	3
Tesis	2	1	1	–	2	1	2
Treballs de recerca	–	–	–	–	–	–	–
Reunions científiques	–	2	1	1	–	2	1
Participacions en congressos (convidades)	6	4	4	3	5	6	3
Participacions en congressos (no convidades)	10	7	7	3	5	7	2

5.7.4. Conclusions

La recerca en filologia romànica té un alt grau de finançament, sobretot estatal, i de producció, a causa de la consolidació del seu personal investigador i docent (a la UB). Tanmateix, s'haurien de diversificar les fonts de finançament, amb la creació de grups consolidats i amb fons europeus, atesa la naturalesa comparada de la filologia romànica.

El factor més preocupant és la manca de personal en formació, la qual cosa fa pensar que la renovació generacional, que serà imprescindible d'aquí a pocs anys, resultarà difícil de portar a terme. Seria una llàstima que una àrea de coneixement tan consolidada i amb uns resultats tan importants en àmbit internacional es posés en perill per aquest motiu.

Tal com s'ha esmentat al report de filologia francesa, on la

situació és semblant, suggerim la creació d'un pla de subvencions a projectes de recerca paral·lel al del MEC, així com un major finançament per part de les universitats (especialment la UB, on no hi ha finançament destinat a projectes), ja que aquestes fonts de finançament existeixen en altres comunitats autònomes i les possibilitats són, per tant, comparativament més reduïdes per als investigadors i investigadores catalans.

5.8. Institut del Pròxim Orient Antic

5.8.1. Introducció

L'Institut del Pròxim Orient Antic (IPOA) és una entitat interuniversitària, amb seu principal a la UB, en què participen investigadors de quatre universitats de l'àmbit universitari espanyol: UAB, UB, Universitat de Múrcia i Universitat de Salamanca.

En relació amb la recerca, l'objectiu fonamental de l'Institut és el desenvolupament de la recerca de les cultures del Pròxim Orient antic, recerca articulada en les àrees següents: assiriologia (cultures sumeroaccàdia i anatòlica), egiptologia (cultures egípcia i copta), indoiranística (cultures irànica i índia) i semítis-

tica (cultures semítiques occidentals i meridionals), a més de l'àrea d'arqueologia del Pròxim Orient.

La seva activitat docent principal és la impartició d'estudis de tercer cicle, que es poden configurar com a mestratge o com a estudis de doctorat, a més a més d'un curs de postgrau en Egiptologia a la UAB. Es cobreixen ensenyaments de llengua, literatura, història i cultura d'Egipte antic (egipci i copte), Mesopotàmia/Anatòlia (sumeri, accadi i hittita), Iran-Índia (llengües iràniques i sànscrit) i Síria-Aràbia-Etiòpia antigues (semític occidental i meridional).

L'Institut du a terme també una important tasca de divulgació dels temes de la seva àrea adreçats no només a un públic especialitzat, sinó també al públic en general. Amb aquesta finalitat, organitza, d'una banda, conferències i seminaris, i de l'altra, congressos d'especialització.

5.8.2. Recursos

5.8.2.1. RECURSOS HUMANS

Tots els membres de l'Institut són professors i investigadors de les universitats esmentades més amunt (taula 83).

TAULA 83
Recursos humans

	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002
Catedràtics (CU i CEU)	2	2	2	2	2	2	3
Titulars (TU i TEU)	2	2	2	2	2	2	2
Contractats a temps parcial	2	2	2	2	3	3	3
Professors visitants	1	2	1	1	2	2	1
Becaris	1	1	3	3	2	2	2

5.8.2.2. FINANÇAMENT⁹

L'Institut aconsegueix un altíssim finançament, de fonts molt variades, la qual cosa li permet disposar de prou recursos per dur a terme la seva recerca (taula 84).

9. Com que es tracta d'un institut de recerca que no disposa d'altre finançament que no sigui amb convocatòries de diverses institucions, s'ha inclòs aquí tot el finançament, no només el de projectes de recerca.

TAULA 84
Finançament

	1996 €	1997 €	1998 €	1999 €	2000 €	2001 €
UE	–	–	–	7.549,36	10.217,21	10.217,21
Estat central	32.802,48	13.605,22	2.363,49	9.766,45	22.930,50	10.367,46
Govern autonòmic	23.170,87	–	10.217,21	2.755,96	–	–
Altres	1.694,85	7.422,41	12.774,01	5.531,91	4.055,56	3.804,41
Universitat	5.338,03	1.502,53	3.171,45	7.354,97	17.800,60	4.184,68

5.8.3. Resultats

5.8.3.1. LÍNIES I GRUPS DE RECERCA

Els projectes de recerca finançats duts a terme a l'Institut són els següents: «La lexicografia cananea del II mil·lenni. Materials per a l'elaboració d'un diccionari de la llengua ugarítica» (CAICYT 3418-83 CO2-01/2); «Estudi sobre la congruència fonològica i semàntica dels radicals semítics. Materials per a un diccionari comparat de les llengües semítiques clàssiques» (DGICYT PB94-0831); «Índex de sistemes lèxics de la llengua accàdia» (DGICYT PB94-0903); «Estudis sobre la religió egípcia en època tardana» (CIRIT); «Gramàtica didàctica de la llengua de la literatura medieval i clàssica fàrsi (persa)»; «Diccionari persa-espanyol-català-francès-anglès» (IPOA); «Toponímia indoeuropea pre-romana de la península

la Ibèrica» (DGICYT PB93-0599); «Edició i estudi de tauletes cuneïformes neo-sumèries del British Museum (Londres)» (DGICYT PB94-1156); i «Gramàtica del copte sahidic» (UAB).

D'altra banda, cal destacar també el grup de recerca consolat Lingüística Oriental Antiga.

5.8.3.2. PRODUCCIÓ

Un dels elements més importants de la producció científica de l'Institut són les publicacions pròpies: la revista *Aula Orientalis*, que té una àmplia difusió en el món de l'orientalística internacional; la sèrie *Suplementa*, constituïda per monografies científiques de temes relatius al Pròxim Orient antic; i finalment la direcció de la col·lecció «Estudios Orientales» publicada per l'Editorial AUSA, que inclou obres de síntesi, tant especialitzades com d'alta divulgació (taula 85).

TAULA 85
Producció científica

	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002
Llibres	–	3	2	2	2	4	3
Capítols de llibres	–	3	1	3	3	3	2
Articles	5	6	7	9	9	7	10
Revistes	1	1	1	1	1	1	1
Edicions	–	–	–	–	1	1	2
Tesis	1	1	1	1	1	1	1
Treballs de recerca	1	1	1	1	1	2	2
Participacions en congressos (convidades)	3	2	1	4	2	3	3

5.8.4. Conclusions

L'Institut del Pròxim Orient Antic desenvolupa una tasca molt important de recerca original i de difusió alhora d'una àrea poc coneguda en el món universitari català. És molt interessant la coopera-

ció interuniversitària, i destacable també l'esforç que du a terme per aconseguir finançament. Seria molt convenient que aquest tipus d'iniciativa s'estengués a altres àrees de coneixement.